Univerzita Karlova v Praze

Pedagogická fakulta

Katedra pedagogiky

Jan Juříček

Diplomová práce

Studentské hodnocení kvality učitele na základní a střední škole

Students' perception survey of teacher quality in lower and upper secondary school

Studijní obor: Pedagogika se zaměřením na vzdělávání a Anglický jazyk se zaměřením na vzdělávání

Vedoucí závěrečné práce:
PhDr. RNDr. Hana Voňková, Ph.D., Ph.D.

2016

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracoval pod vedením vedoucího práce samostatně a citoval všechny použité prameny a literaturu. Dále prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Prohlašuji také, že odevzdaná elektronická verze diplomové práce je identická s její tištěnou podobou.

Souhlasím s trvalým uložením elektronické verze mé práce v databázi meziuniverzitního projektu Theses.cz za účelem soustavné kontroly podobnosti kvalifikačních prací

V Praze,

.

.....
podpis

Rád bych zde vyjádřil velké poděkování PhDr. RNDr. Hance Voňkové Ph.D., Ph.D. za to, že mě přivedla k tomuto tématu, a dávala mi zpětnou vazbu k práci i ve velmi hektickém období.

.....
podpis

Identifikační záznam:

JUŘÍČEK, Jan. Studentské hodnocení kvality učitele na základní a střední škole. [Students' perception survey of teacher quality in lower and upper secondary school]. Praha, 2016. 119 s., příl. Diplomová práce (Mgr.). Univerzita Karlova v Praze. Pedagogická fakulta. Katedra pedagogiky. Vedoucí práce - PhDr. RNDr. Hana Voňková Ph.D., Ph.D.

Anotace:

Práce „Studentské hodnocení kvality učitele na základní a střední škole“, se zabývá zjišťováním zpětné vazby od studentů na základě dotazníkového šetření I Know My Class, My Student Survey, 7C, a YouthTruth. Představuje výhody a rizika této metody, a způsoby aplikace a interpretace studentského hodnocení.

Mezi hlavní body v teoretické části práce patří sjednocení dostupných informací o dotaznících zjišťujících zpětnou vazbu pro učitele na základě hodnocení studentů a také představení samotných dotazníků, které zatím nebyly použity mimo USA. Těmito kroky se snažíme připravit podklad pro to, aby dotazníky v budoucnu mohly být použity v českém prostředí a aby byly dostupné k dalšímu výzkumu.

V praktické části diplomové práce porovnáváme obsah jednotlivých klíčových kategorií, které zmíněné dotazníky využívají a snažíme se generalizovat použitá témata do souhrnů klíčových kategorií.

Dále pak zjišťujeme, do jaké míry se dotazníky obsahově shodují se zásadami obecné didaktiky, které jsou uvedené v plánovaných českých a německých standardech učitele a v české pedagogické odborné literatuře. V neposlední řadě předkládáme dotazníky k porovnání učitelům jak v kvantitativním tak kvalitativním výzkumu.

Kvantitativní výzkum zahrnuje 62 respondentů, kteří se vyjadřovali k důležitosti didaktických témat využívaných ve zkoumaných dotaznících. Kvalitativního výzkumu se zúčastnilo 10 respondentů. Jejich úkolem bylo porovnat probíraná dotazníková šetření, vybrat nejvhodnější, vyznačit nejdůležitější otázky z každé kategorie a svoji volbu zdůvodnit.

Klíčová slova:

Zpětná vazba pro učitele, studentské hodnocení, hodnocení učitele, dotazník I Know My Class, dotazník YouthTruth, dotazník My Student Survey, Quaglia Institute, měření kvality učitele.

Annotation:

The aim of „ Students' perception survey of teacher quality in lower and upper secondary school“ is to inform readers about the concept of getting feedback for teachers from their students. The feedback is based on 4 surveys, namely I Know My Class, My Student Survey, 7C, and YouthTruth. We also present the advantages and disadvantages of this kind of a feedback.

The summary of available information about surveys dealing with students´ feedback for teachers, which have not yet been used outside the USA, and the analyses of those surveys belong among the main points of the theoretical part. Through these steps we are trying to establish a basis for a future further use and analysis of those surveys in the Czech educational reality.

The aim of the practical part is to compare the key categories among the surveys and to generalise the basic educational themes and issues the surveys are dealing with.

Another goal is to find out, whether the content of the surveys is similar and can be compared to our educational reality. We will analyse this through the comparison of the surveys´ key categories and the proposed Czech and German teacher standards. We also compare the content of the surveys with the Czech general didactics literature.

Final step is to present the surveys and their concepts to Czech teachers and let them decide whether they consider those surveys and their key categories to be meaningful and important.

The quantitative questionnaire includes 62 respondents who were considering the importance of the topics presented by our 4 surveys and students´ ability to judge those topics. The qualitative questionnaire includes 10 respondents who were to select the most appropriate survey from our selection of 4. They should as well highlight the most important questions from each survey category and justify their choices.

Key words:

Feedback for teachers, students´ evaluation of a teacher, evaluation of a teacher, I Know My Class survey, YouthTruth survey, My Student Survey, Quaglia Institute, measurement of teacher´s quality.

Obsah

Úvod 11
1 Význam studentského hodnocení 12
2 Realita studentského hodnoceni v zemi původu, tedy USA 13
3 Zasazení výzkumu do celkové evaluace učitele 15
3.1 Stabilita, obsahová a prediktivní validita výzkumu 16
3.2 Výhody a rizika hodnocení 16
4 Společnosti zabývající se podáváním zpětné vazby pro učitele na základě hodnocení studentů 17
4.1 Quaglia institute for student's aspiration 17
4.1.1 Principy, které institut využívá. 20
4.1.2 Nástroje, které institut využívá 21
4.1.3 Průzkumy Quaglia zaměřující se na názor studentů a jejich profesní rozvoj 22
4.1.4 Případová studie o využití My Voice Student Survey 24
4.1.5 Dotazník IKnowMyClass (znám svoji třídu) 25
4.1.6 My aspiration action plan MAAP (plán rozvoje vlastní aspirace) 29
4.1.7 Shrnutí 29
4.2 Youth truth 30
4.2.1 Klíčové kategorie, které průzkumy využívají 31
4.2.2 Vyhodnocení dat 34
4.2.3 Shrnutí 38
4.3 My student survey (studentský výzkum) 38
4.3.1 Tvorba výzkumného nástroje 39
4.3.2 Druhy průzkumů 39
4.3.2.1 Průzkum SteP 39
4.3.2.2 Měření školního klimatu 42
4.3.2.3 Zapojení rodičů do chodu školy (Parent engagement survey) 43
4.3.2.4 Průzkum pro pracovníky školy (staff survey) 43
4.3.3 Průběh šetření 44

4.3.4 Jak přesvědčit učitele o významu zpětné vazby od studentů 44
4.3.5 Zpětná vazba a výstupy šetření 45
4.3.6 Výstupy šetření a pomoc učitelům v dalším rozvoji 47
4.3.7 Shrnutí 48
4.4 Tripod 48
4.4.1 Druhy průzkumů 49
4.4.1.1 Průzkum 7C (7 ctností učitele) 49
4.4.1.2 Průzkum zapojení studentů do výuky (student engagement) 51
4.4.1.3 Další průzkumy zaměřené na klima třídy a školy 52
4.4.1.4 Shrnutí a závěr 52
5 Empirická část 53
5.1 Cíle praktické části 53
5.2 Metodologie 53
5.3 Srovnání klíčových kategorií mezi dotazníky 54
5.3.1 Vztah mezi učitelem a studenty, individuální přístup 57
5.3.2 Kritické myšlení a vlastní uvažování 58
5.3.3 Relevance učiva s ohledem na zájmy a životní styl studentů 59
5.3.4 Obtížnost výuky, očekávání učitele 60
5.3.5 Motivování studentů 62
5.3.6 Kultura třídy a kázeň 64
5.3.7 Praktické schopnosti sestavování hodiny a jasnost výuky 65
5.3.8 Odborník 67
5.3.9 Zapojení kooperativního vyučování 68
5.4 Názory učitelů a odborníků ve vzdělávání na dotazníky získávající zpětnou vazbu pro učitele na základě hodnocení studentů 69
5.4.1 Obecné připomínky a reakce učitelů 69
5.4.2 My student survey 70
5.4.3 Tripod 72
5.4.4 YouthTruth 73
5.4.5 I Know My Class 74

5.4.6 Přijmutí dotazníků ze strany vyučujících 76

5.5 Kvantitativní výzkum, důležitost klíčových kategorií a schopnost studentů je posoudit. 76

5.5.1 Výsledky kvantitativního průzkumu 77

5.5.2 Analýza výsledků 87

5.5.2.1 Důležitost zkoumaných témat 87

5.5.2.2 Schopnost studentů témata posoudit 88

5.5.2.3 Porovnání důležitosti a posouzení studentů 89

5.6 Dotazníky pro studenty a standardy učitelů 91

5.6.1 Porovnání klíčových kategorií dotazníků s navrhovanými českými standardy učitele 91

5.6.1.1 Interakce učitel žák 92

5.6.1.2 Spolupráce s rodinou 93

5.6.1.3 Relevance učiva pro žáka 94

5.6.1.4 Rozmanité vyučovací metody 94

5.6.1.5 Kooperace ve výuce 95

5.6.1.6 Aktivní přístup (samostatné kritické myšlení, motivace) 95

5.6.1.7 Zdraví a bezpečnost. 96

5.6.1.8 Interpretace výsledků 98

5.6.2 Standardy v Německu 99

5.6.2.1 Požadavky/cíle pro tvorbu standardů učitele v Německu 100

5.6.2.2 Kompetence a standardy učitele Stálé konference ministrů kultu (školství) pro Spolkovou republiku Německo 102

5.6.2.3 Kompetenční oblast: vyučování − učitelé jsou odborníci na výuku 103

Kompetence 1, realizace výuky 103

Kompetence 2, motivace studentů 104

Kompetence 3, samostatné učení 105

5.6.2.4 Kompetenční oblast: výchova − učitelé plní svoji úlohu vychovatele 106

Kompetence 4, individuální přístup 106

Kompetence 5, autonomní jednání a hodnocení 106
Kompetence 6, řešení konfliktu 107
5.6.2.5 kompetenční oblast třetí (hodnocení) a čtvrtá (inovování) 107
5.6.3 Témata, která v dotaznících chybí 108
5.7 Srovnání obsahu dotazníků s didaktickými zásadami uvedenými v české odborné pedagogické literatuře 108
5.7.1 Zásada uvědomělosti a aktivity 109
5.7.2 Zásada komplexního rozvoje žáka 110
5.7.3 Zásada vědeckosti 110
5.7.4 Zásada spojení teorie s praxí 111
5.7.5 Zásada přiměřenosti a soustavnosti 111
5.7.6 Zásada individuálního přístupu a zásada emocionálnosti 112
5.7.7 Zásada trvalosti 113
5.7.8 Zásada názornosti 113
5.7.9 Zásada zpětné vazby 114
5.8 Diskuze 114
5.9 Závěr praktické části 115
Závěr 115
Seznam použitých informačních zdrojů 117
Seznam příloh 119

Úvod

Výzkumy, kterými se naše práce zabývá, se zaměřující na zpětnou vazbu pro učitele skrze hodnocení výuky studenty. Všechny tyto výzkumy proběhly v USA. Výsledné studie nastiňují, že právě studenti, jako přímí účastníci výuky, dokáží velmi dobře ohodnotit její efektivitu. Navíc zaměření dotazníku na obecné vyučovací principy zajišťuje univerzální použití, nezávislé na jednotlivých vyučovacích předmětech.

Výzkumy podobného typu v České republice by mohly přispět k implementaci studentského hodnocení výuky do edukační reality a podílet se tak např. na vytváření podkladů pro standard učitele a celkové evaluaci učitelské profese (karierního řádu).

Navíc se tento nástroj dá využít k autoevaluaci školy. Z projektu zaměřeného na autoevaluaci nesoucí název **Školy na cestě ke kvalitě** vyplývá, že ředitelé škol se na autoevaluaci dívají spíše pozitivně, ale velmi jim chybí finančně dostupné, přiměřeně jednoduché a efektivní nástroje pro její uplatnění.[1] To by se mohlo se studentskými dotazníky změnit, jelikož se jedná o nástroj zaměřený na konkrétní obecně didaktické postupy učitelů s jasnými, uchopitelnými výstupy.

V teoretické části práce se pokusíme sjednotit dostupné informace o tomto způsobu hodnocení. Konkrétně se budeme zabývat dotazníky od společností YouthTruth, My Student Survey, Quaglia Institute a Tripod.

V empirické části potom dotazníky budeme porovnávat mezi sebou a také s odbornou literaturou a analyzovat didaktická témata, kterými se zabývají.

[1] CHVÁL, M. a kol. Školy na cestě ke kvalitě, 2012, str. 54.

1 Význam studentského hodnocení

Obecně se ve světě objevují nové metody a také nové podněty pro hodnocení učitele. Jedním z možných důvodů je zjištění, že tzv. růstový model (něm. Wachstum Modell), který vychází z předpokladu, že čím více finančních prostředků je vloženo do systému, tím lepší budou výsledky, je neudržitelný a do centra pozornosti se proto dostává kategorie účinnosti (Terhart, 2012, s. 6). To vede k akcentování účinnosti výuky vzhledem k výsledkům žáků, protože školský systém i škola jako taková jsou určeny právě pro žáky.[2] A výsledky žáků jsou samozřejmě do značné míry závislé na kvalitě učitele.

Naše práce se zabývá právě hodnocením učitelů studenty a v oblasti takové evaluace jsou nejvíce používány výzkumné nástroje Tripod Survey a My Student Survey. Oba dotazníky lze vyplnit za méně než 30 minut a byla prokázána korelace mezi pozitivními dotazníkovými šetřeními ve prospěch učitelů a vysokou produktivitou studentů. Navíc lze pomocí těchto nástrojů predikovat budoucí studijní úspěchy studentů. [3]

Pomocí studentského hodnocení výuky se dá měřit také tzv. přidaná hodnota učitele (teacher value-added). Výzkum, který provedli Rivkin, Hanushek a Kain, popisuje význam přidané hodnoty učitele. Autoři uvádějí, že pokud se učitel v rámci tohoto měření zlepší o jednu hodnotu standardní odchylky, má to na výsledky studentů větší efekt, než redukce třídy o 10 žáků.[4] Z toho vyplývá, že podobné průzkumy jsou smysluplné a mohou naše školy významně obohatit.

Hanushek (2015) ve svém výzkumu studoval hodnotu vyšších kognitivních dovedností a jejich přínos pro lepší uplatnění na trhu práce a s tím spojené finanční benefity. Tato data zkombinoval s přidanou hodnotou učitele, aby ukázal finanční hodnotu kvality učitele. Vypočítal, že ve třídě s 25 žáky má učitel, který je svou přidanou hodnotou jednu standardní odchylku nad průměrem, potenciální finanční hodnotu 300 000 $. Naopak výměnou učitele, jehož výkon spadá dle této metody měření do dolních 5 %, za učitele se standardním hodnocením, se zvýší potenciální životní výdělek žáků o 250,000$.[5]

[2] *Orbis scholae: Standardy v učitelské profesi*. Praha: Univerzita Karlova, 2014, **8**(3), str. 51. ISSN 1802-4637.

[3] Tamtéž, str. 3 – 4.

[4] Cory Koedel, Kata Mihaly, Jonah E. Rockoff. *Value-Added Modeling: A Review*, January 2015, str. 26.

[5] Tamtéž., str. 27.

Navíc studenti pod vlivem kvalitnějšího učitele prokazovali menší sklon k rodičovství nezletilých (teenage childbearing), a naopak větší tendenci k zodpovědnému spoření.

Výsledky studentského hodnocení také korelují s hodnocením ředitele, jak prokázali ve svém výzkumu Brian Jacob a Lars Lefgren. Ředitelé byli schopni posoudit efektivitu svých učitelů. Minimálně je správně zařadili do kategorií málo, středně a velmi efektivní.[6] Bylo zjištěno, že takto prováděné hodnocení je velmi vhodné zakomponovat do celkové evaluace učitelů (v kontextu České republiky by se mohlo jednat o kariérní řád učitele).

Rockoff (2012) ve své studii uvádí, že poskytnutí informací o výsledcích testů přidané hodnoty u konkrétních učitelů vedení školy, zvýšilo poptávku po kvalitních učitelích, a naopak učitelé se slabým výsledkem byli nuceni se zlepšit nebo ze školství odejít. V důsledku zvýšení kvality učitelského sboru se pak také zlepšily výsledky studentů.[7]

2 Realita studentského hodnoceni v zemi původu, tedy USA

Metoda hodnocení výuky studenty je nejvíce používána a byla vyvinuta v USA. Souvisí to jistě s tím, že v USA přistupují ke vzdělávání více empiricky a pragmaticky se zaměřením na výkon. Na tomto principu celostátního měření a testování stojí řada dalších edukačních projektů jako například No Child Left Behind, An Effective Teacher in Every Classroom nebo IMPACT.

Metoda hodnocení výuky studenty je však jen jedním z několika hodnocených faktorů měřících kvalitu učitele. Často se místo pojmu kvalita učitele používá komplexnější pojem „přidaná hodnota učitele“ (teacher value added). Mezi další metody pro posuzování přidané hodnoty učitele patří observace ve třídách, studijní výkony žáků, které učitel vyučuje (výkony žáků se mohou pomocí složitých matematických vzorců predikovat a následně porovnat s reálnými hodnotami. Zlepšení nebo zhoršení oproti predikci se pak dává za odpovědnost učiteli), participace učitele v celoškolních aktivitách nebo názor ředitele na daného kantora. Hanushek, Haycock o této problematice napsali: „Měření kvality učitele by mělo být primárně

[6] Hanushek, Haycock. *An Effective Teacher in Every Classroom*, 2010, str. 5.

[7] Cory Koedel, Kata Mihaly, Jonah E. Rockoff. *Value-Added Modeling: A Review*, January 2015.

založeno na schopnosti učitele podporovat studenty v učení, mělo by zahrnovat důkazy o učitelových konkrétních aktivitách ve vyučování, které pomáhají studentům s učením.“[8]

Studentského hodnocení výuky v USA podle zprávy Hanoverského výzkumu nesoucí název „Výzkum zjišťující pohled studentů na kvalitu výuky a hodnocení učitele“, který byl publikován v únoru 2013, využívají čtyři školní okresy (school districts) a jeden stát. [9]

Veřejné školy ve městě Memphis jako jediné zahrnuly výsledky studentského hodnocení do závěrečné evaluace učitelů. Školy v okrese Davis v Utahu umožňují svým učitelům vybrat si z různých evaluačních metod a studentské hodnocení je jedna z nich. Další metody zahrnují výsledky studentů, testování učitelů a tvorbu portfolia. Zbylé tři okresy, tzn. veřejné školy v Pittsburghu, v Denveru a ve státě Georgie, byly v době zprávy Hanoverského výzkumu, tedy v únoru 2013, ve fázi pilotního projektu.

Memphisské školy získaly jako účastníci pilotního projektu MET (měření efektivity výuky) od organizátora projektu, Nadace Billa a Melindy Gatesových, významnou finanční a administrativní podporu. Mamphis jako první okres vyžaduje, aby studentské hodnocení bylo součástí celkové evaluace učitelů. Toto hodnocení tvoří 5 % z celkové evaluace, která dále zahrnuje observace ve třídě, výsledky studentů a znalost obsahu učiva. [10]

Veřejné školy v Pittsburghu patřily mezi šest okresů, které se zúčastnily pilotního projektu MET. Zpráva Hanoverského výzkumu uvádí časový harmonogram zavádění hodnocení učitelů, jehož součástí je také jejich profesní rozvoj a měření efektivity učitelů. Studentské hodnocení je součástí tohoto harmonogramu. Dále tam patří měření přidané hodnoty a nové způsoby observace ve třídách.

Veřejné školy v Denveru se zúčastnily pilotního projektu MET na začátku roku 2009. Přestože se studentského hodnocení v Denveru účastní každoročně více než 60 000 studentů, je stále ve své pilotní fázi a slouží pouze k profesnímu rozvoji učitelů, ne jako součást jejich finálního hodnocení.

[8] Hanushek, Haycock. An effective teacehr in every classroom, 2010, str. 5.

[9] Hanover Research: Student Perception Surveys and Teacher Assessments, 2013, str. 16.

[10] MET project: Asking Students about Teaching, 2012, str. 9.

Stát Georgie v rámci iniciativy *"Závod k vrcholu"* (Race to the Top – RTT) pracoval na způsobu evaluace efektivity učitelů a jejich profesionálního růstu. Projekt byl založen na třech pilířích: observace a dokumentace, výsledky studentů a studentská hodnocení.

3 Zasazení výzkumu do celkové evaluace učitele

Odborníci doporučují používat hodnocení studenty v kombinaci spolu s dalšími nástroji evaluace učitelů, jako jsou studijní výsledky žáků a observace ve vyučování. Jako příklad lze uvézt projekt IMPACT, který jako kritéria hodnocení využívá přidanou hodnotu učitele, studijní výsledky jeho žáků, observace ve třídách a učitelovu aktivitu ve školní komunitě.[11]

Pilotní studie a státy v USA, které dotazník využívají pro evaluaci kariérního řádu učitele, studentskému hodnocení obvykle přisuzují váhu 5 až 10 procent z finálního hodnocení pedagoga. [12]

Nicméně se za pomocí experimentu ukázalo, že model hodnocení, ve kterém jsou všechny faktory zastoupeny rovnoměrně (33 % hodnocení studentů, 33 % observace v hodinách, 33 % studijní výsledky studentů) prokazoval nejvyšší reliabilitu.

Ve státech USA, kde se podařilo implementovat dotazník do školského systému, probíhá zpětná vazba následovně. Studenti analyzují pomocí dotazníku výuku učitele, na základě těchto výsledků se učitel spojí s mentorem a probere potenciálně problematické oblasti. Mentor mu nabídne další materiály ke studiu a posléze navštíví a analyzuje učitelovu hodinu na základě předloženého video materiálu (učitel si svou hodinu natočí). Po delší době učitel znovu provede hodnocení a celý postup se opakuje.

Ukázalo se, že učitelé hodnotí zpětnou vazbu vycházející z těchto dotazníků jako velmi přínosnou. Na jejím základě mohou své výsledky porovnat s ostatními kolegy a tak zjistit, ve kterých oblastech mají mezery a efektivně na nich začít pracovat.

Přestože projekt MET se vyhýbá jasnému stanovení zastoupení studentského hodnocení v celkové evaluaci učitele, koordinátor projektu Thomas Kane doporučuje 20 až 30 procent z celkové evaluace.[13] Věří, že je to dost na to, aby výsledky učitelé a vedoucí pracovníci brali

[11] MET project: Asking Students about Teaching, 2012, str. 32.

[12] Hanover Research: Student Perception Surveys and Teacher Assessments, 2013, str. 4.

[13] Tamtéž, str. 13.

v potaz a zároveň to není tak vysoká hodnota, která by učitele vedla k záměrnému ovlivňování žáků nebo falšování odpovědí.

V korelaci s výsledky by pak měli být málo efektivní učitelé pobízeni ke zlepšení a naopak nejlepší učitelé by měli získat benefity. Tato politika navrhuje omezit vydávání smluv na dobu určitou, protože v takovém případě nic nenutí učitele na svém výkonu pracovat.[14]

Není udáno žádné doporučení, kolikrát za rok by se měl výzkum opakovat, ale předpokládá se, že bude-li hodnocení provedeno více než jednou, může pak lépe odrážet změnu výsledků v osobním rozvoji učitelů.

3.1 Stabilita, obsahová a prediktivní validita výzkumu

Výzkumy zabývající se stabilitou měření zjistily, že přidaná hodnota učitele se skládá ze tří základních pilířů: (1) skutečná konzistentní kvalita učitele, (2) nekonzistentní učitelovy charakteristiky a (3) chyba v měření (estimation error). Výzkum v této oblasti se zaměřuje na skutečnou konzistentní kvalitu učitele, přičemž druhé dva zmíněné body přispívají k destabilizaci měření. Již několik studií však prokázalo stabilitu výsledků měření napříč školami a jednotlivými třídami.[15]

Obsahová validita výzkumu je v tomto případě těžko měřitelná, badatelé využili literaturu zabývající se efektivitou učitele. Naše práce se tímto tématem bude do hloubky zabývat v následujících kapitolách. Navíc badatelé prováděli řízené pohovory se studenty, aby se ujistili, že všechny otázky byly správně pochopeny.

Prediktivní validita byla měřena na základě porovnání výsledku učitele v daném dotazníku a studijních úspěchů studentů, kteří dotazník o konkrétním učiteli vyplňovali. Pokud byla zjištěna korelace mezi zmíněnými výsledky (např. učitelovo vysoké skóre v dotazníku a dobré studijní výsledky studentů) byl dotazník považován za validní.

3.2 Výhody a rizika hodnocení

Mezi nevýhody tohoto typu hodnocení, se udává, že studenti nemusí být nutně kompetentní v posouzení kurikula, odborných kompetencí učitele nebo jeho kontroly třídy.

[14] Hanushek, Haycock. An effective teacehr in every classroom, 2010.

[15] Cory Koedel, Kata Mihaly, Jonah E. Rockoff. Value-Added Modeling: A Review, January 2015, str. 17.

Navíc obdobné průzkumy probíhají po relativně krátkou dobu, a tak zatím není jasné, zda studentské hodnocení zůstane ve vypjatém školním prostředí konzistentní.

Také se může stát, že rozdílné testovací metody mohou vést k různým výsledkům u stejného vyučujícího. Papayova studie (2011) ukázala, že nekonzistentní výsledky jsou převážně způsobeny chybou měření.[16] Rozdílné testy přidané hodnoty učitele totiž využívají různé množství vstupních údajů, a proto může při porovnávání snadno dojít k chybnému výpočtu.

Z výzkumů však vyplývá, že neexistuje žádný důkaz o tom, že by měření přidané hodnoty učitele bylo nějakým vlastním komponentem principiálně zkresleno.[17]

Naopak mezi nesporné výhody využití této formy evaluace učitelů patří velmi nízké náklady a fakt, že dotazníky jsou anonymní, časově nenáročné a mají schopnost průběžně zaznamenávat učitelův progres. Zřejmě největší výhodou je zpětná vazba, kterou dotazníková šetření mohou poskytnout a poukázat tak na silná a slabá místa ve výuce konkrétních učitelů. S tímto vhledem se pak vyučující mohou pokusit alternovat svoji výuku.

Výzkum se soustředí na způsob, jakým učitel vyučuje a ne na jeho absolutní výsledky, dává tak vyučujícímu možnost sebereflexe a osobního rozvoje na základě doporučení těch, kdo jsou s nimi v kontaktu po celou profesní kariéru, vlastních studentů.

4 Společnosti zabývající se podáváním zpětné vazby pro učitele na základě hodnocení studentů

V následující kapitole se budeme zabývat čtyřmi společnostmi původem z USA, které poskytují zpětnou vazbu pro učitele a školy na základě hodnocení studentů.

4.1 Quaglia institute for student's aspiration

Quaglia institute je společnost, která se zabývá participací studentů ve vzdělávacích institucích, osobním rozvojem žáků a jejich motivací ke studiu. Je pojmenována podle

[16] Cory Koedel, Kata Mihaly, Jonah E. Rockoff. *Value-Added Modeling: A Review*, January 2015, str. 6.

[17] Tamtéž, str 16.

zakladatele a autora výzkumných nástrojů Dr. Russel J. Quaglia, který je zároveň autorem knihy Student Voice: The instrument of Change (Hlas studentů: Nástroj ke změně).

Jedná se o unikátní projekt, protože na rozdíl od ostatních zde zmíněných organizací, se Quanglia institute zabývá hlavně participací studentů na vlastním vzdělávání (vlastním vytvářením vzdělávacích plánů a cílů, participací studentů v řízení školy atp.) a celkovým zlepšením kultury školy na základě zpětné vazby od studentů.

Za hlavní myšlenku celého systému je považována tzv. aspirace studentů, která je popsána následovně: „*Definujeme aspiraci jako schopnost* snít o své budoucnosti a nastavit si tak svoje cíle. Zároveň však musíme získávat inspiraci v přítomnosti, abychom svých cílů mohli dosáhnout. Aspirace zahrnuje zároveň snění o budoucnosti a práci vedoucí k cíli v přítomnosti. Skládá se z vize, kam se chceme dostat a snahy udělat vše potřebné k dosažení onoho cíle." V knize Student Voice the Instrument of Change je vznesena myšlenka, že uvedení studentů do stavu aspirace by mohlo být cílem celého vzdělávacího systému.[18]

V tomto ohledu se nabízí ke srovnání v českém školství používaný systém klíčových kompetencí. Ten také neklade konkrétní požadavky na specifické faktické znalosti, ale na různé dovednosti a kompetence, které má žák v průběhu studia nabýt. Zmíněná aspirace obsahuje prvky naší kompetence k učení, tato kompetence obsahuje následující body, které s konceptem aspirace souvisí:

- Žák si vytváří optimální podmínky pro učení a pracovní činnost.
- Žák si stanovuje časové i obsahové priority.
- Žák si vytváří časový plán a dodržuje jej.
- Žák využívá maximálně své schopnosti a samostatně překonává svá vnitřní omezení.
- Žák si vědomě osvojuje znalosti a dovednosti, které pak využívá při dalším učení a pracovních činnostech.
- Žák přijímá zodpovědnost za své učení a práci.
- Žák při svém učení vědomě využívá různé metody a postupy, zvažuje jejich využití vzhledem k cíli učení.
- Žák vyhodnotí, nakolik jeho schopnosti, vědomosti a dovednosti dostačují pro různé úkoly a jaké poznatky si musí doplnit pro jejich úspěšné plnění.

[18] QUAGLIA, Russell a Michael CORSO. *Student Voice The Instrument of Change*. Corwin; 2014. ISBN 9781483379784.

- Žák změní způsob práce, když se přesvědčí o jeho neefektivnosti.
- Žák si své učení a pracovní činnosti sám plánuje a organizuje, využívá je jako prostředek pro seberealizaci a osobní rozvoj.[19]

V těchto bodech vidíme požadavky, které přímo souvisí se zmíněnou aspirací. Je však otázkou, do jaké míry se v našem školství opravdu dbá na klíčové kompetence, domnívám se, že pojem aspirace obsahuje jednou větou mnoho vypsaných bodů (navíc zde zmíněný výčet bodů kompetence k učení není kompletní). Jediná položka, která dle mého názoru zásadně chybí, je vytvoření kultury celoživotního vzdělávání. Neboť celoživotní vzdělávání je zcela zásadní hodnota, která bohužel zatím v českém školství není dostatečně akcentována.

[19] HAUSENBLAS, Ondřej, Hana KOŠŤÁLOVÁ a Šárka MIKOVÁ a spol. *Klíčové kompetence na gymnáziu*. Praha: Výzkumný ústav pedagogický, 2008. ISBN 978-80-87000-20-5.

Tabulka č. 1: Znázornění významu aspirace v grafu, kde osa x představuje současnou aktivitu studentů a osa y znázorňuje, do jaké míry si jedinec plánuje svoji budoucnost.[20]

silné **Plánování budoucnosti** slabé	**Imaginace** – Student si plánuje budoucí cíle, ale nevkládá dostatečné úsilí do jejich realizace.	**Aspirace** – student si plánuje budoucí cíle a zároveň aktivně usiluje o jejich dosažení.
	Hibernace – Student neplánuje svoje cíle, ani v přítomnosti nevykazuje žádné pracovní úsilí.	**Perspirace** – V přítomnosti tvrdě pracuje, ale nemá žádné cíle pro budoucnost.
	nízká **Současná aktivita studenta** vysoká	

4.1.1 Principy, které institut využívá.[21]

1. **Ctižádostivost studentů** – vzniká, pokud studenti pracují v komunitě, jejíž členů si váží a respektují je. Zároveň mají kolem sebe přátele, na které se mohou spolehnout a pokud sami studenti mají důvěru, že ve svém životě mohou dosáhnout stanovených cílů. Tento princip je podporován třemi dalšími podmínkami, mezi něž patří sounáležitost s komunitou, klíčové osobnosti („hrdinové“, kteří studenta inspirují

[20] Our framework: aspiration. *Quaglia Institute: for students aspiration* [online]. [cit. 2015-10-12]. Dostupné z: http://www.qisa.org/framework/aspirations.jsp

[21] 8 Conditions That Make a Difference. *Aspirations Briefs: A series of papers for those who work with students*. Quaglia Institute for student aspirations, 2014.

k práci a může se na ně vždy obrátit) a pocit úspěchu, tedy pochvala za snahu a dobře odvedenou práci.

2. **Participace studentů** – vzniká, pokud studenti cítí, že na jejich názoru opravdu záleží. Následkem toho mají k výuce pozitivní vztah a sami se chtějí učit nové věci. Mezi podmínky, které jsou pilířem tohoto principu, patří: radost a vzrušení z práce, zvědavost a tvořivost (žák se díky zvědavosti ptá „proč“ a díky kreativitě „proč ne“) a také pocit dobrodružství, hlad po nových zkušenostech a vědomostech.
3. **Vědomí účelu vyučování** – vzniká, pokud studenti dokáží převzít odpovědnost za svůj současný a budoucí rozvoj, když vědí, kam směřují a sami se zodpovědně angažují ve své komunitě. Podmínky pro dosažení tohoto principu jsou: individuální odpovědnost a samostatné vedení svého studia, odvaha pustit se do akce, vytvořit si cíle, držet se jich a dotáhnout věci do konce.[22]

Na základě zmíněných principů Quaglia institute nabízí vlastní nástroje a produkty, díky nimž se škola může přiblížit svým studentům.

4.1.2 Nástroje, které institut využívá

Institut používá pro svoji práci následující nástroje: 1. Průzkumy Quaglia zaměřující se na názor studentů a jejich profesní rozvoj, 2. Dotazník I Know My Class (znám svoji třídu), 3. My aspiration action plan (MAAP – plán rozvoje vlastní aspirace).

Hned v úvodu je nutné zmínit dvě základní premise použití daných nástrojů. Za prvé, **každý učitel je musí využít a upravit vzhledem ke svým požadavkům a potřebám dané třídy** a za druhé, **studenti jsou zásadními partnery v celém transformačním procesu**.

Zmíněné nástroje v následujícím textu podrobněji popíšeme. Všechny služby jsou samozřejmě zpoplatněné, neboť se jedná o soukromou organizaci. Institut jsem osobně

[22] QUAGLIA, Russell a Michael CORSO. *Student Voice The Instrument of Change*. Corwin; 2014. ISBN 9781483379784.

kontaktoval s dotazem ohledně financování, dozvěděl jsem se, že vláda na podobné projekty žádnou dotací nepřispívá a školy si musejí najít finanční prostředky ve svém rozpočtu samy.

4.1.3 Průzkumy Quaglia zaměřující se na názor studentů a jejich profesní rozvoj

Jedná se o soubor dotazníkových šetření. Otázky se týkají osmi podmínek pro aspiraci studentů, které jsou zmíněny v předchozím textu.

Dotazníky se vyplňují online a zaberou zhruba 15 minut, jsou anonymní a výsledky vyhodnocuje tým odborníků. Ten také sestavuje výslednou zprávu pro školu. Celý proces je zpoplatněn. Za registraci do projektu zaplatí škola 250 dolarů a poté 1.50 dolaru za každého zúčastněného studenta.

Soubor obsahuje 3 druhy dotazníků, jeden určený pro žáky, další pro rodiče a poslední pro učitele/ personál školy.

Jako příklad otázky pro studenty můžeme zmínit: „Studenti si ve škole pomáhají“, „Cítím, že jsem ve škole důležitý“, „Učitel je pro mě pozitivní vzor“ nebo „Ředitel ví, jak se jmenuji“. Mezi otázky pro personál školy patří například: „Ve škole jsem podporován ke kreativitě“, Učitelé se navzájem podporují“, nebo „Aktivně vyhledávám podněty a názory studentů“. Mezi otázkami pro rodiče můžeme najít: „Vím o cílech svého dítěte, na kterých škola aktuálně pracuje“, „Rodičovské schůzky opravdu stojí za návštěvu“, nebo „Učitelé poznají, když se moje dítě chová laskavě a vstřícně“.

V následující tabulce jsou obsaženy všechny příklady otázek dostupné na webu Quanglia institutu.[23]

Tabulka č. 2: Všechny dostupné příklady z dotazníkového šetření My Voice Student Survey.

respondent	Formulace otázky
Otázky pro studenty	Studenti si ve škole navzájem pomáhají.
	Cítím, že jsem ve škole důležitý.
	Učitel je pro mě pozitivní vzor.

[23] Services & Products: Quaglia School Voice Surveys. *Quaglia institute: for students aspiration* [online]. [cit. 2015-10-12]. Dostupné z: http://svsurveys.corwin.com/

	Věřím, že dokážu změnit společnost.
	Učitelé mají důvěru v mé schopnosti a očekávají můj úspěch.
	Ředitel ví, jak se jmenuji.
	Učitelé věří v můj úspěch.
	Věřím, že můžu být úspěšný.
	Rodiče se zajímají o moje vzdělávání.
	Bojím se, že mě spolužáci nebudou mít rádi, pokud budu ve škole úspěšný.
	Užívám si čas strávený ve škole.
	Díky našim učitelům je škola skvělé místo pro učení.
	Učitelé poznají, pokud jsou studenti vlídní a ochotní.
	Učitelé dokáží rozpoznat, pokud se žáci opravdu snaží.
	škola mě podporuje ke kreativitě.
	Učení nových věcí mě baví.
	Co se dozvídám ve škole, je užitečné pro moji budoucnost.
	Věci, které se ve škole učím, jsou zajímavé.
	Učitel se zajímá o moje absence.
	Chodím do školy rád.
	Učitel mi pomáhá s dosažením mých cílů.
	Škola je laskavé a přívětivé místo.
	Studenti se navzájem respektují.
	Předměty, které navštěvuji, mi pomáhají lépe pochopit, co se děje v mém každodenním životě.
Otázky pro učitele	Škola podporuje moji kreativitu.
	Učitelé se navzájem podporují.
	Jsem vážený člen školní komunity.
	Aktivně vyhledávám podněty a názory studentů.
	Vedení školy se snaží mě lépe poznat.
	Díky studentům je škola skvělé místo pro práci.
Otázky pro rodiče	Vím o cílech svého dítěte, na kterých škola aktuálně pracuje.
	Rodičovské schůzky opravdu stojí za návštěvu
	Moje dítě chce mít ve škole dobré výsledky.
	Učitelé poznají, když se moje dítě chová laskavě a vstřícně.
	Ve škole jsou rodiče vždy vítáni.
	Nutím svoje dítě, aby mělo lepší studijní výsledky.

4.1.4 Případová studie o využití My Voice Student Survey

Studie popisuje využití dotazníku My voice student survey (dotazníkové šetření zkoumající názory studentů na školu) v letech 2006 – 2007 na Dayton Early College Academy (DECA) v americkém Ohiu. V práci je popsána úspěšná střední škola, která velmi dobře připravovala studenty na vysokoškolské studium. Přestože 82 % rodičů žáků nemělo vysokoškolské vzdělání a 56 % žáků si žádalo o státem dotované obědy, docházku plnilo 97 % studentů a úspěšnost přijetí na vysokou školu byla dokonce 100 %.

Nejprve se díky dotazníku charakterizovaly silné a slabé stránky školy. Mezi silné stránky patřilo: 94 % studentů věřilo, že mohou v životě dosáhnout úspěchu, 92 % studentů odpovědělo, že rodiče se zajímají o jejich vzdělávání a 88% studentů uvedlo, že cítí, že učitelé věří v jejich úspěchy.[24]

Poté byly stanoveny také oblasti, ve kterých byl ve škole potenciál ke zlepšení. Nejvíce se to týkalo parametrů: **zvědavost a tvořivost** (66 % studentů uvedlo, že škola je podporuje ke kreativitě), **nadšení a zábava ve škole** (66 % studentů uvedlo, že si užívají čas strávený ve škole a 46 % si myslí, že učitelé vytvářejí ve škole dobrou pracovní atmosféru), **vědomí úspěchu studenta** (67 % studentů uvedlo, že učitelé dokáží rozpoznat, pokud se žáci opravdu snaží).

Jako první krok vedení školy poslalo několik učitelů na univerzitní coachingový seminář, aby mohli být následně nápomocni učitelskému týmu a zejména začínajícím kolegům a následně si škola vyjasnila svoje klíčové hodnoty a postoje k žákům.[25]

Poté následovaly konkrétní změny na podporu zmíněných oblastí. V kategorii nadšení a zábava studentů byly zavedeny tzv. „šprťácké večírky“ (nerd nights), studenti mohli po pátečním náročném tříhodinovém sezení, ve kterém se připravovali na zkoušky, zůstat ve škole až do pozdních večerních hodin a hrát různé hry a organizovat společné aktivity.

V oblasti vědomí úspěchu studenta škola zavedla nový systém oceňování studentů, kde se mohli úspěšní studenti více zapojit do organizování školy, a navíc učitelé začali sdílet úspěchy svých studentů a chválit je i za výkony v jiných hodinách. Učitelé se také přestali zaměřovat pouze na studijní úspěchy a začali své žáky oceňovat i za mimoškolní aktivity.

[24] CASE STUDY FULL REPORT: Dayton Early College Academy. *My Voice: Student Voice* [online]. str. 1-3 [cit. 2015-12-06]. Dostupné z: http://www.qisa.org/dmsView/PF_MVCaseStudy_DECA

[25] Tamtéž.

V oblasti zvědavosti a tvořivosti studentů se škola rozhodla více zaměřit na konkrétní obsah výuky. Proto škola poslala několik svých učitelů na mentoringový program, díky němuž mohli poté být nápomocni svým kolegům.[26]

Výsledky těchto opatření se projevily v dalším měření uskutečněném v roce 2008 – 2009. Na otázku: „Ve škole se učím nové věci, které jsou pro mě zajímavé“, odpovědělo kladně po zavedení zmíněných opatření 90 % studentů, což představuje nárůst o 13 %. Otázka: „Díky našim učitelům je škola skvělé místo pro učení“ zaznamenala 12 % nárůst kladných odpovědí (celkem 58 % kladných odpovědí). Stejně tak o 10 % více žáků uvedlo, že učitelé dokáží rozpoznat, pokud se žáci opravdu snaží (celkem 76 % kladných odpovědí).[27]

4.1.5 Dotazník IKnowMyClass (znám svoji třídu)

Jedná se o dotazník, který vyplňují všichni žáci v dané třídě. Je zaměřen na konkrétní vyučovací hodiny. Zkoumá se atmosféra v hodinách, přístup učitele i jeho didaktické schopnosti. Dotazník má 50 otázek (zkrácená verze 20) a je primárně určen pro žáky v 3. až 12. ročníku vzdělávání (anglosaský systém). Učitelé si do dotazníku mohou přidat několik vlastních otázek, aby ho více přiblížili svým studentům.

Oficiálně jsou v popisu udány tři hlavní faktory, tj. **učitel**, **žák** a **obsah výuky** a následné vztahy mezi nimi.[28]

Do vztahu **učitel - žák** se řadí vzájemný respekt, důvěra ve schopnosti studentů, vzájemná inspirace, podpora nápadů studentů a jejich vlastní individuality.[29]

Do vztahu **student - obsah výuky** náleží motivace a zájem studentů o předmět, kontext předmětu a jeho zařazení do ostatní výuky, vědomí praktického využití získaných dovedností (autoři předpokládají, že hlubší pochopení významu výuky, její zasazení do kontextu ostatních předmětů a znalost cílů vyučování zvyšuje zájem žáků o daný předmět).

---

[26] CASE STUDY FULL REPORT: Dayton Early College Academy. *My Voice: Student Voice* [online]. str. 1-3 [cit. . 2015-12-06]. Dostupné z: http://www.qisa.org/dmsView/PF_MVCaseStudy_DECA

[27] Tamtéž, str. 4-5.

[28] I Know My Class Survey. *Quaglia institute: for students aspiration* [online]. [cit. 2015-12-06]. Dostupné z: http://svsurveys.corwin.com/myClass.jsp?loc=US

[29] BUNDICK, Matthew J. *Scale Validation of the iKnow My Class Survey*. 29 Falmouth St. Portland: Quaglia Institute for Student Aspirations, 2011, str. 2-3.

Do vztahu **učitel - obsah výuky** řadí autoři oborové znalosti učitele, efektivitu a náročnost výuky a kvalitu zpětné vazby. Přestože dotazník nezkoumá učitelovy znalosti, předpokládá přesvědčivé a sebejisté vyučování. Učitel musí působit jako expert ve svém oboru.[30]

Celý dotazník vychází z idealistického konceptu s názvem „Student Engagement Trust Model“ (Model důvěry v zapojení studentů). Tento model předpokládá, že stabilní pozitivní vztah žáků s učitelem je hlavním předpokladem pro zapojení studentů do řízení školy a umocňuje jejich zájem o vyučování. Dále pak předpokládá, že studenti si najdou pozitivní vztah k učivu za předpokladu, že je jim vhodně předáno a pokud jsou vhodně stanoveny výukové cíle a zpětná vazba (do “vhodného předání učiva“ patří: individualizace výukové látky na konkrétní věkovou skupinu a třídu, vysvětlení cílů a zasazení probírané látky do kontextu). Dotazník se záměrně zaměřuje na oblasti výuky učitele, které se dají formovat a rozvíjet. Tyto oblasti totiž vyučující může sám ovlivnit.[31]

Mezi tyto základní oblasti patří: Smysluplné zapojení studentů, souvislosti ve výuce (relevance) a vztah učitel – žák. Mezi doplňující témata patří: Učitelovo zapojení metod pozitivní pedagogiky (positive pedagogy) do výuky z pohledu studentů, efektivita výuky z pohledu studentů, zapojení kooperativního vyučování z pohledu studentů, kázeňské problémy z pohledu studentů, zapojení a pěstování kritického myšlení ve výuce z pohledu studentů.[32]

Studenti odpovídají na následující škále odpovědí: zcela nesouhlasím, nesouhlasím, bez hodnocení, souhlasím, zcela souhlasím.

V následující tabulce vidíme, jak vypadá dotazník pro žáky, postavený na výše zmíněných principech.[33]

[30] BUNDICK, Matthew J. *Scale Validation of the iKnow My Class Survey*. 29 Falmouth St. Portland: Quaglia Institute for Student Aspirations, 2011, str. 2-3.

[31] Tamtéž, str. 1.

[32] Tamtéž, str. 4.

[33] Tamtéž, str. 12-13.

Tabulka č. 3: Otázky z dotazníkového šetření I Know My Class a jejich rozdělení do příslušných kategorií.

Klíčové kategorie -Oblast vyučování	Otázka v dotazníkovém šetření
Smysluplné zapojení studentů	Pokud něčemu ve škole nerozumím, tak to vzdávám.
	Přicházím do hodiny připraven a s pocitem, že se chci naučit něco nového.
	Mám možnost v těchto hodinách vyjádřit svoje pocity a názory.
	V hodinách vynakládám své nejlepší úsilí.
	Moje výkony v těchto hodinách mě nezajímají.
	V těchto hodinách se nudím.
	Je pro mě důležité navštěvovat právě tyto hodiny.
Souvislosti ve výuce, relevance učiva pro studenty	Chápu, jak můžu využít látku, kterou se učíme, v každodenním životě.
	V těchto hodinách diskutujeme o věcech, které mě zajímají.
	Věřím, že čas strávený v těchto hodinách je důležitý pro mojí budoucnost.
	Učitel zapojuje do vyučování aktuální témata
	Chápu, jak na sebe hodiny navazují.
	V těchto hodinách mám osobní cíle, které chci splnit.
Vztah učitel - žák	Respektuji učitele.
	Učitel si užívá práci se studenty.
	Učitel mě motivuje k lepším výsledkům.
	Učitel se zajímá o moje absence.
	Učitel ví, jak se jmenuji.
	Učitel respektuje moje názory a myšlenky.
	Učitel zná moje přání a vize.
	Učitel s žáky rozvíjí pozitivní vztahy.

	Učitel věří, že v jeho hodinách budu úspěšný.
	Učitel je ochotný učit se od svých studentů.
Efektivita výuky z pohledu studentů	Cítím se dobře, když se v hodině na něco ptám.
	Klidně svého učitele můžu požádat o individuální pomoc, pokud něčemu nerozumím.
	Jsem schopný vysvětlit různými způsoby, co jsem se naučil.
	Jsem přesvědčen o své schopnosti se dobře naučit vykládanou látku.
	V těchto hodinách můžu být sám sebou.
	Moje zodpovědnost je podávat v těchto hodinách dobré výkony.
Zapojení kooperativního vyučování	Je důležité, abych sdílel svoje vědomosti a pomáhal tak ostatním.
	V hodinách mám příležitost ovlivnit to, jak přemýšlejí moji spolužáci.
	Respektuji svoje spolužáky.
	Spolupráce s ostatními spolužáky mi pomáhá v rozvoji.
	Spolužáci mě v hodinách respektují.
	Učitel povzbuzuje studenty ke společné práci.
Pěstování kritického myšlení	Jsem otevřený novým nápadům a způsobům myšlení.
	Pravidelně hodnotím a zlepšuji svoji práci.
	Studuji problémy a výzvy z různých úhlů pohledu.
	Vyučování mě nutí k zamyšlení.
	Učitel nechává žákům čas na promyšlení a řešení problému.

4.1.6 My aspiration action plan MAAP (plán rozvoje vlastní aspirace)

O tomto nástroji bohužel není zpřístupněno mnoho konkrétních informací. Jedná se o on-line plán/portfolio, které si studenti sami vytvářejí. Portfolio obsahuje cíle, kterých chce student dosáhnout. S vytvářením a správou těchto cílů může pomoci učitel nebo spolužáci, případně rodiče, pokud si to student přeje.

Účel tohoto nástroje je přizpůsobit výuku studentovi a podpořit jeho samostatné rozhodování v oblasti vzdělávacích cílů. Dále podpořit vztah mezi žákem a učitelem, který funguje jako osobní poradce. V neposlední řadě obsahuje nástroj také databázi, která sleduje studentovy cíle a jejich vývoj v čase, a tak vytváří studentovo osobní portfolio.[34]

Bohužel z popisu není zřejmé, jak jsou cíle formulovány a celkově o jaké cíle se jedná. Zda jde o konkrétní cíle v jednotlivých předmětech nebo jakési obecnější milníky v životě studenta. Popis doprovázejí pouze idealistická hesla typu: „MAAP (nástroj rozvoje aspirace) poskytuje skvělou možnost jak propojit studentovi vize a přání s tím, co se děje ve třídě“, z takového popisu se však moc konkrétních informací nedozvídáme.

4.1.7 Shrnutí

Quaglia institute je velmi komplexní organizace s vlastní propracovanou metodikou. Na rozdíl od konkurenčních organizací se zabývá více do hloubky svými filosofickými premisami. Tomuto institutu nejde pouze o vytvoření dotazníkového šetření a následnou analýzu dat, netvoří pouze další na efektivitu zaměřený business model. Cílem je opravdové a upřímné naslouchání žákům a jejich následná podpora se zaměřením na dlouhodobý rozvoj.

Institut jsem kontaktoval s dotazem, zda existuje nějaká korelace mezi dobrými výsledky v jejich šetřeních a výsledky ve státních standardizovaných testech a zda takovou informaci institut považuje za důležitou. Dr. Corso, jeden z hlavních akademických představitelů institutu mi odpověděl, že korelace existuje, nicméně je obtížné zjistit, zda studenti, kteří se ve škole cítí lépe, mají následně lepší testy nebo zda studenti, kteří prokazují ve standardizovaných testech lepší výsledky, mají ke své škole lepší vztah. Zjistili však, že 3 hlavní principy institutu tj. ctižádostivost studentů, zapojení studentů a vědomí účelu vyučování velmi souvisí

[34] My Aspiration Action Plan. *Quaglia Institute* [online]. [cit. 2015-11-02]. Dostupné z: https://www.mymaap.org/uk.html

s akademickou motivací (academic motivation). Dr. Corso také ocenil moji otázku, zda opravdu na výsledcích standardizovaných testů tolik záleží. Odpověděl, že jsou často konfrontování s názorem, že výsledky standardizovaných testů jsou nejdůležitějším aspektem vzdělávání. On sám se však domnívá, že to sice je důležité kritérium, nicméně ne tak důležité, jak se vláda a úředníci domnívají.

4.2 Youth truth

YouthTruth je další organizace, která se zabývá odbornou zpětnou vazbou pro základní a střední školy založenou na studentském hodnocení. Zaměřuje se především na názory a postoje studentů ke škole, které následně zkoumá a vyhodnocuje.

Dotazník Youthtruth vznikl v roce 2008. Byl vyvinutý v Centru pro účinnou filantropii (Center for Effective Philanthropy) za finanční pomoci z fondů Billa a Melindy Gatesových. Hlavní myšlenkou bylo poskytnout vedení školy a zřizovateli podložené informace a motivy ke zlepšení kvality školy a získat od studentů autentickou zpětnou vazbu na nejdůležitější témata. Od jeho založení již dotazník absolvovalo přes 365 000 studentů.[35]

Youthtruth nabízí 3 vlastní výzkumné nástroje:[36]

- **Průzkum Youthtruth zajišťující zpětnou vazbu pro učitele**. Tento nástroj zajišťuje zpětnou vazbu pro konkrétní učitele na základě dotazníku, který vyplňují studenti v 6 až 12 třídě (školní systém USA). Dotazník zkoumá obecné didaktické schopnosti učitele a jeho vztah k žákům. Otázky jsou rozdělené do klíčových kategorií. Na každou klíčovou kategorii připadá několik otázek, mezi klíčové kategorie patří: zapojení studentů (student engagement), vztah učitel-žák, relevantnost učiva, studijní úsilí a očekávání žáků, metody předáván učiva a kultura školy. Každá zmíněná kategorie obsahuje několik otázek, které můžete vidět v tabulce č. 4.
- **Průzkum Youthtruth zjišťující celkový dojem ze školy**. Tento průzkum se týká základních i středních škol a zjišťuje, jaký budí škola dojem u svých žáků. Jinými slovy,

[35] YouthTruth: about. *YouthTruth survey* [online]. [cit. 2015-11-02]. Dostupné z: http://www.youthtruthsurvey.org/about/

[36] *YouthTruth Student Survey: Design and Methodology* [online]. [cit. 2016-04-02]. str. 2. Dostupné z: http://www.youthtruthsurvey.org/wp-content/uploads/2016/01/YouthTruth-Design-and-Methodology-Report-2016.pdf

jak se žáci ve škole celkově cítí. Obsahuje 6 klíčových kategorií: zapojení studentů, studijní úsilí, vztah žáků s učiteli, vztah žáků mezi sebou, školní kultura a speciálně pro střední školy je zařazena navíc kategorie připravenost pro vysokou školu a budoucí kariéru

- **Průzkum zaměřující se na 3. až 5. třídu prvního stupně základní školy**. Tento průzkum shromažďuje zpětnou vazbu žáků ohledně jejich zkušeností s danými učiteli a vyučovanými předměty. Výsledky mohou být prezentovány buď jednotlivě pro každého učitele zvlášť nebo hromadně na úrovni školy jako v Průzkum zjišťující celkový dojem ze školy.

  Průzkum obsahuje následující kategorie*:* zapojení studentů (student engagement), vztah učitel-žák, relevantnost učiva, studijní úsilí a očekávání žáků, metody předávání učiva a kultura třídy.

Mezi další dostupná zkoumaná témata patří: motivace studentů, styly učení, projektové vyučování, školní bezpečnost, výživa a cvičení, drogy a alkohol, emoční a duševní pohoda a bezpečnost ve škole. Tyto šetření se však již netýkají zpětné vazby pro učitele [37]

4.2.1 Klíčové kategorie, které průzkumy využívají

Jak již bylo zmíněno výše, otázky v jednotlivých typech dotazníků jsou vždy rozděleny do klíčových kategorií. Youthhtruth nabízí stručný popis, co každá kategorie představuje. Nabízí se dvě rozdělení. Nejprve vysvětlíme, co představují kategorie v *Průzkum Youthtruth zajišťující zpětnou vazbu pro učitele,* kde jsou výsledky relevantní pro každého učitele zvlášť, tento přehled můžete vidět v tabulce č. 4. Následně popíšeme kategorie pro p*růzkum Youthtruth zjišťující celkový dojem ze školy.*[38]

Co se týče možností odpovědí, opět se setkáváme s pětistupňovou škálu, kde první odpověď vyjadřuje v zásadě nesouhlas s otázkou a poslední tedy pátá odpověď vyjadřuje naopak úplný souhlas. Dotazník YouthTruth však nevyužívá žádnou standardní škálu, ale každá otázka má

[37] *YouthTruth Student Survey: Design and Methodology* [online]. [cit. 2016-04-02]. str. 2. Dostupné z: http://www.youthtruthsurvey.org/wp-content/uploads/2016/01/YouthTruth-Design-and-Methodology-Report-2016.pdf

[38] *Tamtéž, str. 29-33.*

speciálně formulované odpovědi (škálové rozdělení platí však stále stejné jak bylo zmíněno výše. Mezi příklady škál patří: „1. velmi zřídka, 2. málokdy, 3. někdy 4. celkem často, 5. velmi často“ nebo „1. nikomu, 2. jen pár lidem, 3. několika spolužákům, 4. hodně lidem, 5. všem.“

V tabulce č. 4 si představíme, jak jsou otázky rozděleny do klíčových kategorií v průzkumu zajišťujícím zpětnou vazbu pro učitele

Klíčová kategorie	Obsažené otázky
zapojení studentů: Popisuje, do jaké míry učitel v žácích vyvolává pozitivní vztah k učení a touhu po úspěchu.	Jak často se opravdu snažíš, abys předvedl dobrý výkon?
	Jsi pyšný na svoji práci v těchto hodinách?
	Jak dobrý výkon od tebe učitel očekává?
	Jako často tě opravdu baví učení v těchto hodinách?
studijní úsilí a očekávání žáků: Popisuje, zda je učitel schopný zadávat žákům náročnou a smysluplnou práci, která v žácích podporuje pracovní morálku a kritické myšlení	Nutí tě vyučování opravdu přemýšlet nad věcmi, co probíráte?
	Kolik se toho naučíš v těchto hodinách každý den?
	Jak moc učitel rozumí látce, kterou vyučuje?
	Kolik úsilí od tebe učitel v těchto hodinách očekává?
	Jak často opravdu zapojuješ svůj mozek a neučíš se jen věci nazpaměť?
	Jak velkou snahu od studentů učitel očekává, pokud dostanete náročný úkol?
relevantnost učiva: Popisuje, do jaké míry učitel propojuje výuková témata s každodenním životem studentů.	Snaží se tě učitel lépe pochopit a poznat tvůj život mimo školu?
	Jak moc na tobě učiteli záleží?
	Jak užitečné je to, co se v tomto předmětu naučíš, pro tvůj život mimo školu?

	jak dobře učitel propojuje témata, která probíráte, s vaším životem mimo školu?“
metody předáván učiva: Do jaké míry učitel využívá různé výukové metody přispívající k pochopení učiva a zda jsou jeho metody studentům opravdu nápomocné.	Jak často učitel pobízí studenty, aby lépe vysvětlili svoji odpověď?
	Jak často učitel chce, aby studenti vysvětlili svoji odpověď, co si myslí a proč?
	Jak často vám učitel během výuky klade otázky, aby se ujistil, že rozumíte látce?
	Jak často učitel vysvětlí látku jiným způsobem, pokud někdo něčemu nerozumí?
	Naučil ses v těchto hodinách opravovat svoje chyby?
vztah učitel-žák: Do jaké míry dokáže učitel podporovat studijní výsledky žáků skrze dobré osobní vztahy.	Je učitel spravedlivý?
	Respektuje učitel ve třídě ostatní studenty, je zdvořilý?
	Je učitel ochotný ti v případě potřeby individuálně pomoci s učením?
	Platí pro všechny stejná pravidla?
kultura třídy: Do jaké míry učitel ve třídě vytváří prostředí, které je organizované a založené na vzájemném respektu a motivaci studentů.	Kolik spolužáků se chová tak, jak po nich učitel vyžaduje?
	Je chování studentů v těchto hodinách pod kontrolou učitele?
	Respektují spolužáci učitele v těchto hodinách?
	Jak často třída opravdu pracuje a neztrácí čas?
	Kolika spolužákům záleží na tom, aby v těchto hodinách měli dobré výsledky?
	Jako často tě opravdu zajímá učení v těchto hodinách?

Vysvětlení kategorií pro Průzkum Youthtruth zjišťující celkový dojem ze školy

Zapojení studentů: Do jaké míry se studenti cítí být zapojení do dění ve škole a do rozhodování o svém vzdělávání**.**

Studijní úsilí a očekávání žáků: Do jaké míry přijde studentům studium na dané škole náročné.

Vztahy žáků s učiteli: Do jaké míry cítí studenti od učitelů podporu a individuální přístup.

Vztah žáků mezi sebou: Do jaké míry studenti prožívají ve třídách spolupráci a podporu mezi svými vrstevníky.

Kultura školy: Do jaké míry z pohledu studentů škola podporuje poctivost a vzájemný respekt.

Připravenost pro vysokou školu a budoucí kariéru: Do jaké míry se studenti cítí dostatečně připraveni na svou další životní dráhu.

4.2.2 Vyhodnocení dat

YouthTruth nabízí velmi podrobnou analýzu dat, která je popsána v již citovaném dokumentu „Youth Truth Student Survey: Design Methodology[39]“ My si analýzu vysvětlíme na přiložených obrázcích grafů, které jsou po registraci k nahlédnutí na oficiálních stránkách projektu.[40]

[39] *YouthTruth Student Survey: Design and Methodology* [online]. [cit. 2016-04-02]. Dostupné z: http://www.youthtruthsurvey.org/wp-content/uploads/2016/01/YouthTruth-Design-and-Methodology-Report-2016.pdf

[40] Student Survey Results. *Youth Truth* [online]. [cit. 2016-04-02]. Dostupné z: https://youthtruth.surveyresults.org/

Obrázek č. 1: Konkrétní příklad vyhodnocení dat pro učitele, z jednotlivé otázky.

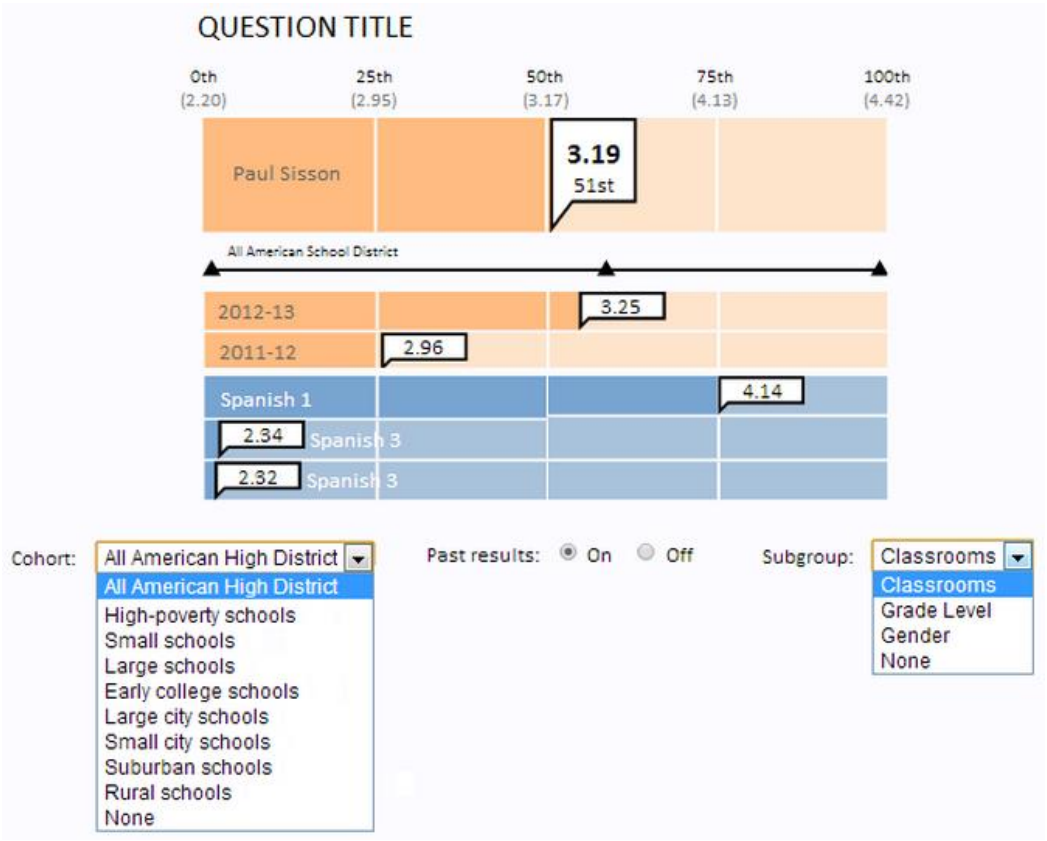

Na obrázku můžeme vidět příklad vyhodnocení jedné otázky. Místo nápisu question title bychom si mohli přečíst konkrétní znění otázky, např. „Kolik úsilí od tebe učitel v těchto hodinách očekává?“.

V prvním řádku (obr. č. 2) poté můžeme vidět Paul Sisson, což je jméno učitele a zvýrazněnou hodnotu 3.19 a číslo 51. Hodnota 3.19 je průměrný počet bodů, který učitel v dané otázce od studentů získal. Ke každé otázce je přiřazena pětistupňová škála odpovědí (od zcela negativní přes neutrální až po zcela pozitivní), kde první odpověď (zcela negativní) je hodnocena jedním bodem a poslední odpověď (zcela pozitivní) pěti body.

Číslo 51 zaznamenává percentilové umístění mezi ostatními učiteli. V našem případě má učitel Paul Sisson percentil 51, což znamená, že jeho výsledek je lepší než výsledek 51% učitelů na dané škole.

Obr. Č. 2 detail vyhodnocení – body a percentil.

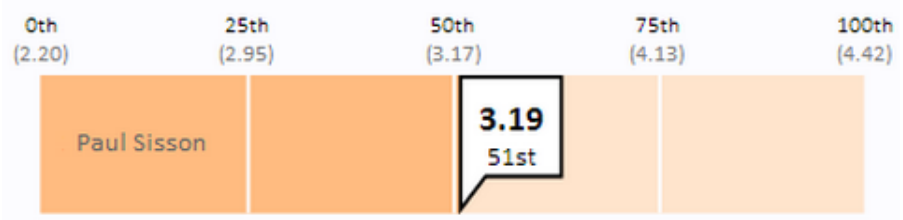

Na dalším řádku – černé lince (obr. č. 3), můžeme porovnat, jak si zvolená škola stojí v této otázce vzhledem k ostatním školám v dané lokalitě. Černé trojúhelníky značí školu s nejlepším výsledkem, nejhorším výsledkem a výsledkem s mediánovou hodnotou (prostřední trojúhelník).

V kolonce cohort (skupiny, obr č. 4) lze vybírat další možnosti srovnávání výsledků. Svůj výsledek můžeme porovnat nejen se školami v daném okresu, jak bylo zmíněno výše. Ale lze vybrat i konkrétní specifika škol, s kterými chceme svoje výsledky srovnat. Např. školy se žáky s nízkým ekonomickým statusem (high-poverty schools), malé školy, velké školy, venkovské školy, příměstské školy a další.

Obr. Č. 3: Detail vyhodnocení – srovnání výsledků s ostatními školami.

Obr. č. 4: Další výběr srovnání výsledků.

Na dalších dvou oranžových řádcích jsou data z minulých šetření v letech 2012-2013 a 2011-2012. Tyto výsledky se dají skrýt nastavením pod tabulkou.

Obr. č. 5: Detail vyhodnocení – výsledky z minulých let.

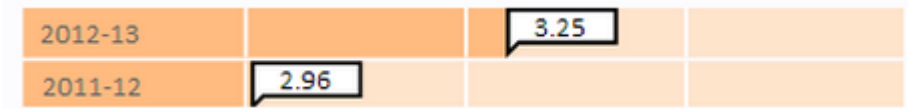

Na posledních modrých řádcích jsou vidět výsledky z konkrétních tříd, které učitel vyučuje. V našem případě se jedná o tři třídy španělštiny. V první ze tříd učitel získal v této otázce 4.14 bodu, ve druhé 2.34 a ve třetí 2.32.

Lze vybrat i jiné atributy zobrazení než pouze výsledky v konkrétních třídách, například výsledky učitele zobrazené podle pohlaví studentů, ročníku, celkové známky z předmětu (zadávají studenti) a dalších parametrů. (obr č. 6)

Obr. č. 6: Detail vyhodnocení – výsledek v konkrétních třídách.

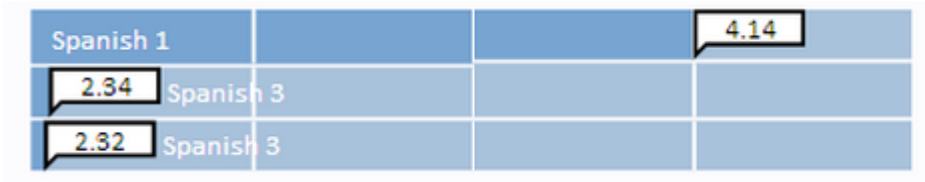

Obr. č. 7: Další možnosti zobrazení výsledků dle vybraných kritérií.

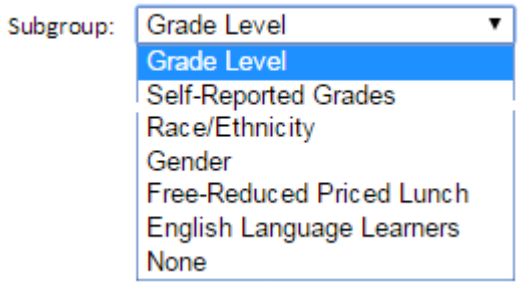

Učitelé si tímto způsobem mohou prohlédnout výsledky každé otázky. Jak můžete vidět na obr. č. 8, učitelé mohou také procházet jednotlivé výsledky ze všech klíčových kategorií tj. zapojení studentů do školní komunity (student engagement), vztah učitel-žák, studijní úsilí a kultura školy (každá kategorie vždy obsahuje data z relevantních otázek, výsledky jsou shrnuté do jednoho grafu).

Prezentace dat klíčových kategorií (obr. č. 8) probíhá ve stejném grafickém rozhraní jako výše popsané prezentace pro jednotlivé otázky dotazníku.

Obr. č. 8 : Shrnutí klíčových kategorií

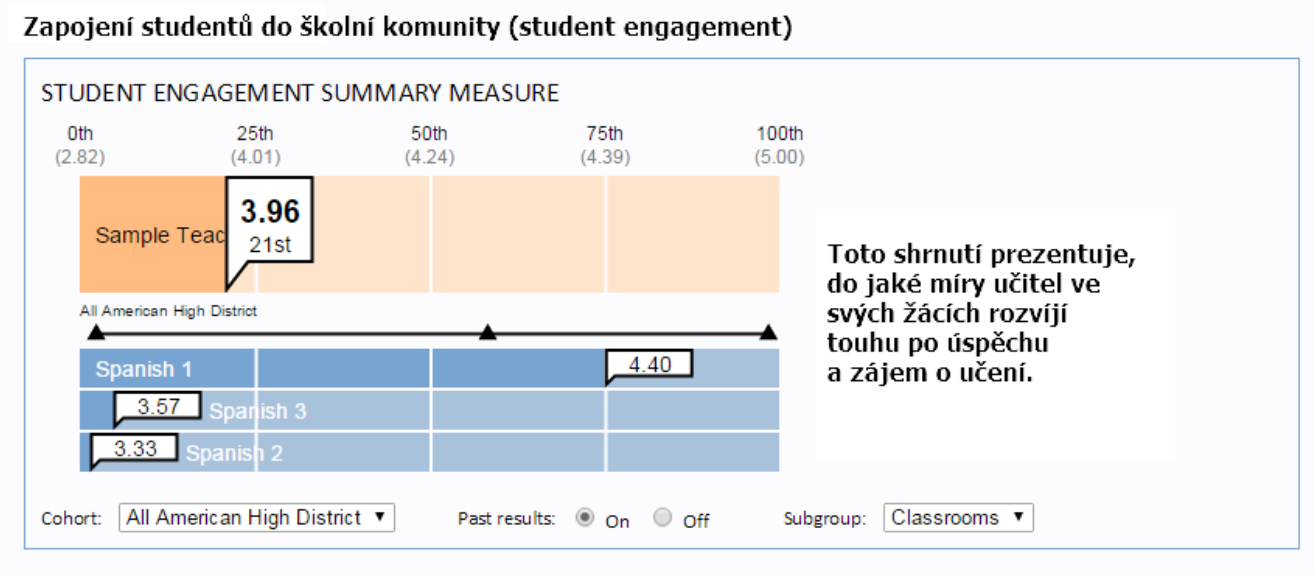

4.2.3 Shrnutí

YouthTruth je velmi precizní a přehledný nástroj s perfektní prezentací výsledků a dobrou datovou základnou pro srovnávání s ostatními školami (testy YouthTruth již prošlo více než 320 000 studentů). Bohužel z prezentace projektu není patrné, jakým způsobem pomáhají školám s vyhodnocováním výsledků a zaváděním příslušných opatření. Na rozdíl od Quanglia Institute nenabízí YouthTruth hlubší ideovou základnu pro svoje šetření. Věřím, že díky velkému množství dostupných informací projekt nabízí dostatečnou datovou základnu, ze které by mohly vzniknout podobné projekty v České republice.

4.3 My student survey (studentský výzkum)

Projekt My student survey (MSS) poskytuje školám dotazníková šetření a veškeré služby s průzkumem spojené. Cílem průzkumu MSS je zlepšení studijních výsledků a zapojení školního personálu do ověřených průzkumů, které zvyšují kvalitu jejich práce.

MSS vznikl v roce 2010 v rámci programu Race to the Top (cesta na vrchol) ve státě Georgia. Od té doby se výzkumu zúčastnilo mnoho studentů, rodičů i školního personálu. Celkově byly výzkumné nástroje MSS implementovány ve 2000 školách v 50 okrscích (districts) USA. Na dotazníková šetření již odpovědělo více jak 1 000 000 studentů a 50 000 učitelů.[41]

[41] Our story. *My Student Survey: Student Survey Development and Administration* [online]. [cit. 2016-01-22]. Dostupné z: http://mystudentsurvey.com/about/story/

Zakladatel a výkonný ředitel společnosti je Ryan Balch, MSS se prezentuje jako tým učitelů s dlouholetou praxí a výzkumníků v pedagogice.

4.3.1 Tvorba výzkumného nástroje

MSS nejprve vytvoří výzkumný nástroj pro danou školu. Autoři uvádějí, že škola bude 100 % vlastníkem nástroje a že buď vytvoří nástroj sama MSS nebo společnost poskytne technické vedení a výzkum si vytvoří pracovníci školy. MSS v rámci přípravy poskytne klíčové body, časové plány a komunikační a výcvikový plán, aby všichni zúčastnění měli dostatek informací pro tvorbu průzkumu. Výcvik personálu pro tvorbu a administraci průzkumu může proběhnout osobně nebo pomocí webinářů. Nepředpokládá se, že by škola vytvářela úplně nový dotazník, spíše se jedná o jakousi individualizaci dotazníků nabízených MSS.[42]

4.3.2 Druhy průzkumů

V následující sekci si představíme, jaké průzkumy společnost My Student Survey nabízí.

4.3.2.1 Průzkum SteP

Průzkum SteP (Survey of Teacher Practice, neboli průzkum vyučovacího stylu učitele), patří mezi hlavní nástroje společnosti MSS. Obsahuje 6 klíčových kategorií a pod ně přidružené otázky. Kategorie reprezentují 6 oblastí výuky, které učitel musí při vyučování zvládat. Patří mezi ně: „Učitel jako“ 1. přednášející, 2. manažer, 3. poradce, 4. leader, 5. odborník, 6. motivátor.[43] Dotazník s klíčovými kategoriemi a příslušnými otázkami opět vyplňují studenti, které daný učitel vyučuje, a tím mu poskytují zpětnou vazbu.

Dotazník disponuje pětistupňovou škálou odpovědí: nikdy, občas, často, téměř vždy, vždy. V následující tabulce můžeme vidět všechny klíčové kategorie a k nim přiřazené otázky pro studenty (tab. č. 5).

[42] A Partnership in Survey Administration. My Student Survey: Student Survey Development and Administration [online]. [cit. 2016-01-22]. Dostupné z: http://mystudentsurvey.com/service/

[43] BALCH, Ryan. *The Validation of a Student Survey on Teacher Practice*. Vanderbilt University, str. 80.

Tab. Č. 5 dotazník STeP, 6 oblastí dovedností učitele a k nim přidružené otázky.[44]

Klíčové kategorie - Učitelova dovednost	Související otázky
Přednášející: schopnost předávat informace a sestavit hodinu	Učitel nás předem upozorňuje na často se opakující chyby.
	Učitel používá příklady, aby lépe vysvětlil látku.
	Učitel propojuje novou látku s tím, co již známe.
	Učitel vysvětluje věci srozumitelným způsobem.
	Učitel nás seznamuje s cíli hodiny.
	Během hodiny se učíme různými způsoby (výklad učitele, otevřená diskuse, práce ve skupině, projekty, atd.)
	Mám možnost si v hodině novou látku procvičit.
	Na konci každé hodiny učitel shrne, co jsme se naučili.
	Aktivity, které děláme v hodinách, mi pomáhají pochopit, co se učíme.
Manažer: Schopnost zvládat třídu	Učitel má materiály pro následující aktivity vždy připravené.
	Studenti se chovají tak, jak učitel vyžaduje.
	Učitel napomíná žáky, kteří se chovají nevhodně.
	Učitel nás chválí, když se chováme správně.
	Učíme se nebo pracujeme po celou hodinu.
	Učitel má pro mě připravené cvičení, kdybych dokončil zadanou práci rychleji než ostatní studenti.
	Učíme se nebo pracujeme až do úplného konce hodiny.
Poradce:	Když vypracováváme v hodině úkoly, učitel chodí po třídě a kontroluje.

[44] Hanover Research: Student Perception Surveys and Teacher Assessments, 2013, str. 23.

učitelovy vztahy se žáky	Respektuji svého učitele.
	Učitel se mě ptá, jak si vedu v ostatních předmětech.
	Učitel si ověřuje, že rozumím tomu, co se učíme.
	Učitel mi prokazuje respekt.
	Pokud něčemu v hodině nerozumím, učitel to vysvětlí jinak, abych to pochopil.
	Když potřebuji, mohu se na učitele obrátit i mimo vyučovací hodinu.
Leader: poskytování zpětné vazby a zatěžování studentů	Učitel věří v moje dobré výkony.
	Učitel mě chválí za dobrou práci.
	Učitel mi poskytuje zpětnou vazbu k mé práci.
	Učitel předem vysvětluje, jak bude naše práce hodnocena.
	Učitel vyhodnotí hotovou práci v rozumném časovém rozmezí.
	Ze svých chyb v hodině se dokáži poučit.
	Učitel nám pro srovnání ukazuje příklady studentských prací.
	V této hodině musím tvrdě pracovat, abych dosáhl dobrého výsledku.
	Když odpovím špatně na otázku, učitel mi pomůže najít správnou odpověď.
	Učitel ode mě očekává, že ke splnění úkolu udělám vše, co je v mých silách.
Odborník: Znalost problematiky a podpora	Učitel je nadšený pro svůj obor.
	Učitel je schopen odpovědět na dotazy, které se týkají konkrétní látky.
	Učitel přináší do hodiny doplňující materiály týkající se látky. (novinové články, předměty, atd.)

samostatného myšlení žáků	Učitel mi dává možnost ukázat, co umím, různými způsoby. (testy, projekty, prezentace, atd.)
	Když se učitel na něco zeptá, počká pár vteřin, než někoho vyvolá.
	Učitel při hodině pokládá otázky, které mě nutí se opravdu zamyslet nad tím, co se učíme.
	Učitel výklad doplňuje fakty/příklady, které nenalezneme v učebnici.
	Učitel chce, abych vysvětlil, jak jsem se dobral ke své odpovědi.
motivátor: Zaujetí studentů a jejich zapojení do výuky	Učitel vypadá, že ho učení tohoto předmětu baví.
	Aktivity, které děláme v hodině, mě zajímají.
	Učitel mě povzbuzuje ve sdílení nápadů nebo svých názorů ohledně probírané látky.
	Učitel nabádá k aktivitě všechny studenty, ne jen ty, kteří se hlásí.
	Těším se na hodiny tohoto učitele.
	Učitel nás nabádá, abychom během hodin kladli otázky.
	Učitel mě podporuje v tom, že když budu tvrdě pracovat, budu mít dobré výsledky.
	Učitel mi pomáhá pochopit, proč jsou věci, co se učíme, důležité.

4.3.2.2 Měření školního klimatu

MSS mezi své služby řadí také měření školního klimatu. Mezi hlavní komponenty jejich měření patří účast (engagement), bezpečnost a prostředí školy.[45]

[45] Climate Survey. *My Student Survey: Student Survey Development and Administration* [online]. [cit. 2016-01-02]. Dostupné z: http://mystudentsurvey.com/our-surveys/climate-survey/

Účast zahrnuje vztahy mezi studenty, vztahy mezi studenty a učiteli, zapojení studentů do rozhodování o škole, multikulturní kompetence učitelů a vztahy školy s rodinami studentů.

Pod komponent bezpečnosti se řadí fyzická bezpečnost (ve škole neprobíhají fyzické potyčky mezi studenty), emoční bezpečnost (studenti se učí řešit konflikty s ostatními). A do bezpečnosti prostředí patří fyzické prostředí (škola je čistá a uklizená), dále důvěra ve schopnosti studentů (učitelé očekávají, že jejich studenti nastoupí na univerzitu a adekvátně k nim přistupují). Nakonec sem patří také disciplína ve škole a její dodržování, případně vhodné vynucování disciplíny ze strany učitelů.[46]

4.3.2.3 Zapojení rodičů do chodu školy (Parent engagement survey)

Dotazníky pro rodiče mohou být tištěné nebo elektronické, osvědčilo se také využívání mobilní aplikace SmartSurvey. Mezi komponenty šetření pro rodiče patří: 1. bezpečnost, klima školy, 2. akademické prostředí, 3. komunikace se školou, 4. zapojení rodičů do chodu školy a 5. přizpůsobení školy dítěti (aktivity ve škole jsou pro studenty zajímavé).[47]

4.3.2.4 Průzkum pro pracovníky školy (staff survey)

Průzkum pro pracovníky školy se zaměřuje na získání zpětné vazby od učitelů a dalšího školního personálu. Mezi komponenty šetření patří: 1. přesné instrukce (při tvoření vzdělávacích plánů mám oporu ve školním vzdělávacím programu), 2. motivující prostředí (dospělí ve škole podporují děti k akademickým výsledkům), 3. spolupráce učitelů, 4. efektivita vedení školy (ředitel nastavuje vysoké standardy pro výuku studentů), 5. vazba mezi rodinou a školou (jak je školní komunita provázaná na rodinné vazby), 6. důvěra ve školu (doporučil bych jako učitel tuto školu svým známým?).[48]

[46] Climate Survey. *My Student Survey: Student Survey Development and Administration* [online]. [cit. 2016-01-02]. Dostupné z: http://mystudentsurvey.com/our-surveys/climate-survey/

[47] Parent Engagement Survey. *My Student Survey: Student Survey Development and Administration* [online]. [cit. 2016-01-02]. Dostupné z: http://mystudentsurvey.com/our-surveys/parent/

[48] Staff Survey. *My Student Survey: Student Survey Development and Administration* [online]. [cit. 2016-01-02]. Dostupné z: http://mystudentsurvey.com/our-surveys/staff/

4.3.3 Průběh šetření

Samotný průzkum může probíhat v tištěné i elektronické podobě, dokonce je možné i využití aplikace pro mobilní telefony.

MSS následně vyhodnotí data (způsob vyhodnocení dat viz níže) a pomůže s jejich interpretací a implementací změn. Nabízí také semináře pro školní pracovníky, zaměřené na správnou interpretaci výsledků.

4.3.4 Jak přesvědčit učitele o významu zpětné vazby od studentů

Organizátoři MSS jsou si vědomi, že získávání a podpora zpětné vazby od studentů narušuje klasickou školní hierarchii, a proto je nutná změna v celé kultuře školy. Pro takovou změnu je potřeba vytvořit vhodné zázemí, a proto MSS vytvořila metodický pokyn, který shrnuje hlavní body této přípravy.

MSS zmiňuje 3 hlavní body, které by škola měla zajistit, aby podpořila v učitelích důvěru v získávání zpětné vazby od svých studentů. Mezi tyto body patří[49]:

1. Vytvoření komunikačního kanálu pro učitele před implementací dotazníků.
2. Předání kvalitní zpětné vazby.
3. Zapojení kontrolních procedur pro vyhledávání a eliminaci chybných dotazníků.

Do vytvoření komunikačního kanálu pro učitele patří sepsání informací a rozeslání mailů o celé akci a pořádání seminářů o získávání zpětné vazby od studentů, na kterých by měl být zásadní prostor pro otázky učitelů a jejich následné vysvětlení. Dotazník se všemi otázkami by měl být sdílen s učiteli. Celý dotazník by měl být dostupný pro všechny také online na webu školy.

Zpětná vazba by měla být zřetelná pro každého. Je nutné pro učitele zajistit zabezpečený, individuální přístup ke svým výsledkům. Ve výsledcích by se měla objevit jak data z jednotlivých otázek tak vyhodnocení celé klíčové kategorie (složených z několika otázek např. klíčová kategorie „motivátor“ nebo „odborník“). Měly by být jasně vyznačeny silné a

[49] BALCH, Ryan. *Engaging Teachers in Student Surveys*. 2015, str. 1-5.

slabé stránky výuky učitele a poskytnut postup, jak data využít pro sestavení plánu vlastního profesního rozvoje. Zpětná vazba by také měla obsahovat nástroj, díky kterému by mohlo vedení školy identifikovat vynikající učitele v jednotlivých oblastech dovedností a následně je ocenit a pověřit pomocí kolegům.[50]

Zapojení kontrolních procedur pro vyhledávání a eliminaci chybných dotazníků je velmi důležité pro podpoření důvěry učitelů ve zpětnou vazbu studentů. Přestože výzkum ukazuje, že je potřeba vyřadit pouze 5 až 8 procent dotazníků. Učitelé se často obávají, že žáci si skrze šetření s nimi budou vyřizovat osobní účty a budou zaujetí. Proto přítomnost kontrolních mechanismů výrazně zvyšuje důvěru učitelů.

Všechny školy, které chtějí aplikovat podobný průzkum, by si měly položit tyto základní otázky:

- Má škola vypracovanou komunikační strategii pro informování učitelů ohledně zpětné vazby studentů?
- Využívá běžně škola nějaký komunikační kanál, na kterém může s učiteli předem sdílet celý zpětnovazebný dotazník?
- Existuje způsob, jakým bude škola vyhledávat chybné dotazníky? Jak bude tato informace předána učitelům?

4.3.5 Zpětná vazba a výstupy šetření

MSS nabízí stejně jako ostatní zmíněné instituce velmi propracovaný a uživatelsky přehledný systém zpětné vazby. Na oficiálním webu společnosti lze procházet ukázkové výstupy[51], které slouží k představení systému zpětné vazby. Právě tyto výstupy jsem zpracoval a použil ve své práci. Na následujícím obrázku můžete vidět, jak vypadají vyhodnocená data v případě výzkumu STeP. (obr. č. 9)

Obr. č. 9: Ukázka vyhodnocení STeP dotazníku v My student Survey

[50] BALCH, Ryan. Engaging Teachers in Student Surveys. 2015, str. 1-5.

[51] Student Survey Teacher Report. My Student Survey: Student Survey Development and Administration [online]. [cit. 2016-02-02]. Dostupné z: http://mystudentsurvey.com/reports/sample/

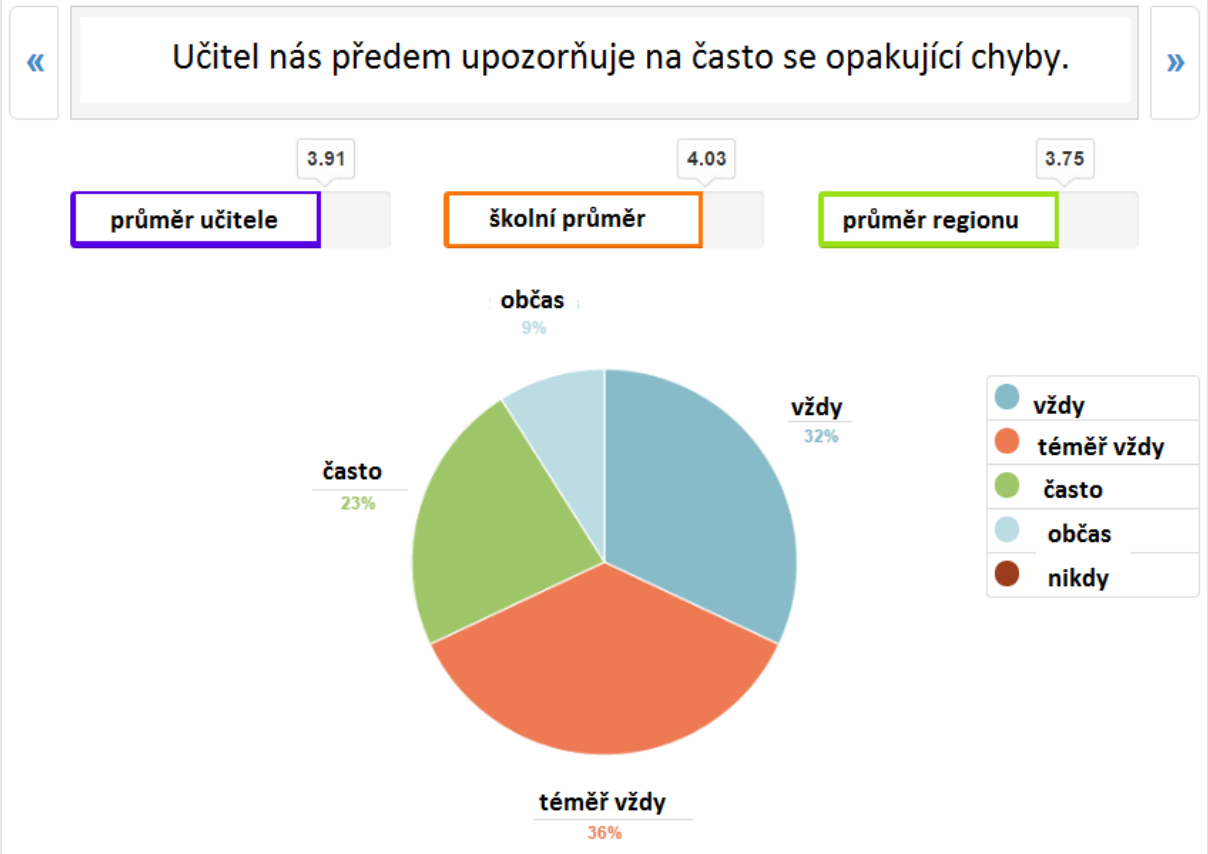

Vyhodnocení probíhá obvyklým způsobem, opět jsou učitelovi k dispozici mimo jeho průměrného výsledku v dané otázce také průměrný výsledek školy a celého regionu.

Dále je vidět vyhodnocení šesti klíčových kategorií (obr. č. 10). Navíc jsou dostupné i výsledky z minulých let a komentáře od studentů (studenti mohou jednotlivé otázky komentovat).

Obr. č. 10: Souhrnné vyhodnocení jedné oblasti STeP průzkumu.

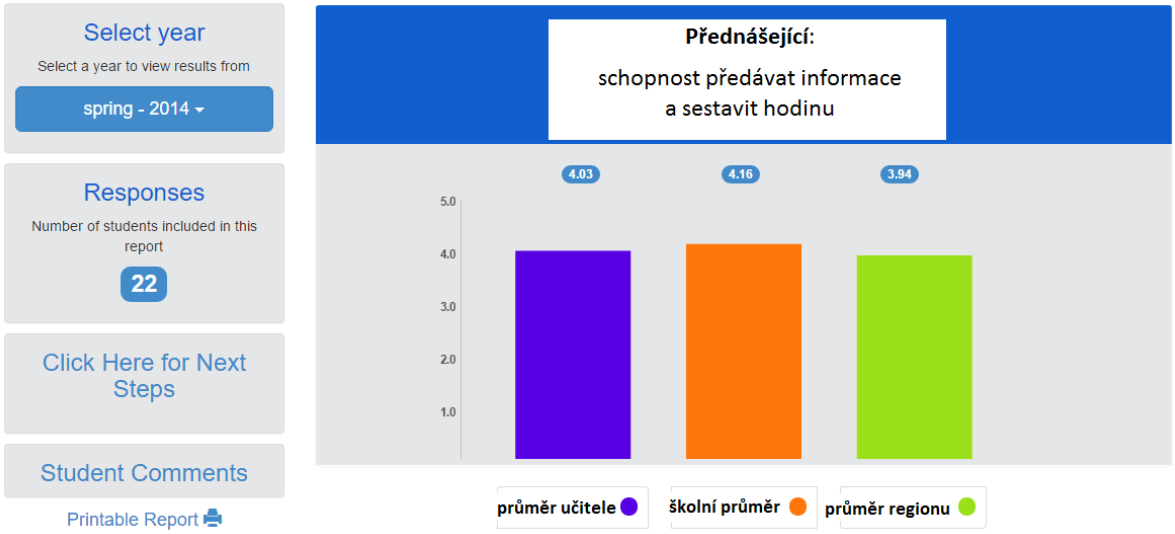

Na obrázku vidíte vyhodnocení jedné klíčové kategorie, konkrétně kategorie nesoucí název „přednášející“. V modrém sloupci je zobrazen průměrný výsledek učitele, v oranžovém průměrný výsledek školy a v zeleném průměrná hodnota pro celý region. Po levé straně se nachází počet studentů, kteří na otázky odpovídali, lze rozkliknout komentáře studentů a porovnat výsledek s daty za předchozí rok.

4.3.6 Výstupy šetření a pomoc učitelům v dalším rozvoji

Zde popíšeme několik způsobů, jak se MSS snaží pomoci učitelům s vlastním profesním rozvojem.

MSS vytvořila na webu teachingchannel.org knihovnu videí, které popisují konkrétní situace a metody, co může učitel použít. Videa se vztahují k oblastem dovedností učitele, které dotazník MSS zkoumal. MSS také nabízí vytvoření specifické knihovny videí, speciálně vybraných pro konkrétní školu.

MSS vyvinula unikátní nástroj pro mobilní zařízení s názvem SmartSurvey[52] (chytrý výzkum). Tato aplikace (určená pro operační systém Android) nabízí možnost vytvoření vlastního dotazníku pro studenty nebo použití předpřipravených otázek. Studenti se následně pomocí přístupového kódu do aplikace připojí a vyplní příslušné otázky. Navíc může učitel studentům

[52] Smart Survey. *My Student Survey: Student Survey Development and Administration* [online]. [cit. 2016-02-02]. Dostupné z: http://mystudentsurvey.com/smartsurvey/

nebo rodičům posílat upozornění na nové dotazníky, které vytvořil. Výsledky dotazníku aplikace sama převede do přehledného grafu. Tímto se mohou učitelé zaměřit pouze na konkrétní oblasti své práce, které potřebují zlepšovat. Prostředí aplikace je intuitivní a tento způsob získávání dat je pro studenty atraktivnější než standardní šetření na papíře.

4.3.7 Shrnutí

MSS nabízí velmi zajímavé rozdělení oblastí dovedností učitele, je praktické, konkrétní, tedy lehce uchopitelné. Kategorie jsou lehce pochopitelné hned po prvním přečtení, není nutné studovat další metodické podklady, což může být pro někoho přínosem.

Zpětná vazba MSS je standardní, přehledná, srovnatelná s konkurencí. Zajímavá je knihovna videí na teachingchannel.org, je však nutné videa určená obecně pro všechny respondenty doplnit individuálním přístupem k danému učiteli. Oceňuji zapojení samostatné sekce o tom, jak přesvědčit učitele o významu zpětné vazby od studentů. Domnívám se, že toto téma by v českém prostředí bylo stěžejní.

Další inovací je aplikace SmartSurvey, jedná se o nový způsob získávání informací, a přestože online dotazníky lze vytvořit i bez instalace dalších aplikací, je možné, že samotná instalace speciální školní aplikace více zavazuje k vyplnění dotazníku (učitel také může posílat upomínky na nová šetření) a působí profesionálním dojmem. Na rozdíl od online šetření, která účastníkům přijdou na mail a mohou být často přehlídnuta nebo označena za spam.

4.4 Tripod

Projekt Tripod vznikl ze studia zapojení studentů do výuky a podobných tematických celků. Dotazníky projektu Tripod disponují třemi verzemi pro první a druhý stupeň základní školy a pro střední školy.

Studie projektu MET potvrdila, že dotazníky Tripod predikují budoucí výsledky studentů a že jsou schopné pro učitele produkovat konzistentní výsledky.[53]

Memphisské školy využívají dotazníky Tripod a jako první okres vyžadují, aby výsledky dotazníků studentské hodnocení byly součástí evaluace učitelů. Toto hodnocení tvoří 5 % z

[53] Hanover Research: Student Perception Surveys and Teacher Assessments, 2013, str. 5.

celkové evaluace, která dále zahrnuje observace ve třídě, výsledky studentů a znalost obsahu učiva.[54]

4.4.1 Druhy průzkumů

V této kapitole si představíme různé šetření, které společnost Tripod nabízí.

4.4.1.1 Průzkum 7C (7 ctností učitele)

Dotazníky Tripod nabízejí upřímnou a efektivní metodu pro získávání zpětné vazby pro učitele a vedení školy. Ukazují nové možnosti profesního rozvoje a informují o profesní odpovědnosti, využívání času ve výuce, kvalitě výuky, a efektivitě skupinové práce. Tak jako zpětná vazba pro učitele pomáhá zlepšit kvalitu výuky, zpětná vazba pro vedení školy může podpořit strategické kroky vedoucí k posílení celé školní komunity.

Tato práce se zaměřuje především na zpětnou vazbu pro učitele. Dotazník pro studenty zajišťující zpětnou vazbu pro učitele nese název 7C. Má své počátky ve výzkumech zaměřených na zapojení studentů do organizace výuky a jeho dnešní podobu vytvořil Harvardský vědec Ronald Ferguson.[55]

Jeho plná verze obsahuje přes 80 položek, položky jsou rozdělené do sedmi klíčových kategorií, které jsou v originále označovány jako 7C: Care, Control, Clarify, Challenge, Captivate, Confer, Consolidate. Pro účely našeho výzkumu jsme je přeložili jako 7 Ctností učitele: Podpora studentů, Kontrola třídy, Jasnost výuky, Obtížnost výuky, Poutavost výuky, Předávání informací a Shrnutí učiva. Studenti volí odpovědi na výzkumné položky na pětistupňové škále: nikdy, většinou ne, občas, většinou ano, vždy.[56]

[54] Hanover Research: Student Perception Surveys and Teacher Assessments, 2013, str. 12.

[55] MET project: Asking Students about Teaching, 2012, str. 7.

[56] Hanover Research: Student Perception Surveys and Teacher Assessments, 2013, str. 22.

Tabulka č. 5: Dotazník 7C pro druhý stupeň základních škol a střední školy.

Klíčová kategorie	Obsažené otázky
Podpora studentů učitel projevuje zájem a žáky a uvědomuje si svoji odpovědnost.	Líbí se mi, jak se ke mně učitel chová, když potřebuji pomoc.
	Když se na něco ptám, tak je ke mně učitel milý.
	Mám pocit, že učiteli na mně opravdu záleží.
	Učitel mi pomůže, když jsem smutný nebo naštvaný
	Učitel mě povzbuzuje, abych si vedl co nejlépe.
	Učitel pozná, když mě něco trápí.
	Učitel nám dává čas na vysvětlení našich nápadů.
Řízení třídy zachovávání pořádku, respektu a soustředěné práce.	Spolužáci se chovají tak, jak učitel chce.
	Naše třída je stále zaměstnaná a nemarní čas.
	Žáci se chovají tak hrozně, že to zpomaluje naše učení.
	Každý ví, co se zrovna v hodině vyučuje a co má dělat.
Jasnost výuky rozvíjení pochopení a vysvětlování nejasností.	Učitelův výklad je dobře zorganizovaný.
	V hodinách se učíme opravovat naše chyby.
	Učitel vysvětluje obtížné věci jasně.
	Učitel umí vysvětlit látku, kterou probíráme, několika způsoby.
	Chápu, co se mám v hodinách naučit.
	Učitel pozná, kdy látce rozumíme a kdy ne.
	Učebna je uklizená – všechno má své místo a věci lze snadno najít.
	Pokud něčemu nerozumím, učitel to vysvětlí jinak.
Obtížnost výuky nabádání žáků k akademickému úsilí a vytrvalosti.	Učitel nás nutí opravdu přemýšlet o tom, co se učíme.
	Učitel nás nutí tvrdě pracovat.
	V hodinách musíme hodně přemýšlet o tom, co píšeme.

	Učitel nás nutí, abychom se v hodině snažili.
Poutavost výuky podporování zvídavosti a zájmu o předmět.	Zadání prací je zajímavé
	Dostáváme zajímavé domácí úkoly.
	Domácí úkoly mi pomáhají s učením.
	Práce ve škole není příliš zajímavá (Souhlasíš?)
Předávání informací podpora samostatného myšlení a diskuze.	Učitel se nás během výkladu ptá, zda všemu rozumíme.
	Učitel nám během výkladu pokládá otázky, aby se ujistil, že ho posloucháme.
	Učitel se ujišťuje, že rozumíme tomu, co nás učí.
	Učitel nám říká, co se učíme a proč.
	Učitel chce, abychom se podělili o naše myšlenky.
	Žáci diskutují a sdílejí své názory na práci v hodině.
	Učitel chce, abych vysvětlil své odpovědi – co si myslím a proč.
Shrnutí učiva ucelení učiva a zvýraznění klíčových bodů.	Učitel na konci každé hodiny shrne, co jsme se naučili.
	Když učitel hodnotí moji práci, napíše ke známce vysvětlení, abych věděl, co jsem udělal špatně.

4.4.1.2 Průzkum zapojení studentů do výuky (student engagement)

V tomto průzkumu se vyskytuje 5 kategorií, které reprezentují cíle, kterých by měl učitel dosáhnout po stránce zapojování studentů do výuky (student engagement).

Mezi těchto pět kategorií, které si teď krátce představíme, patří: důvěra, spolupráce, ambice, pracovitost a satisfakce.[57]

Ve třídě, kde je vybudovaná důvěra, se všichni studenti cítí součástí kolektivu a mohou se spolehnout jeden na druhého. Často se tato kategorie také označuje jako sounáležitost.

Spolupráce znamená, že by se všichni studenti měli chovat zdvořile a s ohledem na školní řád. Jedná se tedy o spolupráci mezi učiteli a studenty a ne mezi studenty samotnými.

[57] Our frameworks and survey modules. *Tripod: Education Partners* [online]. CAMBRIDGE [cit. 2016-02-06]. Dostupné z: http://tripoded.com/survey-modules/

Pod kategorií **ambice** se skrývá takový stav, ve kterém jsou všichni studenti motivováni ke zvládnutí studia a staví se optimisticky ke svému životnímu úspěchu.

Pracovitost znamená, že studenti by měli být pracovití, vytrvalí a měli by se snadno vyrovnávat s překážkami.

Všichni studenti by měli mít možnost zakusit učení jako pocit naplňující činnosti. Tato myšlenka se skrývá pod kategorií **satisfakce**. Je to emocionální odměna, které studenti dosáhnou skrze spolupráci, ambice a pracovitost.[58]

4.4.1.3 Další průzkumy zaměřené na klima třídy a školy

Do měření klimatu třídy průzkumy Tripod zahrnují kategorie: **Postoje studentů a dovednosti vedoucí k úspěchu** – tato kategorie by měla měřit myšlenkový posun a vývoj/vyspělost studentů např. schopnost seberegulace nebo orientace na budoucnost.

Vzájemná podpora studentů: zkoumá, do jaké míry se spolužáci navzájem podporují a spolupracují, jak pilně pracují a jejich motivaci k práci.[59]

Do měření klimatu školy průzkumy Tripod zahrnují kategorie: **Bezpečnost školy –** Tato kategorie se zabývá fyzickou bezpečností školy, zda se jedná o bezpečné místo nebo zda zde probíhají mezi studenty potyčky nebo dokonce šikana. **Studentská kultura** – zkoumá, jaké mají studenti sebevědomí a přístup ke škole. Také zda se například nebojí projevovat kladné vztahy ve škole, aby nebyli ostatními považováni za „šprty“. **Zdvořilostní normy** – zkoumá, zda si studenti myslí, že se k nim všichni zaměstnanci školy chovají zdvořile a zda jsou studenti vybízeni k dobrým vztahům se všemi učiteli (ne pouze s těmi, kteří je vyučují).[60]

4.4.1.4 Shrnutí a závěr

Společnost Tripod, zejména se svým dotazníkem 7C, získala podporu od nadace Gatesových a investovala značné finanční prostředky do výzkumu a prezentace tohoto systému evaluace a zpětné vazby.

---

[58] Our frameworks and survey modules. *Tripod: Education Partners* [online]. CAMBRIDGE [cit. 2016-02-06]. Dostupné z: http://tripoded.com/survey-modules/

[59] Tamtéž.

[60] Tamtéž.

Na svých oficiálních informačních kanálech však poskytují méně konkrétních informací (v porovnání s výše zmíněnými společnostmi), týkající se metodologie výzkumu nebo poskytování zpětné vazby.

5 Empirická část

V praktické části diplomové práce se budeme zabývat porovnáváním dotazníků mezi sebou a srovnáváním obsahu dotazníků s navrhovanými českými a německými standardy učitele. Mezi sekce, které se zabývají porovnáváním dotazníků mezi sebou, patří: „5.3 Srovnání klíčových kategorií mezi dotazníky“ a „5.4 Názory učitelů a odborníků ve vzdělávání na dotazníky získávající zpětnou vazbu pro učitele na základě hodnocení studentů.“

Mezi kapitoly, které se zabývají srovnáváním obsahu se standardy, patří kapitola „5.5 Dotazníky pro studenty a standardy učitelů v Česku a Německu“ a „5.6 Srovnání obsahu dotazníků s didaktickými zásadami uvedenými v české odborné pedagogické literatuře.“

5.1 Cíle praktické části

Cílem praktické části diplomové práce je jednak porovnat obsah jednotlivých klíčových kategorií, které zmíněné dotazníky využívají, a generalizovat opakující se témata.

Dále pak zjistit, do jaké míry se dotazníky obsahově shodují se zásadami obecné didaktiky, které jsou uvedené v plánovaných českých a německých standardech učitele a v české pedagogické odborné literatuře.

Dílčí cíl je také předložit dotazníky a jejich souhrnné klíčové kategorie k porovnání učitelům a odborníkům ve vzdělávání a zjistit, který dotazník by sami vyučující použili a jaké klíčové kategorie považují za nejdůležitější a zda se domnívají, že by je studenti mohli relevantně posoudit.

5.2 Metodologie

V rámci praktické části práce jsem použil převážně kvalitativní výzkum, tedy komparaci s odbornou literaturou a srovnávání a analýzu klíčových kategorií. V menší míře jsem použil otevřený dotazník, který jsem vytvořil pro učitele k subjektivnímu výběru jednoho ze zkoumaných dotazníků a také kratší dotazník s uzavřenými odpověďmi, zaměřený na

kvantitativní výzkum, zjišťující jakou přikládají učitelé důležitost jednotlivým souhrnům klíčových kategorií.

5.3 Srovnání klíčových kategorií mezi dotazníky

V následující části můžeme vidět vzájemné srovnání klíčových kategorií všech dotazníků. Pro lepší orientaci a ujasnění obsahu jsme klíčové kategorie rozdělili do 9 skupin se shodnou nebo příbuznou tématikou. Tyto skupiny jsme nazvali jako souhrny klíčových kategorií.

Tabulka č. 6: Srovnání klíčových kategorií mezi dotazníky a jejich shrnutí a rozdělení do 9 skupin (tzv. souhrny klíčových kategorií).

	Název dotazníku plus klíčové kategorie			
Souhrny klíčových kategorií	**Tripod**	**My student survey**	**Youthtruth**	**I Know My Class**
1. **vztah mezi učitelem a studenty**, individuální přístup	**podpora studentů** – učitel projevuje zájem o žáky a uvědomuje si svoji odpovědnost	**poradce**: učitelovy vztahy se žáky	**vztah učitel-žák**: do jaké míry dokáže učitel podporovat studijní výsledky žáků skrze dobré osobní vztahy	**vztah učitel-žák**
2. **kritické myšlení a vlastní uvažování**, ověřování a aplikování znalostí. Zaměřeno na aktivitu žáka	**předávání informací** – podpora samostatného myšlení a diskuze		**metody předáván učiva**: do jaké míry učitel využívá různé výukové metody, přispívající k pochopení učiva a zda jsou jeho metody studentům opravdu nápomocné	**pěstování kritického myšlení**
3. **relevance učiva s ohledem na zájmy a životní styl studentů,** propojení učiva s každodenním životem studentů**.**			**relevantnost učiva**: popisuje, do jaké míry učitel propojuje výuková témata s každodenním životem studentů	**souvislosti ve výuce, relevance učiva pro studenty**
4. **obtížnost výuky, očekávání učitele**, nároky učitele	**obtížnost výuky -** nabádání žáků k akademickému úsilí a vytrvalosti	**leader**: poskytování zpětné vazby a zatěžování studentů	**studijní úsilí a očekávání žáků**: popisuje, zda je učitel schopný zadávat žákům náročnou a smysluplnou	**efektivita výuky z pohledu studentů**

			práci, která v žácích podporuje pracovní morálku a kritické myšlení	
5. **motivování studentů**, očekávání učitele, atraktivita probírané látky (subjektivní)	**poutavost výuky** – podporování zvídavosti a zájmu o předmět	**motivátor**: zaujetí studentů a jejich zapojení do výuky	**zapojení studentů**: popisuje, do jaké míry učitel v žácích vyvolává pozitivní vztah k učení a touhu po úspěchu	**smysluplné zapojení studentů**
6. **kultura třídy a kázeň**, pracovní morálka, spolupráce mezi studenty	**řízení třídy** – zachovávání pořádku, respektu a soustředěné práce	**manažer**: schopnost zvládat třídu	**kultura třídy**: do jaké míry učitel ve třídě vytváří prostředí, které je organizované a založené na vzájemném respektu, motivaci studentů	
7. **praktické schopnosti sestavování hodiny a jasnost výuky**, názornost, procvičování, shrnutí, organizace výkladu, zaměřeno na učitele	**jasnost výuky** – rozvíjení pochopení a vysvětlování nejasností **shrnutí učiva** – ucelení učiva a zvýraznění klíčových bodů.	**přednášející** schopnost předávat informace a sestavit hodinu		
8. **odborník**, zaujetí pro věc, znalost oboru		**odborník**: znalost problematiky a podpora samostatného myšlení žáků		
9. zapojení **kooperativního vyučování**				**zapojení kooperativního vyučování**

5.3.1 Vztah mezi učitelem a studenty, individuální přístup

V následujících 4 klíčových kategoriích je zkoumán vzájemný vztah mezi učitelem a jeho žáky. Jde o vzájemný respekt, učitelovu empatii a cílený zájem o studenty. Nejedná se o vztahy ve třídě, ale o přístup učitele k jednotlivcům a vztahy, které z něho vyplývají.

Opakem tohoto přístupu by bylo nepřátelské nebo netečné chování učitele, zaměřené pouze na výklad látky bez projevení jakéhokoliv zájmu o studenty.

Tabulka č. 7: Souhrn klíčových kategorií „Vztah mezi učitelem a studenty, individuální přístup“.

Tripod	My student survey	Youthtruth	I Know My Class
podpora studentů – učitel projevuje zájem o žáky a uvědomuje si svoji odpovědnost	**poradce**: učitelovy vztahy se žáky	**vztah učitel-žák**: do jaké míry dokáže učitel podporovat studijní výsledky žáků skrze dobré osobní vztahy	**vztah učitel-žák**
Líbí se mi, jak se ke mně učitel chová, když potřebuji pomoc.	Když vypracováváme v hodině úkoly, učitel chodí po třídě a kontroluje.	Je učitel spravedlivý?	Respektuji učitele.
Když se na něco ptám, tak je ke mně učitel milý.	Respektuji svého učitele.	Respektuje učitel ve třídě ostatní studenty, je zdvořilí?	Učitel si užívá práci se studenty.
Mám pocit, že učiteli na mně opravdu záleží.	Učitel se mě ptá, jak si vedu v ostatních předmětech.	Je učitel ochotný ti v případě potřeby individuálně pomoci s učením?	Učitel mě motivuje k lepším výsledkům.
Učitel mi pomůže, když jsem smutný nebo naštvaný	Učitel si ověřuje, že rozumím tomu, co se učíme.	Platí pro všechny stejná pravidla?	Učitel se zajímá o moje absence.
Učitel mě povzbuzuje, abych si vedl co nejlépe.	Učitel mi prokazuje respekt.		Učitel ví, jak se jmenuji.

Učitel pozná, když mě něco trápí.	Pokud něčemu v hodině nerozumím, učitel to vysvětlí jinak, abych to pochopil.		Učitel respektuje moje názory a myšlenky.
Učitel nám dává čas na vysvětlení našich nápadů.	Když potřebuji, mohu se na učitele obrátit i mimo vyučovací hodinu.		Učitel zná moje přání a vize.
			Učitel s žáky rozvíjí pozitivní vztahy.
			Učitel věří, že v jeho hodinách budu úspěšný.
			Učitel je ochotný učit se od svých studentů.

5.3.2 Kritické myšlení a vlastní uvažování

Do této kategorie jsme zařadili 3 ze 4 dotazníků. Jedná se o ověřování a aplikování znalostí, podněcování otázek a pěstování kritického myšlení u studentů. Tato kategorie je zaměřena na aktivitu žáka, který je v pozici, kdy musí projevit vlastní kognitivní schopnosti.

Opakem přístupu, který zkoumají tyto kategorie, by byl prostý výklad, frontální vyučování, pouhé opisování pojmů z tabule bez interakce a zapojení vlastního uvažování studentů.

Tabulka č. 8: Souhrn klíčových kategorií „Kritické myšlení a vlastní uvažování“.

Tripod	I Know My Class	Youthtruth
předávání informací – podpora samostatného myšlení a diskuze	**Pěstování kritického myšlení**	**metody předáván učiva**: Do jaké míry učitel využívá různé výukové metody, přispívající k pochopení učiva a zda jsou jeho metody studentům opravdu nápomocné.

Učitel se nás během výkladu ptá, zda všemu rozumíme.	Jsem otevřený novým nápadům a způsobům myšlení.	Jak často učitel pobízí studenty, aby lépe vysvětlili svoji odpověď?
Učitel nám během výkladu pokládá otázky, aby se ujistil, že ho posloucháme.	Pravidelně hodnotím a zlepšuji svoji práci.	Jak často učitel chce, aby studenti vysvětlili svoji odpověď, co si myslí a proč?
Učitel se ujišťuje, že rozumíme tomu, co nás učí.	Studuji problémy a výzvy z různých úhlů pohledu.	Jak často vám učitel během výuky klade otázky, aby se ujistil, že rozumíte látce?
Učitel nám říká, co se učíme a proč.	Vyučování mě nutí k zamyšlení.	Jak často učitel vysvětlí látku jiným způsobem, pokud někdo něčemu nerozumí?
Učitel chce, abychom se podělili o naše myšlenky.	Učitel nechává žákům čas na promyšlení a řešení problému.	Naučil ses, v těchto hodinách, opravovat svoje chyby?
Žáci diskutují a sdílejí své názory na práci v hodině.	V těchto hodinách se nudím.	žáků Jak často opravdu zapojuješ svůj mozek a neučíš se jen věci nazpaměť?
Učitel chce, abych vysvětlil své odpovědi – co si myslím a proč.	Je pro mě důležité navštěvovat právě tyto hodiny.	Jak velkou snahu od studentů učitel očekává, pokud dostanete opravdu náročný úkol?

5.3.3 Relevance učiva s ohledem na zájmy a životní styl studentů

Tuto kategorii obsahují pouze 2 ze 4 zkoumaných dotazníků. Jedná se o propojení učiva s každodenním životem studentů, vysvětlování smyslu výuky a zpřístupnění probírané látky pro potřeby (případně očekávání) studentů**.** Relevance je pro žáky velmi důležitá, dokážou si díky ní vytvořit k předmětu osobnější vztah, což následně vede k lepším studijním výsledkům.

Opakem tohoto přístupu by byl výklad odtržený od reálného života a prožívání studentů zaměřený pouze na fakta, která chce prezentovat učitel.

Tabulka č. 9: Souhrn klíčových kategorií „Relevance učiva s ohledem na zájmy a životní styl studentů“.

Youthtruth	I Know My Class
relevantnost učiva: Popisuje, do jaké míry učitel propojuje výuková témata s každodenním životem studentů.	**Souvislosti ve výuce, relevance učiva pro studenty**
Snaží se tě učitel lépe pochopit a poznat tvůj život mimo školu?	Chápu, jak můžu využít látku, co se učíme, v každodenním životě.
Jak moc na tobě učiteli záleží?	V těchto hodinách diskutujeme o věcech, které mě zajímají.
Jak užitečné je to, co se v tomto předmětu naučíš, pro tvůj život mimo školu	Věřím, že čas strávený v těchto hodinách, je důležitý pro mojí budoucnost.
jak dobře učitel propojuje témata, která probíráte s vaším životem mimo školu?“	Učitel zapojuje do vyučování aktuální témata
	Chápu, jak na sebe hodiny navazují.
	V těchto hodinách mám osobní cíle, které chci splnit.

5.3.4 Obtížnost výuky, očekávání učitele

V níže vypsaných klíčových kategoriích se řeší nároky a očekávání učitele a subjektivní názor studentů na náročnost výuky a kvalitu/intenzitu vlastního výkonu v hodinách.

Vyučování, které by na základě těchto kategorií bylo neodpovídající, by se jevilo žákům jako nepřiměřeně lehké, bez aktivity studentů (studenti by mohli procházet předmětem bez vynaložení úsilí) a bez snahy učitele podporovat žáky k dobrým výsledkům.

Tabulka č. 10: Souhrn klíčových kategorií „Obtížnost výuky, očekávání učitele“.

Tripod	My student survey	Youthtruth	I Know My Class
Obtížnost výuky - nabádání žáků k akademickému úsilí a vytrvalosti,	**leader**: poskytování zpětné vazby a zatěžování studentů	**studijní úsilí a očekávání žáků**: Popisuje, zda je učitel schopný zadávat žákům náročnou a smysluplnou práci, která v žácích podporuje pracovní morálku a kritické myšlení	**Efektivita výuky z pohledu studentů**
Učitel nás nutí opravdu přemýšlet o tom, co se učíme.	Učitel věří v moje dobré výkony.	Nutí tě vyučování, opravdu přemýšlet nad věcmi, co probíráte?	Cítím se dobře, když se v hodině na něco ptám.
Učitel nás nutí tvrdě pracovat.	Učitel mě chválí za dobrou práci.	Kolik se toho naučíš v těchto hodinách každý den?	Klidně svého učitele můžu požádat o individuální pomoc, pokud něčemu nerozumím.
V hodinách musíme hodně přemýšlet o tom, co píšeme.	Učitel mi poskytuje zpětnou vazbu k mé práci.	Nutí tě vyučování, opravdu přemýšlet nad věcmi, co probíráte?	Jsem schopný vysvětlit různými způsoby, co jsem se naučil.
Učitel nás nutí, abychom se v hodině opravdu snažili.	Učitel předem vysvětluje, jak bude naše práce hodnocena.	Jak moc učitel rozumí látce, kterou vyučuje?	Jsem přesvědčen o své schopnosti se dobře naučit vykládanou látku.
Učitel chce, abychom se podělili o naše myšlenky.	Učitel vyhodnotí hotovou práci v rozumném časovém rozmezí.	Kolik úsilí od tebe učitel v těchto hodinách očekává?	V těchto hodinách můžu být sám sebou.
Žáci diskutují a sdílejí své	Ze svých chyb v hodině	Jak často opravdu zapojuješ svůj mozek a	Moje zodpovědnost je podávat v těchto

názory na práci v hodině.	se dokáži poučit.	neučíš se jen věci nazpaměť?	hodinách dobré výkony.
Učitel chce, abych vysvětlil své odpovědi – co si myslím a proč.	Učitel nám ukazuje příklady studentských prací.	Jak velkou snahu od studentů učitel očekává, pokud dostanete opravdu náročný úkol.	
	V této hodině musím tvrdě pracovat, abych dosáhl dobrého výsledku.		
	Když odpovím špatně na otázku, učitel mi pomůže najít správnou odpověď.		
	Učitel ode mě očekává, že ke splnění úkolu udělám vše, co je v mých silách.		

5.3.5 Motivování studentů

Pod tímto souhrnem klíčových kategorií studovaných dotazníků se skrývá motivace studentů k učivu a učitelovo očekávání dobrého výkonu ze strany studentů. Také se zde objevuje otázka, zda studenti považují probírané učivo za zajímavé (tedy i relevantní).

Opakem tohoto přístupu by bylo pro žáky nudné, odcizené vyučování, s nulovým až negativním očekáváním učitele, co se týče studijních výkonů žáků (negativní očekávání – studenti jsou líní, nic je nezajímá a látku se určitě pořádně nenaučí nebo nulové očekávání, pasivní rezignace – je mi jedno zda si žáci něco odnesou, hlavně když odvykládám to, co musím).

Tabulka č. 11: Souhrn klíčových kategorií „Motivování studentů“.

Tripod	My student survey	Youthtruth	I Know My Class
poutavost výuky – podporování zvídavosti a zájmu o předmět	**motivátor**: zaujetí studentů a jejich zapojení do výuky	**zapojení studentů**: popisuje, do jaké míry učitel v žácích vyvolává pozitivní vztah k učení a touhu po úspěchu	**smysluplné zapojení studentů**
Zadání prací je zajímavé	Učitel vypadá, že ho učení tohoto předmětu baví.	Jak často se opravdu snažíš, abys předvedl dobrý výkon?	Pokud něčemu ve škole nerozumím, tak to vzdávám.
Dostáváme zajímavé domácí úkoly.	Aktivity, které děláme v hodině, mě zajímají.	Jsi pyšný na svoji práci v těchto hodinách?	Přicházím do hodin připraven a s pocitem, že se chci naučit něco nového.
Domácí úkoly mi pomáhají s učením.	Učitel mě povzbuzuje ve sdílení nápadů nebo svých názorů ohledně probírané látky.	Jak dobrý výkon od tebe učitel očekává?	Mám možnost v těchto hodinách vyjádřit svoje pocity a názory.
Práce ve škole není příliš zajímavá (Souhlasíš?)	Učitel nabádá všechny studenty k aktivitě, ne jen ty, kteří se hlásí.	Jako často tě opravdu baví učení v těchto hodinách?	V hodinách vynakládám svoje nejlepší úsilí.
Zadání prací je zajímavé	Těším se na hodiny tohoto učitele.	Jak často se opravdu snažíš, abys předvedl dobrý výkon?	Moje výkony v těchto hodinách mě nezajímají.
Dostáváme zajímavé domácí úkoly.	Učitel nás nabádá, abychom, během hodin kladli otázky.	Jsi pyšný na svoji práci v těchto hodinách?	V těchto hodinách se nudím.
Domácí úkoly mi pomáhají s učením.	Učitel mě podporuje v tom, že když budu tvrdě pracovat, budu mít dobré výsledky.	Jak dobrý výkon od tebe učitel očekává?	Je pro mě důležité navštěvovat právě tyto hodiny.

	Učitel mi pomáhá pochopit, proč jsou věci, co se učíme, důležité.		
	Když odpovím špatně na otázku, učitel mi pomůže najít správnou odpověď.		
	Učitel ode mě očekává, že ke splnění úkolu udělám vše, co je v mých silách.		

5.3.6 Kultura třídy a kázeň

Tento souhrn klíčových kategorií se snaží zjistit kulturu třídy, tedy vzájemný respekt mezi studenty samotnými a mezi studenty a vyučujícím, dále se zaměřuje na vytváření kooperativního prostředí pro sdílení informací a spolupráci s ostatními. Mezi další témata patří pracovní morálka a udržování kázně v hodinách.

Opakem těchto kategorií by bylo vyučování bez kázně a vzájemného respektu nebo také špatná atmosféra ve třídě, která brání kooperaci studentů.

Tabulka č. 12: Souhrn klíčových kategorií „Kultura třídy a kázeň“.

Tripod	My student survey	Youthtruth
řízení třídy – zachovávání pořádku, respektu a soustředěné práce	**manažer**: schopnost zvládat třídu	**kultura třídy**: Do jaké míry učitel ve třídě vytváří prostředí, které je organizované a založené na vzájemném respektu, motivaci studentů.
Spolužáci se chovají tak, jak učitel chce.	Učitel má materiály pro následující aktivity vždy připravené.	Kolik spolužáků se chová tak, jak po nich učitel vyžaduje?

Naše třída je stále zaměstnaná a nemarní čas.	Studenti se chovají tak, jak učitel vyžaduje.	Je chování studentů v těchto hodinách pod kontrolou učitele?
Žáci se chovají tak hrozně, že to zpomaluje naše učení.	Učitel napomíná žáky, kteří se chovají nevhodně.	Respektují spolužáci učitele v těchto hodinách?
Každý ví, co se zrovna v hodině probírá a co má dělat.	Učitel nás chválí, když se chováme správně.	Jak často třída opravdu pracuje a neztrácí čas?
Učitel chce, abychom se podělili o naše myšlenky.	Učíme se nebo pracujeme po celou hodinu.	Kolika spolužákům záleží na tom, aby v těchto hodinách měli dobré výsledky?
Žáci diskutují a sdílejí své názory na práci v hodině.	Učitel má pro mě připravené cvičení, kdybych dokončil zadanou práci rychleji než ostatní studenti.	Jako často máš radost z učení v těchto hodinách?
Učitel chce, abych vysvětlil své odpovědi – co si myslím a proč.	Učíme se nebo pracujeme až do úplného konce hodiny.	Jak velkou snahu od studentů učitel očekává, pokud dostanete náročný úkol.
	Učitel mi pomáhá pochopit, proč jsou věci, co se učíme, důležité.	
	Když odpovím špatně na otázku, učitel mi pomůže najít správnou odpověď.	
	Učitel ode mě očekává, že ke splnění úkolu udělám vše, co je v mých silách.	

5.3.7 Praktické schopnosti sestavování hodiny a jasnost výuky

Do tohoto souhrnu jsme zařadili pouze 2 ze 4 dotazníků. Kategorie reprezentují názornost výuky, metody organizace procvičování a shrnutí výkladu učiva. Činnosti jsou v těchto kategoriích zaměřeny na učitele, tedy co vyučující z pohledu žáků dělá pro jejich správné pochopení a procvičení dané látky. Jedná se zde přímo o navrhovanou strukturu hodiny a celkovou organizaci učiva.

Opakem prezentovaných hodnot by byla chaotická hodina bez zasazení do kontextu, pro žáky těžce uchopitelná, navíc bez interakce se žáky a bez ohledu na jejich zpětnou vazbu.

Tabulka č. 13: Souhrn klíčových kategorií „Praktické schopnosti sestavování hodiny a jasnost výuky“.

Tripod	My student survey
jasnost výuky – rozvíjení pochopení a vysvětlování nejasností **shrnutí učiva** – ucelení učiva a zvýraznění klíčových bodů.	**Přednášející**: schopnost předávat informace a sestavit hodinu
Učitelův výklad je dobře zorganizovaný.	Učitel nás předem upozorňuje na často se opakující chyby.
V hodinách se učíme opravovat naše chyby.	Učitel používá příklady, aby lépe vysvětlil látku.
Učitel vysvětluje obtížné věci jasně.	Učitel propojuje novou látku s tím, co již známe.
Učitel umí vysvětlit látku, co probíráme, několika způsoby.	Učitel vysvětluje věci srozumitelným způsobem.
Chápu, co se mám v hodinách naučit.	Učitel nás seznamuje s cíli hodiny.
Učitel pozná, kdy látce rozumíme a kdy ne.	Během hodiny se učíme různými způsoby (výklad učitele, otevřená diskuse, práce ve skupině, projekty, atd.)
Učebna je uklizená – všechno má své místo a věci lze snadno najít.	Mám možnost si v hodině novou látku procvičit.
Pokud něčemu nerozumím, učitel to vysvětlí jinak.	Na konci každé hodiny učitel shrne, co jsme se naučili.
Učitel na konci každé hodiny shrne, co jsme se naučili.	Aktivity, které děláme v hodinách, mi pomáhají pochopit, co se učíme.
Když učitel hodnotí moji práci, napíše ke známce vysvětlení, abych věděl, co jsem udělal špatně.	

5.3.8 Odborník

Tuto kategorii jsme zařadili zcela samostatně, neboť její část, která posuzuje odbornou kvalifikaci učitele, se v ostatních výzkumných nástrojích vyskytuje jen velmi zřídka, pravděpodobně proto, že se jedná o faktor, který se z pohledu studentů těžko posuzuje. Druhá část této kategorie se týká samostatného myšlení žáků, zde jsou podobné otázky jako v oddílu 2. „Kritické myšlení a vlastní uvažování“, ty však jen málo souvisí s odbornými znalostmi vyučovaného předmětu.

Opakem této kategorie by byl učitel, který svou vyučovací látku neovládá, pracuje pouze s cvičeními z učebnice a má takové mezery ve svých znalostech, že si toho všímají i samotní žáci.

Tabulka č. 14: otázky pro klíčovou kategorii „Odborník“.

My student survey
odborník: znalost problematiky a podpora samostatného myšlení žáků
Učitel je nadšený pro svůj obor.
Učitel je schopen odpovědět na dotazy, které se týkají konkrétní látky.
Učitel přináší do hodiny doplňující materiály týkající se látky. (novinové články, předměty, atd.)
Učitel mi dává možnost, ukázat co umím různými způsoby. (testy, projekty, prezentace, atd.)
Když se učitel na něco zeptá, počká pár vteřin, než někoho vyvolá.
Učitel při hodině pokládá otázky, které mě nutí se opravdu zamyslet nad tím, co se učíme.
Učitel výklad doplňuje fakty/příklady, které nenalezneme v učebnici.
Učitel chce, abych vysvětlil, jak jsem se dobral ke své odpovědi.
Když odpovím špatně na otázku, učitel mi pomůže najít správnou odpověď.
Učitel ode mě očekává, že ke splnění úkolu udělám vše, co je v mých silách.

5.3.9 Zapojení kooperativního vyučování

USA obecně ve vzdělávání tíhne k většímu individualismu než evropská tradice. To může být jeden z důvodů, proč se zapojením kooperativního vyučování zabývá pouze jeden ze zmíněných dotazníků. Pro naše vzdělávání je však spolupráce s ostatními velmi důležitá, čím dál více se ve vzdělávání klade důraz na tzv. *soft skills* , které se právě nejvíce rozvíjejí skrze spolupráci s ostatními.

V této kategorii je zdůrazněna žákova příležitost učit se od ostatních a zároveň jeho možnost ovlivnit svoje spolužáky. Pro takové vyučování je samozřejmě důležité nastolení vzájemného respektu mezi žáky a podpora skupinové práce.

Opakem kooperativního vyučování je pouze přímý výklad bez možnosti jakékoli diskuze nebo skupinové práce, kdy existuje jen jedna správná odpověď a správný pohled vždy reprezentuje pouze vyučující.

Tabulka č. 15: otázky pro klíčovou kategorii „Zapojení kooperativního vyučování“.

I Know My Class
Zapojení kooperativního vyučování
Je důležité, abych sdílel svoje vědomosti a pomáhal tak ostatním.
V hodinách mám příležitost ovlivnit to, jak přemýšlejí moji spolužáci.
Respektuji svoje spolužáky.
Spolupráce s ostatními spolužáky mi pomáhá v rozvoji
Spolužáci mě v hodinách respektují.
Učitel povzbuzuje studenty ke společné práci.
Je pro mě důležité navštěvovat právě tyto hodiny.

5.4 Názory učitelů a odborníků ve vzdělávání na dotazníky získávající zpětnou vazbu pro učitele na základě hodnocení studentů

V rámci praktické části své práce jsem se pokusil vytvořit kvalitativní výzkum zjišťující názory učitelů na zkoumané dotazníky. Povedlo se mi získat zpět 10 dotazníků. Vzorek se skládal z učitelů působících na středních školách a několika akademických pracovníků z Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy.

Učitelům na střední škole a odborníkům ve vzdělávání (vysokoškolským učitelům na katedře pedagogiky na PEDF UK v Praze), jsem předložil souhrn všech čtyř dotazníků a doplnil následující otázky:

- Vyberte z dotazníků jeden, který si myslíte, že je pro naše školní prostředí nejvhodnější a svoji volbu zdůvodněte.
- Z vybraného dotazníku vyškrtněte otázky, které se nehodí pro české prostředí, a svoji volbu zdůvodněte.
- Z vybraného dotazníku v každé klíčové kategorii podtrhněte otázky, které považujete za nejdůležitější a svoji volbu zdůvodněte.
- Prostor pro Vaše komentáře a doplňující informace. Např.: Použili byste sami dotazník ve své hodině? Jaké otázky nebo kategorie Vám v dotazníku chybí? Bylo by dobré využít kombinaci různých dotazníků?

Celý kvalitativní výzkum pro učitele můžete najít v příloze č. 1. V následujícím textu popíšeme, které dotazníky učitelé vybrali a zveřejníme jejich komentáře.

5.4.1 Obecné připomínky a reakce učitelů

Několik učitelů se vyjádřilo k dotazníkům jako k celku. Podněty často nabádaly ke zkrácení dotazníků nebo ke zjednodušení škály odpovědí z pěti možností na tři nebo dvě. Jako zajímavý se mi jevil návrh, studentům dát najednou k zodpovězení otázky pouze z jedné klíčové kategorie. Studenti, by se tak mohli na konkrétní aspekt více soustředit. Vyhodnocení a vyplňování dotazníků by tak zabralo méně času. Byl by to i dobrý způsob jak s podobným

hodnocením na škole začít. Učitelé by si například mohli vybrat, kterou kategorii chtějí otestovat, přičemž počet testovaných kategorií by se mohl postupně zvyšovat.

Vyučující také zmiňovali, že některé otázky mohou působit až jako dehonestující vůči učiteli a vyjádřili obavu nad tím, že subjektivita žáků může převážit nad reálnou kvalitou učitele.

Z poznámek vyučujících jsem také vyčetl další funkce dotazníků, nad kterými se autoři nepozastavují. Například dotazníky mohou sloužit i jako nástroj pro učitele, aby si uvědomili jaké všechny úlohy mohou/mají vykonávat. Stejně tak mohou dotazníky přiblížit žákům, co od nich učitel očekává a jak na ně učitel nahlíží. Zároveň dotazníky mohou nastínit žákům nové pohledy na to, jak vnímat vyučovací hodinu.

Celkově byly reakce na dotazníky veskrze pozitivní, učitelé byli rádi, že se mohou s podobným materiálem seznámit a všichni se shodli na tom, že v sobě tento způsob zpětné vazby nese nezanedbatelnou hodnotu a že by se po úpravě dotazníky daly využít i v českém školství.

5.4.2 My student survey

Dotazník MSS byl mezi vyučujícími dosti populární, celkem byl zvolen čtyřikrát jako nejvhodnější. Lidé, kteří ho označili za nejlepší, také často napsali pouze krátký komentář. Jako hlavní přednost (a dle mého názoru také hlavní důvod, proč ho respondenti vybírali) byla uváděna přehlednost dotazníku (tzn. Rozdělení otázek do jasných klíčových kategorií).

Mezi komentáři se objevil například názor: „Ostatní dotazníky jsou si velmi podobné a nedovedou tak účinně osvětlit učiteli jeho úlohy při vyučování. Dotazník MSS konkrétně vymezuje role učitele, pomáhá mu v orientaci, kde selhává (v jaké roli selhává).“ Nebo „Nejpřesnější se mi zdá vymezení oblastí, na které je dotazník rozčleněn. Z mého pohledu poskytuje nejlepší možnost ohodnotit individuální styl výuky daného učitele.“ S těmito názory se dá souhlasit, dotazník totiž své klíčové kategorie pojmenovává jednoduše dle rolí učitele (např. manažer, odborník…) a ke každé roli pak přiděluje příslušné otázky, což je pro učitele snadno srozumitelné.

Dobrá srozumitelnost dotazníku pro učitele však zdaleka není nejhlavnějším kritériem dotazníků, učitelé si totiž otázky nevyhodnocují sami. Samozřejmě musí rozumět a nejlépe i souhlasit s hodnotami, které dotazník předkládá, na prvním místě však hodnotíme kvalitu otázek a jejich relevanci, nikoli přehlednost seskupení otázek do klíčových kategorií.

Otázky, které by učitelé vynechali

Zde si rozebereme otázky, ke kterým měli učitelé výhrady. Za zmíněnou otázku vždy přikládáme souhrn z komentářů, co k ní učitelé zanechali.

- „Učitel se mě ptá, jak si vedu v ostatních předmětech“ Toto téma učitelé obvykle s žáky neřeší, určitě na během vyučování.
- Otázka 16. „Učíme se nebo pracujeme až do úplného konce hodiny.“ se překrývá s otázkou č. 14. „Učíme se nebo pracujeme po celou hodinu.“ V dotaznících se však běžně vyskytují zdvojené, kontrolní otázky.
- V otázce 32. „Když odpovím špatně na otázku, učitel mi pomůže najít správnou odpověď.“ není jasně formulované, jak učitel žákovi pomůže najít správnou odpověď. Učí žáky pracovat s chybou? Zde by bylo dobré doplnit otázku, zda učitel pouze řekne žákovi správnou odpověď nebo zda nutí žáka, aby si na správnou odpověď přišel sám.
- Otázka 34. „Učitel je nadšený pro svůj obor.“ a 42. „Učitel vypadá, že ho učení tohoto předmětu baví.“ se překrývají.

Otázky, které učitelé vyzdvihují

V této sekci probereme otázky, které vyučující považují za nejdůležitější. Za zmíněnou otázku vždy přikládám souhrn z komentářů, co k ní učitelé zanechali.

- Otázka č. 6. „Během hodiny se učíme různými způsoby (výklad učitele, otevřená diskuse, práce ve skupině, projekty, atd.)“ – Tato otázka zkoumá, do jaké míry učitel aktivizuje žáky, rozvíjí jejich samostatnost a schopnost formulovat a prezentovat své myšlenky.
- Otázka 15 – „Učitel má pro mě připravené cvičení, kdybych dokončil zadanou práci rychleji než ostatní studenti.“ Je dokladem toho, že učitel promýšlí individuální práci s žáky s různými studijními předpoklady. Zadávání individuálních úkolů přispívá k udržení pozornosti žáků, ovlivňuje to kvalitu jejich učení a předchází se tím případné nekázni žáků, kteří své úkoly zvládají rychleji.
- V klíčové kategorii vztah učitel-žák byly označeny otázky 18. „Učitel se mě ptá, jak si vedu v ostatních předmětech“ (tato otázka však byla zařazena i mezi ty, které se do dotazníku nehodí) a 21. „Učitel mi prokazuje respekt.“

- Otázka 24. „Učitel věří v moje dobré výkony.“ Pozitivní očekávání učitelů vede ke zvyšování výkonnosti jejich žáků - roste jejich sebedůvěra a s ní i výkony.
- Otázka 37. „Učitel mi dává možnost, ukázat co umím různými způsoby. (testy, projekty, prezentace, atd.)“ Jestliže učitel dává žákům možnost ukázat, co umí, různými způsoby, respektuje tak specifické vzdělávací potřeby a individuální učební styl jednotlivých žáků.
- Otázka 44. „Učitel mě povzbuzuje ve sdílení nápadů nebo svých názorů ohledně probírané látky.“ Je důležité dávat žákům dostatečný prostor pro komunikaci, podporovat komunikaci mezi žáky, povzbuzovat žáky ke kladení otázek, oceňovat chuť se ptát.

5.4.3 Tripod

Dotazník Tripod obdržel v našem krátkém výzkumu 2 hlasy. Mezi jeho kladné charakteristiky byla opět uvedena přehlednost pro učitele.

Otázky, které by učitelé vynechali

- V klíčové kategorii poutavost výuky jsou zmíněné domácí úkoly. Ne každý je zastánce domácích úkolů, o této problematice se dosud vedou spory.

Otázky, které učitelé vyzdvihují

- „Mám pocit, že učiteli na mně opravdu záleží“ Žáci mají vědět, že jsou důležití, že na nich záleží, že je tu učitel po ně.
- „Chápu, co se mám v hodinách naučit, pokud něčemu nerozumím, učitel to vysvětlí jinak.“
- „Učitel nás opravdu nutí přemýšlet o tom, co se učíme“
- „Učitel nám říká, co se učíme a proč, učitel se nás během výkladu ptá, zda všemu rozumíme“
- „Když učitel hodnotí moji práci, napíše ke známce vysvětlení, abych věděl, co jsem udělal špatně“ tato otázka klade důraz na žákovu znalost kritérií známkování, což může být pro studenty motivační.

5.4.4 YouthTruth

Dotazník YouthTruth získal od respondentů 3 hlasy. Mezi kladné ohlasy patřil například komentář: „Líbí se mi, že otázky jsou jasně a jednoduše formulovány, zvolený jazyk a obraty jsou vhodné pro studenty, bez zbytečných frází. Zapojují klíčové kategorie, které jsou velmi důležité pro rozvoj studentů a jsou často opomíjeny v (sebe)hodnoceních (kultura třídy, vztah učitele-žáka, relevantnost učiva). Je také důležité, že dotazník pomůže žákovi pochopit, co se od něj očekává.“ YouthTruth byl také popsán jako nejvíce srozumitelný a nejvíce empatický ke studentovi.

Jako kritika tohoto dotazníku bylo naopak zmíněno: „U dotazníku YouthTruth mi vadí, že při využití škály: „velmi zřídka, málokdy, někdy, celkem často, velmi často“ bych mohla dostat nesrovnatelné výsledky. Představa žáků o tom, co je např. „velmi často“, se může zásadně lišit.“ Někomu také chyběla otázka, zda se učitel zaměřuje na samotný proces práce/tvorby studenta nebo zda hodnotí pouze výsledek.

Otázky, které by učitelé vynechali

- „Kolik se toho naučíš v těchto hodinách každý den?“ Špatně definovaná otázka, není vždy měřitelné. Také záleží na předmětu, v jazycích, žáci spíše získávají kompetence, těžko se pak posuzuje, co nového se každý den naučí.
- **„**Jak dobrý výkon od tebe učitel očekává?“ Žáci mohou tuto otázku těžko posoudit. Muselo by být ke každému úkolu stanovené, co představuje dobrý výkon.
- „Jak dobře učitel spojuje to, co děláte ve třídě, s vaším životem mimo školu?“ Není jasné, co konkrétně má učitel spojovat (volnočasové aktivity?, vztahy?).
- „Kolik spolužáků se chová tak, jak po nich učitel vyžaduje?“ Každý učitel vyžaduje něco jiného po různých žácích (po upovídaném studentovi, aby se zklidnil; po tichém, aby se více zapojil do aktivit – konkrétně v jazycích) není jisté, zda individuální přístup, který bychom měli ke studentům mít, dokážou studenti objektivně posoudit

Otázky, které učitelé vyzdvihují

- **„**jak často se opravdu snažíš, abys předvedl dobrý výkon?“

- „Nutí tě vyučování opravdu přemýšlet nad tím, co probíráte?“
- „Jak moc na Tobě učiteli záleží?“ Důležitá otázka ale pro Čechy moc přímočará, změna: Jak moc záleží učiteli, abys učivo pochopil.
- „Jak moc učitel spojuje to, co děláte ve třídě s vaším životem mimo školu?“ Zde se však vyskytuje problém žákova posouzení, neboť neví a v některých případech ani nemůže vědět, co se mu bude v životě hodit. Tato otázka se objevila jak v kategorii otázek, které jsou důležité, tak v kategorii, co by učitelé vynechali.
- „Je učitel spravedlivý?“ Zásadní otázka, skrze anonymní dotazníky lze takto získat hodnotnou zpětnou vazbu.
- „Respektuje učitel ve třídě ostatní studenty, je zdvořilý?“ Na tom by si měl každý učitel pracovat, v Čechách je stále nutné v tomto směru rozvíjet školní kulturu, proto je hodně důležitá zpětná vazba.
- „Kolika spolužákům záleží na tom, aby v těchto hodinách měli dobré výsledky?“
- „Jsi pyšný na svoji práci v těchto hodinách?“ Velmi upřímná otázka na studenty, kde je každý schopen sebehodnocení.
- **„**Kolik úsilí od tebe učitel v těchto hodinách očekává?**“**
- „Jak často opravdu zapojuješ svůj mozek a neučíš se jen věci nazpaměť?“ Důležité pro české prostředí, kde memorizace stále hraje velkou roli; důležité je upozornit na jiné metody práce, ve kterých jsou aktivní studenti a ne pouze učitel.
- „Naučil ses, v těchto hodinách, opravovat svoje chyby?“ Velmi důležité je se soustředit na chyby a učit se z nich, využívat je k vlastní reflexi.
- „Platí pro všechny stejná pravidla?“ Učitelé často nejsou schopni posoudit svůj vlastní přístup, ale žáci velmi jasně vidí nepravosti.
- „Jak často třída opravdu pracuje a neztrácí čas?“ Výborná reflexe na promarněný čas (například zapínání technických pomůcek, práce s technikou, zbytečně dlouhé vysvětlování učitele, které si ovšem neuvědomuje).

5.4.5 I Know My Class

Dotazník I Know My Class dostal pouze jeden hlas. Dle názoru respondenta vyplývá, že dotazník je zaměřen na prostředí a atmosféru ve třídě a třídním kolektivu a také na postavení

jednotlivce, jeho role v kolektivu a ve třídě. Dochází k mapování vztahu učitel a třída, třídní kolektiv.

Dotazník byl chápán tedy spíše jako nástroj měření třídního klimatu, než jako nástroj pro hodnocení obecně didaktických postupů, které učitel v hodinách používá.

Další doporučení se týkají zkrácení škály odpovědí, případně využití pouze škály odpovědi ano/ne. A zkrácení samotného dotazníku, pokud je dotazník příliš dlouhý, ztrácí se pozornost žáka.

Otázky, které učitelé vyzdvihují

- „Pravidelně hodnotím a zlepšuji svoji práci.“ Otázky týkající se evaluace a sebehodnocení jsou v našem prostředí velmi významné.
- Celá klíčová kategorie s názvem kooperativní vyučování je v našem prostředí velmi důležitá. Důraz na aktivizační metody je zásadní.

Otázky, které by učitelé vynechali

- „Mám možnost v této třídě vyjádřit svoje pocity a názory“ Jedná se o třídu a třídní kolektiv nebo atmosféru ve vyučovacích hodinách? Jde o žáky samotné nebo o obavu žáků z učitele, bojí se žák projevit svůj názor před třídním kolektivem nebo před učitelem?
- „Je pro mě důležité navštěvovat právě tyto hodiny“ Odpověď žáka není ničím odůvodněná, takto položená otázka má nízkou výpovědní hodnotu.
- „Cítím se dobře, když se v hodině na něco ptám“ Otázka je o pocitu a ne o efektivitě. Efektivita vyučovací hodiny je o tom, co si žák odnáší z hodiny, subjektivní pocity by měly jít stranou. Schopnost žáka učit se (kompetence k učení) není zohledněna ani otázka samostatného učení (autonomie učení), kterou pokládám za prioritní.
- „Jsem přesvědčen o své schopnosti se dobře naučit vykládanou látku“ Žákům chybí objektivita, sebereflexe a reflexe vůbec někteří se přeceňují, jiní se podceňují, v českém prostředí navíc nejsou zvyklí na nějakou evaluaci a sebehodnocení.
- „Jsem otevřený novým nápadům a způsobům myšlení“ Vpustit z dotazníku nebo přeformulovat, jinak redundantní.

5.4.6 Přijmutí dotazníků ze strany vyučujících

Učitelé se k dotazníkům stavěli pozitivně, byli rádi, že se mohou k danému tématu vyjádřit a tento způsob hodnocení jim přišel smysluplný. I v takto krátkém průzkumu se ukázalo jak důležité je nechat vyučující prozkoumat a okomentovat, případně zredukovat a přizpůsobit dotazníky před samotnou implementací.

Učitelé by měli sami chápat účel a důležitost takového průzkumu, proto je nadmíru důležité, aby se zapojili i do jeho přípravy. Implementace dotazníků se tak stává tvůrčím procesem, na kterém spolupracují učitelé s vedením školy a sada dotazníků se tak může pro každou školu do jisté míry lišit. Samozřejmě tak klesne možnost porovnávání dat mezi školami, domnívám se však, že to je přijatelná daň za to, že učitelé přijmou dotazníky za své.

5.5 Kvantitativní výzkum, důležitost klíčových kategorií a schopnost studentů je posoudit.

V rámci další, tentokrát kvantitativní analýzy dotazníků, jsme vytvořili krátký dotazník pro učitele, obsahující souhrny klíčových kategorií, popsané v sekci 5.3.

Dotazníky jsem vytvořil v programu Google Forms a distribuoval výhradně elektronickou formou. Rozeslal jsem je na všechny fakultní základní školy a také jsem vložil odkaz do dvou uzavřených skupin pro učitele na sociální síti Google plus. Tímto způsobem se mi podařilo získat 62 odpovědí od učitelů ze základních a středních škol po celé republice.

V dotazníku byla vždy otázka, která se zaměřovala na jednotlivý souhrn klíčových kategorií a k ní byly přiřazené dva příklady otázek ze studentských dotazníků, aby bylo zadání co nejjasnější. Učitelé poté na škále od 1 do 5 ohodnotili, jakou důležitost tomuto tématu přikládají v běžné výuce. (kdy 1 byla minimální důležitost a 5 naopak maximální)

Příklad otázky: "*Vztah mezi učitelem a studenty, individuální přístup učitele." Příklad: Učitel bere ohledy na žákovo momentální rozpoložení. Učitel zjišťuje, jak si žák vede v ostatních předmětech.*

Navazovala krátká otázka, zda se učitelé domnívají, že by toto téma mohli relevantně posoudit studenti.

Následující otázka: *Dokázali by podle Vás téma "Vztah mezi učitelem a studenty, individuální přístup učitele." posoudit samotní žáci?*

Kompletní naskenovaný dotazník lze najít v příloze č. 2.

5.5.1 Výsledky kvantitativního průzkumu

V této kapitole si představíme výsledné grafy a následně podrobněji analyzujeme získaná data. Učitelé hodnotili důležitost následujících souhrnů klíčových kategorií (v dotazníku jsme je pojmenovali „didaktická témata“):

Seznam didaktických témat zmíněných v dotazníku:

1. Vztah mezi učitelem a studenty, individuální přístup učitele.
2. Způsoby, jakými učitel dokáže motivovat studenty a učinit tak pro ně látku atraktivnější.
3. Kultura třídy a kázeň vyžadovaná vyučujícím, pracovní morálka ve skupině, spolupráce mezi studenty.
4. Učitelova odbornost a znalost vyučovaného předmětu a jeho zaujetí pro věc.
5. Zapojení kooperativního vyučování do běžné výuky.
6. Praktické schopnosti učitele při sestavování hodiny a jasnost výuky, názornost a celková organizace výkladu.
7. Snaha učitele o rozvoj kritického myšlení a vlastního uvažování žáků, ověřování a aplikování znalostí třídy.
8. Učitelovo přizpůsobení učiva žákům s ohledem na jejich zájmy a životní styl.
9. Obtížnost výuky, nároky učitele.

V následujícím úseku jsou vždy představeny dva grafy. V prvním, modrém grafu, představuje osa X škálu důležitosti od 1 do 5, přičemž 1 reprezentuje minimální důležitost a 5 naopak maximální. Na ose Y lze vyčíst počet učitelů, kteří zvolili danou míru důležitosti. Celkově jsme získali 62 odpovědí.

V dalším barevném koláčovém grafu je znázorněno, zda se učitelé domnívají, že by studenti byli schopni toto didaktické téma relevantně posoudit. Učitelé měli v tomto případě na výběr ze škály ano, spíše ano, spíše ne, ne.

Graf č. 1: Téma „Vztah mezi učitelem a studenty, individuální přístup učitele.“ Škála důležitosti.

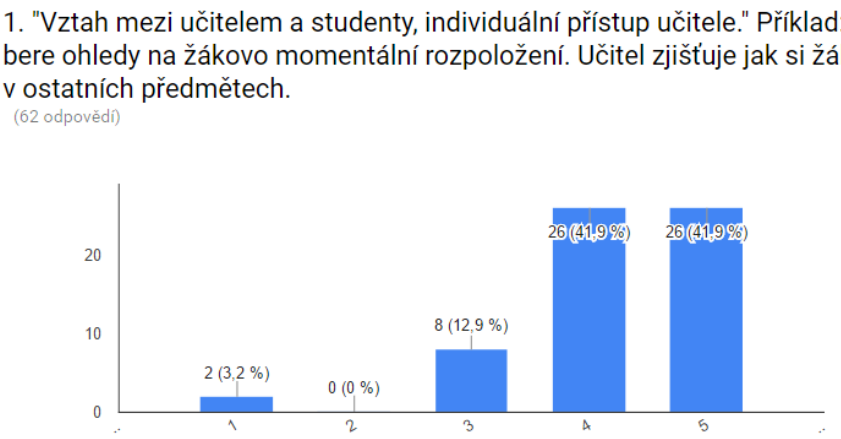

Z grafu č. 1 vyplývá, že téma „Vztah mezi učitelem a studenty, individuální přístup učitele.“ hodnotilo 3.2 % učitelů stupněm důležitosti jedna, 0 % učitelů stupněm důležitosti dva, 12.9 % učitelů stupněm důležitosti tři, 41.9 % učitelů stupněm důležitosti čtyři a 41.9 % učitelů stupněm důležitosti pět.

Graf č. 2: Téma „Vztah mezi učitelem a studenty, individuální přístup učitele.“ Posouzení studenty.

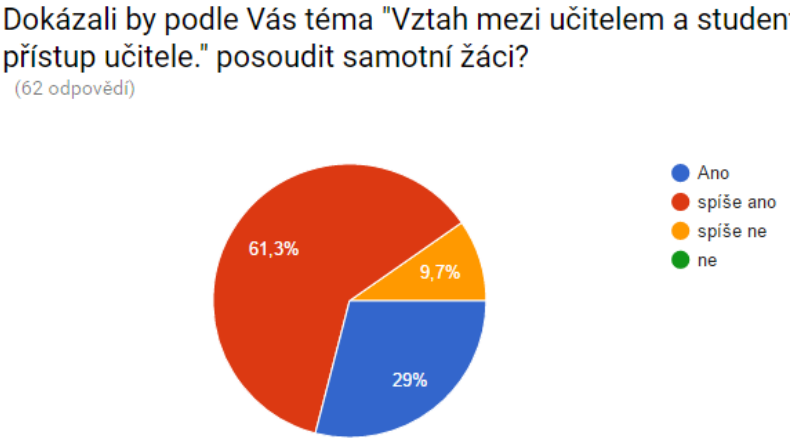

Z grafu č. 2 vyplývá, že na otázku, zda by studenti dokázali posoudit téma „Vztah mezi učitelem a studenty, individuální přístup učitele.“, odpovědělo 29 % respondentů „ano“, 61.3 % „spíše ano“, 9.7 % „spíše ne“.

Graf č. 3: Téma „Způsoby, jakými učitel dokáže motivovat studenty a učinit tak pro ně látku atraktivnější.“ Škála důležitosti.

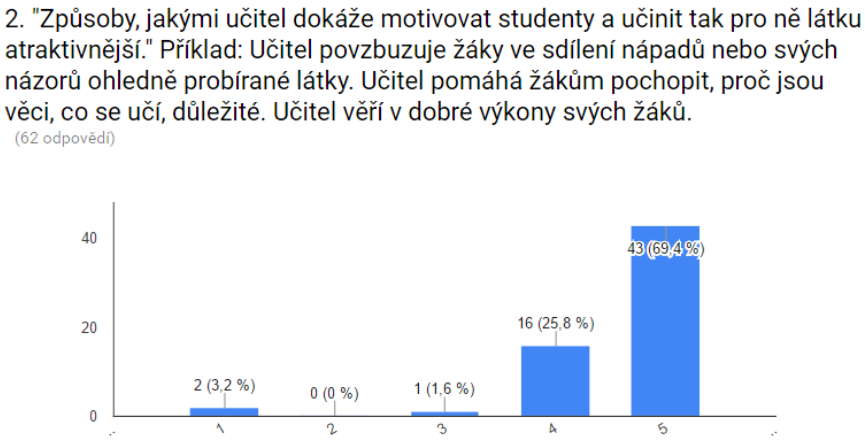

Z grafu č. 3 vyplývá, že téma „Způsoby, jakými učitel dokáže motivovat studenty a učinit tak pro ně látku atraktivnější.“ hodnotilo 3.2 % učitelů stupněm důležitosti jedna, 0 % učitelů stupněm důležitosti dva, 1.6 % učitelů stupněm důležitosti tři, 25.8 % učitelů stupněm důležitosti čtyři a 69.4 % učitelů stupněm důležitosti pět.

Graf č. 4: Téma „Způsoby, jakými učitel dokáže motivovat studenty a učinit tak pro ně látku atraktivnější.“ Posouzení studenty.

Z grafu č. 4 vyplývá, že na otázku, zda by studenti dokázali posoudit téma „Způsoby, jakými učitel dokáže motivovat studenty a učinit tak pro ně látku atraktivnější.“, odpovědělo 38.7 % respondentů „ano“, 46.8 % „spíše ano“, 12.9 % „spíše ne“ a 1.6 % „ne“.

Graf č. 5: Téma „Kultura třídy a kázeň vyžadovaná vyučujícím, pracovní morálka ve skupině, spolupráce mezi studenty.“ Škála důležitosti.

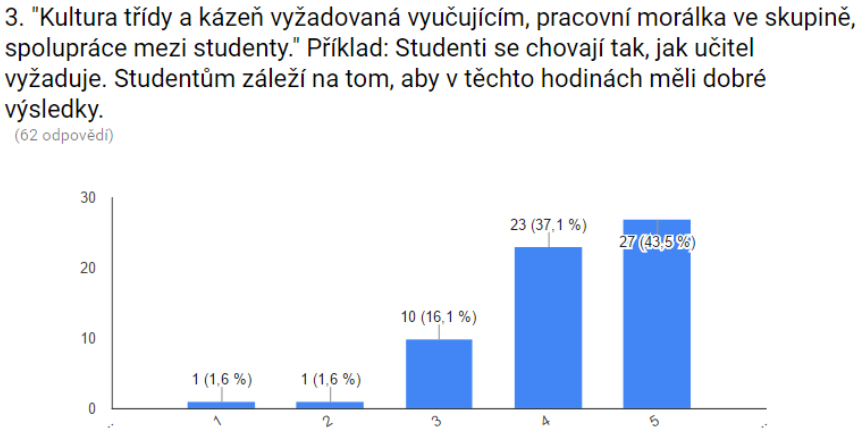

Z grafu č. 5 vyplývá, že téma „Kultura třídy a kázeň vyžadovaná vyučujícím, pracovní morálka ve skupině, spolupráce mezi studenty.“ hodnotilo 1.6 % učitelů stupněm důležitosti jedna, 1.6 % učitelů stupněm důležitosti dva, 16.1 % učitelů stupněm důležitosti tři, 37.1 % učitelů stupněm důležitosti čtyři a 43.5 % učitelů stupněm důležitosti pět.

Graf č. 6: Téma „Kultura třídy a kázeň vyžadovaná vyučujícím, pracovní morálka ve skupině, spolupráce mezi studenty.“ Posouzení studenty.

Z grafu č. 6 vyplývá, že na otázku, zda by studenti dokázali posoudit téma „Kultura třídy a kázeň vyžadovaná vyučujícím, pracovní morálka ve skupině, spolupráce mezi studenty.“, odpovědělo 32.3 % respondentů „ano“, 56.5 % „spíše ano“, 11.3 % „spíše ne“.

Graf č. 7: Téma „Učitelova odbornost a znalost vyučovaného předmětu a jeho zaujetí pro věc.“ Škála důležitosti.

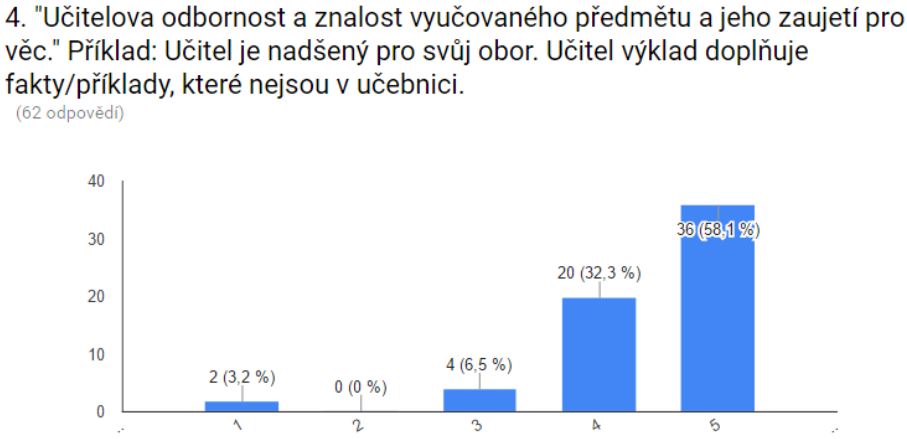

Z grafu č. 7 vyplývá, že téma „Učitelova odbornost a znalost vyučovaného předmětu a jeho zaujetí pro věc.“ hodnotilo 3.2 % učitelů stupněm důležitosti jedna, 0 % učitelů stupněm důležitosti dva, 6.5 % učitelů stupněm důležitosti tři, 32.3 % učitelů stupněm důležitosti čtyři a 58.1 % učitelů stupněm důležitosti pět.

Graf č. 8: Téma „Učitelova odbornost a znalost vyučovaného předmětu a jeho zaujetí pro věc.“ Posouzení studenty.

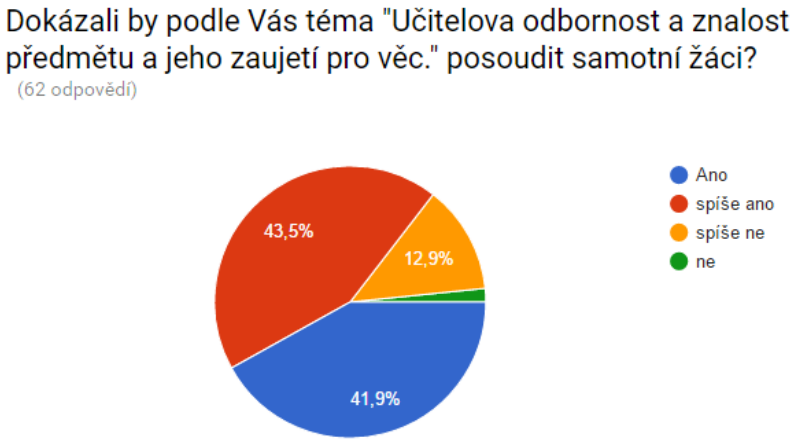

Z grafu č. 8 vyplývá, že na otázku, zda by studenti dokázali posoudit téma „Učitelova odbornost a znalost vyučovaného předmětu a jeho zaujetí pro věc.“, odpovědělo 41.9 % respondentů „ano“, 43.5 % „spíše ano“, 12.9 % „spíše ne“ a 1.7 % „ne“.

Graf č. 9: Téma „Zapojení kooperativního vyučování do běžné výuky.“ Škála důležitosti.

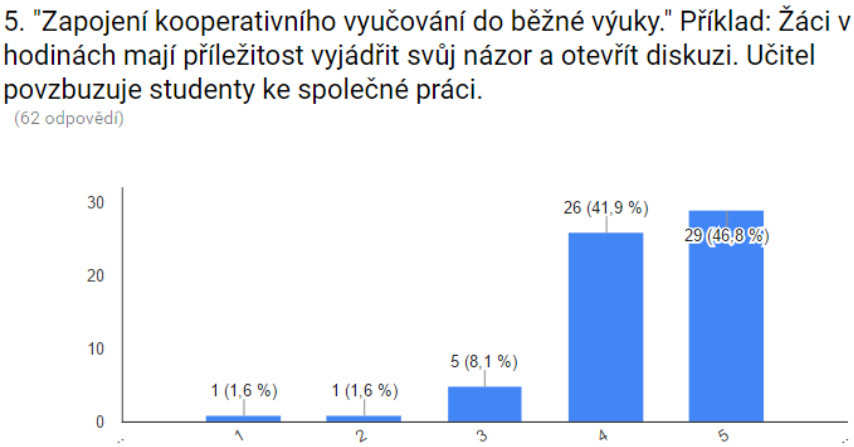

Z grafu č. 9 vyplývá, že téma „Zapojení kooperativního vyučování do běžné výuky.“ hodnotilo 1.6 % učitelů stupněm důležitosti jedna, 1.6 % učitelů stupněm důležitosti dva, 8.1 % učitelů stupněm důležitosti tři, 41.9 % učitelů stupněm důležitosti čtyři a 46.8 % učitelů stupněm důležitosti pět.

Graf č. 10: Téma „Zapojení kooperativního vyučování do běžné výuky.“ Posouzení studenty.

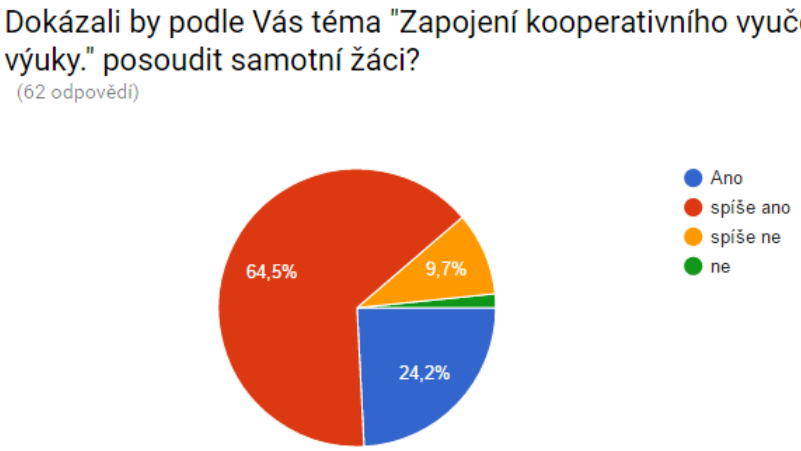

Z grafu č. 10 vyplývá, že na otázku, zda by studenti dokázali posoudit téma „Zapojení kooperativního vyučování do běžné výuky.“, odpovědělo 24.2 % respondentů „ano“, 64.5 % „spíše ano“, 9.7 % „spíše ne“ a 1.6 % „ne“.

Graf č. 11: Téma „Praktické schopnosti učitele při sestavování hodiny a jasnost výuky, názornost a celková organizace výkladu.“ Škála důležitosti.

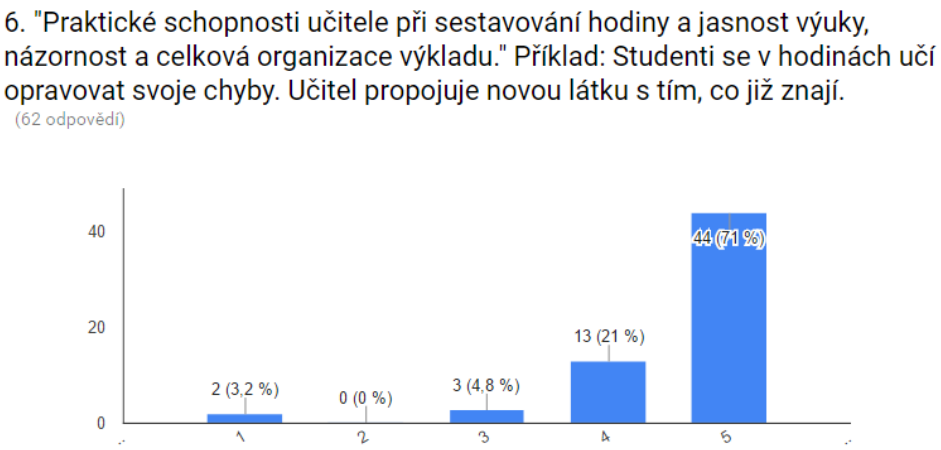

Z grafu č. 11 vyplývá, že téma „Praktické schopnosti učitele při sestavování hodiny a jasnost výuky, názornost a celková organizace výkladu.“ hodnotilo 3.2 % učitelů stupněm důležitosti jedna, 0 % učitelů stupněm důležitosti dva, 4.8 % učitelů stupněm důležitosti tři, 21 % učitelů stupněm důležitosti čtyři a 71 % učitelů stupněm důležitosti pět.

Graf č. 12: Téma „Praktické schopnosti učitele při sestavování hodiny a jasnost výuky, názornost a celková organizace výkladu.“ Posouzení studenty.

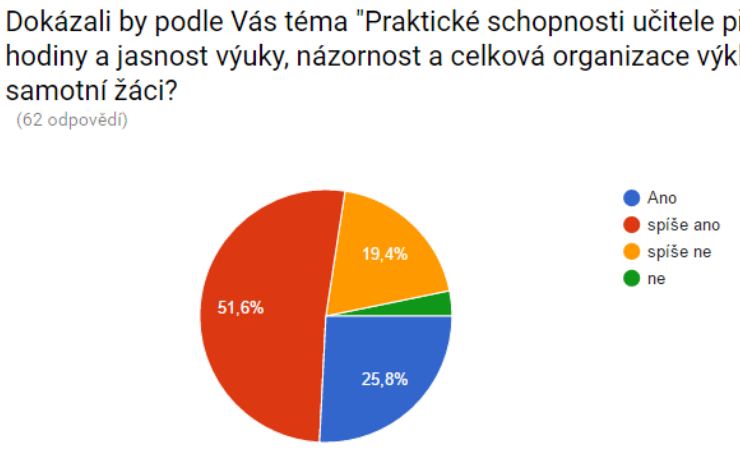

Z grafu č. 12 vyplývá, že na otázku, zda by studenti dokázali posoudit téma „Praktické schopnosti učitele při sestavování hodiny a jasnost výuky, názornost a celková organizace výkladu.“, odpovědělo 25.8 % respondentů „ano“, 51.6 % „spíše ano“, 19.4 % „spíše ne“ a 3.2 % „ne“.

Graf č. 13: Téma „Snaha učitele o rozvoj kritického myšlení a vlastního uvažování žáků, ověřování a aplikování znalostí třídy.“ Škála důležitosti.

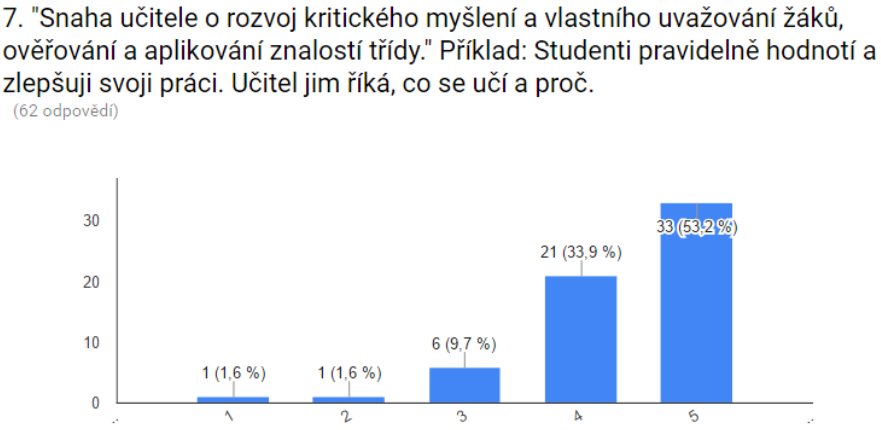

Z grafu č. 13 vyplývá, že téma „Snaha učitele o rozvoj kritického myšlení a vlastního uvažování žáků, ověřování a aplikování znalostí třídy.“ hodnotilo 1.6 % učitelů stupněm důležitosti jedna, 1.6 % učitelů stupněm důležitosti dva, 9.7 % učitelů stupněm důležitosti tři, 33.9 % učitelů stupněm důležitosti čtyři a 53.2 % učitelů stupněm důležitosti pět.

Graf č. 14: Téma „Snaha učitele o rozvoj kritického myšlení a vlastního uvažování žáků, ověřování a aplikování znalostí třídy.“ Posouzení studenty.

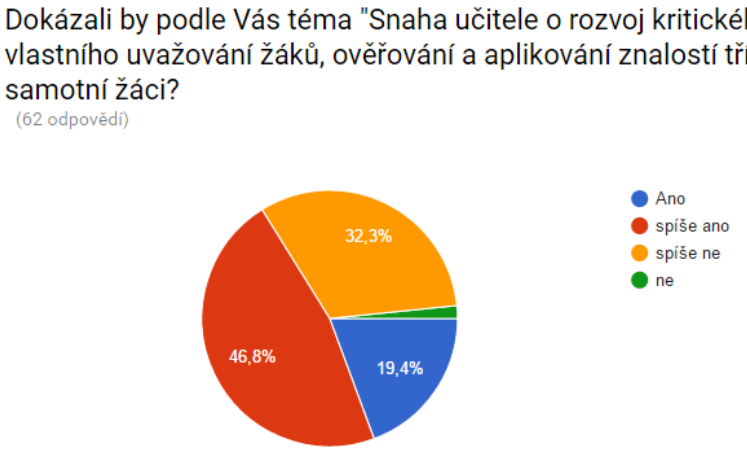

Z grafu č. 14 vyplývá, že na otázku, zda by studenti dokázali posoudit téma „Snaha učitele o rozvoj kritického myšlení a vlastního uvažování žáků, ověřování a aplikování znalostí třídy.“, odpovědělo 19.4 % respondentů „ano“, 46.8 % „spíše ano“, 32.3 % „spíše ne“ a 1.5 % „ne“.

Graf č. 15: Téma „Učitelovo přizpůsobení učiva žákům s ohledem na jejich zájmy a životní styl.“ Škála důležitosti.

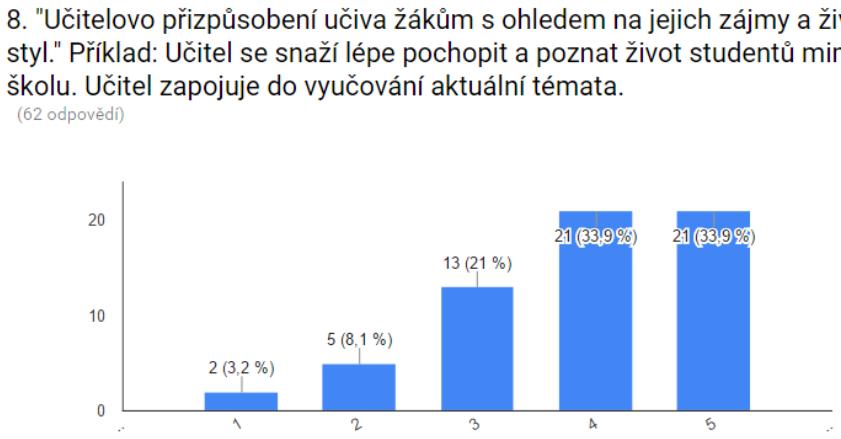

Z grafu č. 15 vyplývá, že téma „Učitelovo přizpůsobení učiva žákům s ohledem na jejich zájmy a životní styl.“ hodnotilo 3.2 % učitelů stupněm důležitosti jedna, 8.1 % učitelů stupněm důležitosti dva, 21 % učitelů stupněm důležitosti tři, 33.9 % učitelů stupněm důležitosti čtyři a 33.9 % učitelů stupněm důležitosti pět.

Graf č. 16: Téma „Učitelovo přizpůsobení učiva žákům s ohledem na jejich zájmy a životní styl“ Posouzení studenty.

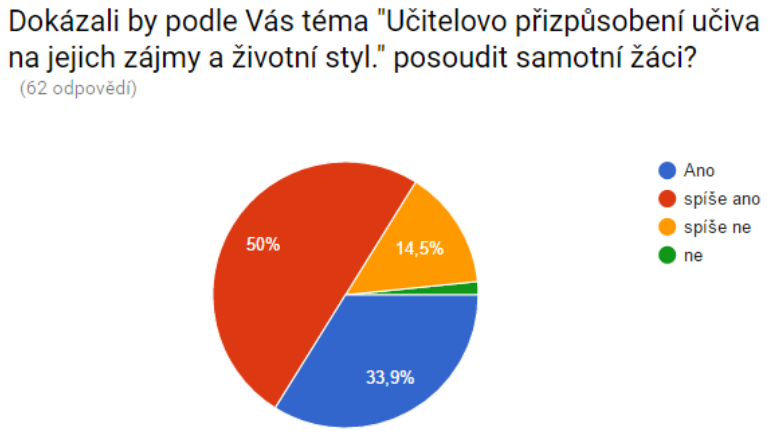

Z grafu č. 16 vyplývá, že na otázku, zda by studenti dokázali posoudit téma „Učitelovo přizpůsobení učiva žákům s ohledem na jejich zájmy a životní styl.“, odpovědělo 33.9 % respondentů „ano“, 50 % „spíše ano“, 14.5 % „spíše ne“ a 1.6 % „ne“.

Graf č. 17: Téma „Obtížnost výuky, nároky učitele.“ Škála důležitosti.

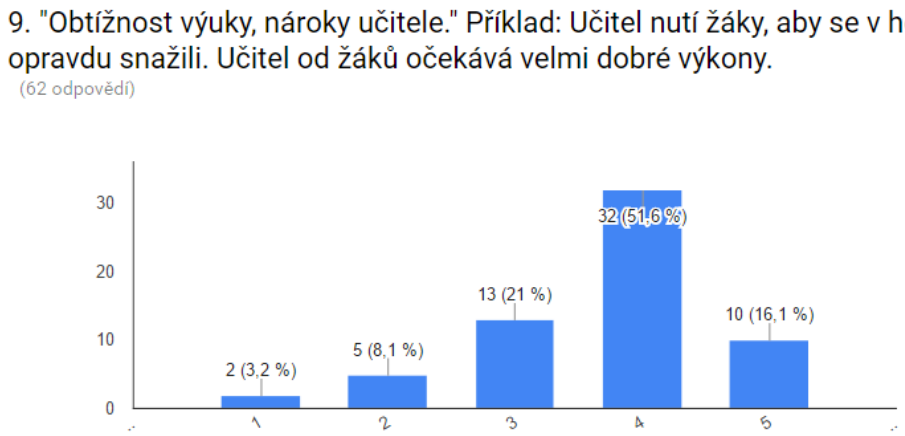

Z grafu č. 17 vyplývá, že téma „Obtížnost výuky, nároky učitele.“ hodnotilo 3.2 % učitelů stupněm důležitosti jedna, 8.1 % učitelů stupněm důležitosti dva, 21 % učitelů stupněm důležitosti tři, 51.6 % učitelů stupněm důležitosti čtyři a 16.1 % učitelů stupněm důležitosti pět.

Graf č. 18: Téma „Obtížnost výuky, nároky učitele“ Posouzení studenty.

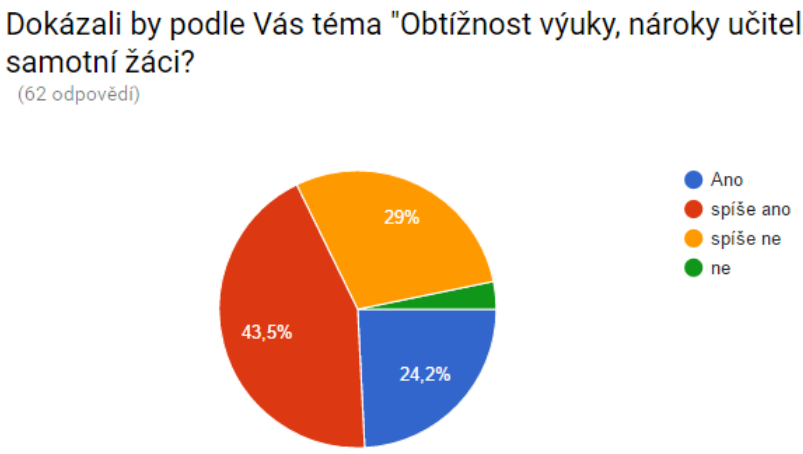

Z grafu č. 18 vyplývá, že na otázku, zda by studenti dokázali posoudit téma „Obtížnost výuky, nároky učitele.“, odpovědělo 24.2 % respondentů „ano“, 43.5 % „spíše ano“, 29 % „spíše ne“ a 3.3 % „ne“.

5.5.2 Analýza výsledků

V následující kapitole podrobíme výsledky podrobnější analýze.

5.5.2.1 Důležitost zkoumaných témat

Jak můžeme z grafů vyčíst, všechny položky v dotazníku obdržely v oblasti důležitosti od učitelů vysoké hodnocení.

Abychom však mohli výsledky důkladněji porovnat, zvolili jsme následující metodu. V otázkách se škálou důležitosti jsme odpovědím s číslem 1 přidali hodnotu 0, odpovědím s číslem 2 hodnotu 0.25, odpovědím 3 hodnotu 0.5, odpovědím 4 hodnotu 0.75 a odpovědím 5 hodnotu 1.0. Následně jsme u každé otázky sečetli výslednou hodnotu všech 62 odpovědí a výsledek vydělili 62 a tak vytvořili aritmetický průměr v hodnocení dané otázky.

Takto jsme u všech otázek vytvořili procentuální hodnocení. V tomto hodnocení mohla každá otázka získat maximální hodnocení 100 %, to by se stalo v případě, že by všichni respondenti zvolili odpověď s hodnotou 5, tedy v případě, že by všichni hodnotitelé považovali téma za maximálně důležité.

Zde nabízíme přehled témat, dle získané důležitosti s výsledným procentuálním hodnocením:

1. **89.5 %** Způsoby, jakými učitel dokáže motivovat studenty a učinit tak pro ně látku atraktivnější.
2. **89.1 %** Praktické schopnosti učitele při sestavování hodiny a jasnost výuky, názornost a celková organizace výkladu.
3. **85.5 %** Učitelova odbornost a znalost vyučovaného předmětu a jeho zaujetí pro věc.
4. **83.9 %** Snaha učitele o rozvoj kritického myšlení a vlastního uvažování žáků, ověřování a aplikování znalostí třídy.
5. **82.7 %** Zapojení kooperativního vyučování do běžné výuky.
6. **79.8 %** Vztah mezi učitelem a studenty, individuální přístup učitele.
7. **79.8 %** Kultura třídy a kázeň vyžadovaná vyučujícím, pracovní morálka ve skupině, spolupráce mezi studenty.
8. **71.8 %** Učitelovo přizpůsobení učiva žákům s ohledem na jejich zájmy a životní styl.
9. **67.3 %** Obtížnost výuky, nároky učitele.

Jako nejdůležitější téma bylo tedy učiteli označeno „motivování studentů“, tím se zabývají všechny zkoumané dotazníky. Téměř stejnou hodnotu reprezentuje také téma „praktické schopnosti učitele při sestavování hodiny“, tím se však zabývají pouze My Student Survey a Tripod. Naopak za nejméně důležitou je považována položka „obtížnost výuky, nároky učitele“. Z procentuálních výsledků je patrné, že rozdíly jsou velmi těsné a můžeme s jistotou říci, že učitelé považují didaktická témata, která se objevují ve zkoumaných dotaznících, za důležitá.

5.5.2.2 Schopnost studentů témata posoudit

Koláčové grafy s otázkou zabývající se potenciálem studentů posoudit dané téma jsme analyzovali stejným způsobem. Odpovědi „ne“ jsme přiřadili hodnotu 0, pro odpověď spíše ne 0.33, pro spíše ano 0.66 a pro ano hodnotu 1. Následně jsme opět sečetli číselnou hodnotu u každé otázky a udělali aritmetický průměr.

Výslednou hodnotu jsme opět vyjádřili procentuálně, kde by hodnota 100 % znamenala, že všichni učitelé se domnívají, že toto téma dokážou studenti určitě posoudit.

1. **74.9 %** Učitelova odbornost a znalost vyučovaného předmětu a jeho zaujetí pro věc.
2. **73.8 %** Způsoby, jakými učitel dokáže motivovat studenty a učinit tak pro ně látku atraktivnější.
3. **73.2 %** Kultura třídy a kázeň vyžadovaná vyučujícím, pracovní morálka ve skupině, spolupráce mezi studenty.
4. **72.7 %** Vztah mezi učitelem a studenty, individuální přístup učitele.
5. **71.7 %** Učitelovo přizpůsobení učiva žákům s ohledem na jejich zájmy a životní styl.
6. **70 %** Zapojení kooperativního vyučování do běžné výuky.
7. **66.2 %** Praktické schopnosti učitele při sestavování hodiny a jasnost výuky, názornost a celková organizace výkladu.
8. **62.5 %** Obtížnost výuky, nároky učitele.
9. **60.1 %** Snaha učitele o rozvoj kritického myšlení a vlastního uvažování žáků, ověřování a aplikování znalostí třídy.

Přestože v těchto odpovědích dosahují procentuální výsledky nižších hodnot než v předchozí kategorii, z výsledků je opět patrné, že většina učitelů si myslí, že uvedená témata dokážou studenti posoudit.

Jako nejjednodušší k posouzení se jeví učitelova odbornost, způsoby motivace, kázeň třídy a vztah mezi učitelem a studenty. Všechna tato témata dosáhla výsledku přes 70 %. Naopak nejméně mohou podle našich učitelů studenti posoudit obtížnost výuky a snahu učitele o zapojování kritického myšlení.

5.5.2.3 Porovnání důležitosti a posouzení studentů

Do následujícího grafu jsme zanesli jak procentuální hodnoty z měření důležitosti, tak hodnoty ze schopnosti studentů téma posoudit.

Na ose X je zanesen procentuální výsledek zkoumaných témat v oblasti důležitosti a na ose Y je zanese procentuální výsledek v oblasti posuzování témat studenty. Barevné body v grafu tedy reprezentují jednotlivá témata a jejich pozici při poměřování obou zkoumaných veličin.

Graf č. 19: Poměření obou zkoumaných veličin.

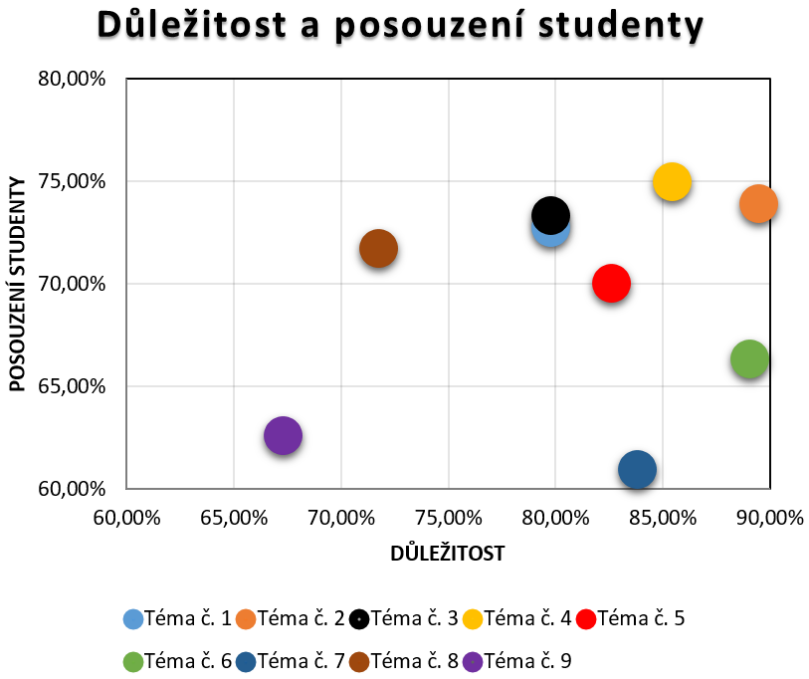

Témata vyobrazená v grafu:

1. Vztah mezi učitelem a studenty, individuální přístup učitele.
2. Způsoby, jakými učitel dokáže motivovat studenty a učinit tak pro ně látku atraktivnější.
3. Kultura třídy a kázeň vyžadovaná vyučujícím, pracovní morálka ve skupině, spolupráce mezi studenty.
4. Učitelova odbornost a znalost vyučovaného předmětu a jeho zaujetí pro věc.
5. Zapojení kooperativního vyučování do běžné výuky.
6. Praktické schopnosti učitele při sestavování hodiny a jasnost výuky, názornost a celková organizace výkladu.
7. Snaha učitele o rozvoj kritického myšlení a vlastního uvažování žáků, ověřování a aplikování znalostí třídy.
8. Učitelovo přizpůsobení učiva žákům s ohledem na jejich zájmy a životní styl.
9. Obtížnost výuky, nároky učitele.

Z grafu č. 19 vyplývá, že jako nejvhodnější ke zkoumání se dle učitelů jeví témata „učitelova odbornost“, „motivace studentů“, „kultura třídy a kázeň“, „vztah učitel a žák“, „kooperativní vyučování“. Tato témata vykazují nejlepší poměr mezi důležitostí, jakou jim vyučující přikládají a možností pro studenty je posoudit. Jako naopak nejméně vhodné se jeví téma „obtížnost výuky, nároky učitele“, jelikož ho učitelé zařadili mezi nejméně důležitá témata, která se navíc studentům těžko posuzují.

5.6 Dotazníky pro studenty a standardy učitelů

V této sekci se budeme zabývat porovnáváním obsahu dotazníků (obsahu formulovaném v souhrnech klíčových kategorií) s navrhovanými českými a německými standardy učitele a také s didaktickými zásadami uvedenými v české odborné literatuře.

5.6.1 Porovnání klíčových kategorií dotazníků s navrhovanými českými standardy učitele

V této části práce jsme se rozhodli srovnat klíčové kategorie dotazníků s navrhovanými standardy pro české školství. Detailní srovnání všech klíčových kategorií mezi dotazníky a jejich rozdělení do skupin najdete v sekci „5.3 Podrobné srovnání klíčových kategorií mezi dotazníky".

Naším cílem je zjistit, do jaké míry se témata probíraná v textu, který sloužil jako inspirace pro vytváření českých standardů, odrážejí v našich zkoumaných dotaznících zjišťujících zpětnou vazbu pro učitele na základě hodnocení studentů. A tímto způsobem tak vyvodit, který dotazník je českému školnímu prostředí tematicky nejbližší.

V současné době (2015) v České republice žádný standard učitele neexistuje, snahy o jeho vytvoření však probíhaly značnou dobu a je možné, že s nástupem kariérního řádu se otázka standardu učitele opět vrátí do popředí. Standardy měly mimo jiné sloužit jako rámec pro systematickou reflexi vlastní práce a nástroj pro sebehodnocení a profesní rozvoj. Měly by motivovat učitele k tomu, aby se dále profesně rozvíjel ze své vlastní vnitřní potřeby.[61]

V době, kdy se jednalo o vytvoření standardů učitele pro Českou republiku, byly navrženy následující způsoby hodnocení práce učitele:

a) Efektivní evaluační nástroje:
   - Rozhovor s ředitelem školy nad vlastním portfoliem, hospitace.
   - Periodická návštěva externího hodnotícího orgánu (např. ČŠI).

b) Efektivní autoevaluační nástroje:

[61] *Orbis Scholae: Standardy v učitelské profesi*. Praha: Univerzita Karlova, 2014, **8**(3), str. 16, ISSN 1802-4637.

− Vlastní portfolio, deník, videozáznam, zpětná vazba od žáků a kolegů z vlastní i jiných škol.[62]

Portfolio, videozáznam, hodnocení ředitele a samozřejmě zpětnou vazbu od žáků využívají i společnosti zabývající se zpětnou vazbou pro učitele v USA, mezi navrhované nástroje by dotazníky pro studenty mohly dobře zapadnout.

Jako jedna z nejdůležitějších funkcí standardu byla uvedena motivace ke zkvalitňování vlastní činnosti: „Pouze profesní standard, který je široce sdílený a zvnitřněný, může být pro učitele motivací a motorem ke zkvalitňování vlastní činnosti, což je v kontextu českého školství jedna z nejdůležitějších funkcí standardu. Cesta však vede jen a jen přes vlastní reflexi učitelů.“[63] A právě zde zmíněnou reflexi můžou poskytovat dotazníky vyplňované studenty. Stejně tak zvnitřnění hodnot, které dotazník reprezentuje je velmi důležitá část, také reflektovaná při tvorbě dotazníku (viz sekce „4.3.4 Jak přesvědčit učitele o významu zpětné vazby od studentů“).

Za vzor standardů učitele pro Českou republiku jsme vybrali dokument z projektu „Začít spolu“, který sloužil svého času (2002) jako inspirace pro tvorbu českého standardu učitele[64] „byly vymezeny v šesti oblastech indikátory a kritéria pro práci učitelů, které odpovídaly tehdejším (a i dnes aktuálním a perspektivním) požadavkům na výkon práce učitele z hlediska respektování osobnosti dítěte.“[65]

Navrhované standardy jsme v naší práci pro lepší porovnání z původních šesti rozdělili na sedm kategorií, originální znění stojí vždy na začátku, psáno kurzívou, následuje komentář a oddíl uzavírá přehledná srovnávací tabulka.

5.6.1.1 Interakce učitel žák

„Interakce se žáky jsou časté, pozitivní, partnerské, vstřícné, respektující individuální zájmy a zvláštnosti každého žáka.“[66]

[62] *Orbis Scholae: Standardy v učitelské profesi*. Praha: Univerzita Karlova, 2014, **8**(3), str. 16, ISSN 1802-4637.

[63] Tamtéž, str. 20.

[64] *Orbis Scholae: Standardy v učitelské profesi*. Praha: Univerzita Karlova, 2014, **8**(3), str. 14-15, ISSN 1802-4637.

[65] Tamtéž, str. 14.

[66] Tamtéž, str. 15.

Tuto kategorií obsahují ve svých klíčových kategoriích všechny dotazníky, neboť je v současném pojetí výuky zcela klíčová. Konkrétně se jedná o kategorie, které jsme v porovnání klíčových kategorií seskupili pod názvem „vztah mezi učitelem a studenty, individuální přístup“ viz sekce 5.3.1 Vztah mezi učitelem a studenty, individuální přístup.

5.6.1.2 Spolupráce s rodinou

„Zapojení rodiny, učitel a rodiče spolu úzce spolupracují jako partneři, aby zajistili optimální podmínky pro vzdělávání a rozvoj dítěte.“[67]

Toto téma není explicitně obsaženo v žádném dotazníku pro studenty, jelikož se netýká výuky jako takové, ale jde o širší pojetí učitelových kompetencí. Dvě ze čtyř společností, kterými se v této práci zabýváme, dávají však na tvoření školní komunity a tedy i spolupráci s rodinou velký důraz.

Quaglia institute zmiňuje sounáležitost s komunitou jako jeden z hlavních bodů při prosazování svého principu s názvem „ctižádostivost studentů“. Role komunity je také zmiňována u principu „vědomí účelu vyučování“ (vzniká, pokud studenti dokáží převzít odpovědnost za svůj současný a budoucí rozvoj, když vědí, kam směřují a sami se zodpovědně angažují ve své komunitě).

My Student Survey (MSS) předkládá výzkumný nástroj, který se přímo zabývá participací rodičů na chodu školy (Parent engagement survey). Mezi komponenty šetření pro rodiče patří: 1. bezpečnost, klima školy, 2. akademické prostředí, 3. komunikace se školou, 4. zapojení rodičů do chodu školy a 5. přizpůsobení školy dítěti (aktivity ve škole jsou pro studenty zajímavé).

Mezi další šetření, které tato společnost nabízí, patří průzkum pro pracovníky školy, který obsahuje pro nás relevantní bod: „Vazba mezi rodinou a školou (jak je školní komunita provázaná na rodinné vazby), 6. důvěra ve školu (doporučil bych jako učitel tuto školu svým známým?).“

MSS také zprostředkovává měření školního klimatu, ve kterém mimo jiné zkoumá charakteristiku, kterou pojmenovali jako „účast“. Účast v sobě zahrnuje vztahy mezi studenty,

[67] *Orbis Scholae: Standardy v učitelské profesi*. Praha: Univerzita Karlova, 2014, **8**(3), str. 14-15, ISSN 1802-4637.

vztahy mezi studenty a učiteli, zapojení studentů do rozhodování o škole, multikulturní kompetence učitelů a vztahy školy s rodinami studentů.

5.6.1.3 Relevance učiva pro žáka

„Plánování programu zaměřeného na dítě, vzdělávací program je připravován tak, aby odpovídal individuálním potřebám a zájmům každého dítěte i zájmům a potřebám celé skupiny a aby poskytoval příležitosti pro pozorování a vyhodnocování pokroku každého žáka.“[68]

Tuto položku do jisté míry obsahují všechny dotazníky již v první skupině klíčových kategorií, která se zaměřuje na vztah učitele a žáka, kde by měl učitel vnímat žáky jako individuality a dávat najevo, že o ně má zájem. Již tento princip splňuje předpoklad individuálního přístupu k žákovi.

Jsou zde však dvě společnosti YouthTruth a Quanglia institute, které v tomto ohledu jdou ještě dál a přímo v dotaznících pro žáky zkoumají, do jaké míry je vyučující schopný žákům učivo přiblížit. Zda dokáže látku udělat pro studenty relevantní a přizpůsobit výklad jejich uvažování a životní zkušenosti.

Tyto aspekty dotazníků jsme v porovnání klíčových kategorií nazvali „relevance učiva s ohledem na zájmy a životní styl studentů, propojení učiva s každodenním životem studentů.“

5.6.1.4 Rozmanité vyučovací metody

„Techniky smysluplného učení. K podpoře smysluplného učení užívá učitel rozmanitých výchovně vzdělávacích metod, materiálů a pomůcek, které jsou přiměřené vývojové úrovni dětí a podněcují jejich individuální rozvoj i vzájemnou kooperaci.“[69]

Tento navrhovaný standard jsme rozdělili do dvou samostatných částí, neboť obsahuje dva zásadní, rozdílně aspekty.

První část se zabývá využitím rozmanitých metod ve výuce. Tímto aspektem se ve svých dotaznících zabývají 3 společnosti, YouthTruth, My Student Survey a Tripod. V rámci porovnání klíčových kategorií jsme soubor těchto kategorií nazvali „Praktické schopnosti

[68] *Orbis Scholae: Standardy v učitelské profesi*. Praha: Univerzita Karlova, 2014, **8**(3), str. 15, ISSN 1802-4637.

[69] *Tamtéž, str. 15.*

sestavování hodiny a jasnost výuky, názornost, procvičování, shrnutí, organizace výkladu, zaměřeno na učitele“.

5.6.1.5 Kooperace ve výuce

Ve druhé části jsme se zaměřili na kooperaci ve výuce. Kooperací ve výuce se ve svém dotazníku pro studenty přímo zabývá pouze Quaglia institute. V USA se více klade důraz na individualismus a vlastní odpovědnost za pracovní výkony, kooperace mezi studenty tedy na rozdíl od evropského školství není tak zdůrazňovaná.

Kooperací se však nepřímo zabývají i další průzkumy. YouthTruth nabízí výzkum zjišťující celkový dojem ze školy a v rámci tohoto průzkumu používají kategorii „vztah žáků mezi sebou“, která zkoumá, do jaké míry studenti prožívají ve třídách spolupráci a podporu mezi svými vrstevníky.

Společnost Tripod kooperaci uvádí ve dvou svých výzkumech. V průzkumu zapojení studentů do výuky uvádí kategorii „satisfakce“, která je popsána jako emocionální odměna, které studenti dosáhnou skrze spolupráci, ambice a pracovitost. Dále pak ve svém výzkumu zaměřeném na klima třídy a školy uvádí kategorii „vzájemná podpora studentů“, která zkoumá, do jaké míry se spolužáci navzájem podporují a spolupracují, jak pilně pracují a jejich motivaci k práci.

5.6.1.6 Aktivní přístup (samostatné kritické myšlení, motivace)

„Učitel vytváří podnětné prostředí, ve kterém dětem umožňuje samostatně realizovat rozmanité činnosti a spolupodílet se tak na vlastním vzdělávání.“[70]

Tato definice není zcela jasná, nicméně je možné ji vyložit, jako že učitel umožňuje studentům se spolupodílet na vlastním vzdělávání. Žáci mají být aktivní při svém vzdělávání a ne pouze pasivní příjemci.

Pod tyto požadavky jsme zařadili 2 souhrny klíčových kategorií z dotazníků pro studenty.

1. Kritické myšlení a vlastní uvažování (ověřování a aplikování znalostí. Zaměřeno na aktivitu žáka), sem se dají zahrnout klíčové kategorie „předávání informací – podpora samostatného myšlení a diskuze“ z Tripod a „Pěstování kritického myšlení“ z I Know My Class.

[70] *Orbis Scholae: Standardy v učitelské profesi*. Praha: Univerzita Karlova, 2014, **8**(3), str. 15, ISSN 1802-4637.

2. Dále je sem pak možné zařadit souhrn klíčových kategorií nazvaný „Motivování studentů, očekávání učitele, atraktivita probírané látky“, protože tato kategorie zkoumá použití různých aktivizačních metod ve výuce. V tomto souhrnu mají svůj podíl všechny zkoumané dotazníky.

5.6.1.7 Zdraví a bezpečnost.

„Při plánování a realizaci činností s dětmi respektuje učitel zásady bezpečnosti a ochrany zdraví dětí.“[71]

Toto téma žádný z dotazníků zaměřený na zpětnou vazbu pro učitele na základě hodnocení studentů neobsahuje, už proto, že se netýká obecných didaktických zásad ve vyučování. Jde spíše o samozřejmost při dodržování bezpečnosti práce na pracovišti.

Nicméně se toto téma vyskytuje v dalších dotaznících od společností, které zde popisujeme.

YouthTruth zmiňuje bezpečnost ve škole, jako jedno z dalších témat, kterými se zabývá, neuvádí však žádné přesnější informace.

My student survey (MSS) uvádí téma „bezpečnost a prostředí“ ve svém měření školního klimatu. Tématem se zabývá celkem podrobně, bezpečnost rozděluje do následujících kategorií: Pod komponent bezpečnosti se řadí fyzická bezpečnost (ve škole neprobíhají fyzické potyčky mezi studenty). Emoční bezpečnost (studenti se učí řešit konflikty s ostatními). A do bezpečnosti prostředí patří fyzické prostředí (škola je čistá a uklizená), dále důvěra ve schopnosti studentů (učitelé očekávají, že jejich studenti nastoupí na univerzitu a adekvátně k nim přistupují). Nakonec sem patří také disciplína ve škole a její dodržování, případně vhodné vynucování disciplíny ze strany učitelů.

MSS zmiňuje bezpečnost také ve svém dotazníku pro rodiče „Zapojení rodičů do chodu školy“ (Parent engagement survey).

Podobně společnost Tripod zahrnuje do šetření školního klimatu jako téma bezpečnost školy a dodává následující komentář: Tato kategorie se zabývá fyzickou bezpečností školy, zda se jedná o bezpečné místo nebo zda zde probíhají mezi studenty potyčky, nebo dokonce šikana.

[71] *Orbis Scholae: Standardy v učitelské profesi*. Praha: Univerzita Karlova, 2014, **8**(3), str. 15, ISSN 1802-4637.

Tabulka č. 16: Srovnání navrhovaných standardů pro české školství s obsahem dotazníků zjišťují zpětnou vazbu pro učitele. **Zelená barva** znamená, že dotazník přímo obsahuje zmíněnou kategorii. **Žlutá barva** znamená, že dotazník určený studentům tuto kategorii neobsahuje, ale daná společnost se touto tématikou zabývá v některém ze svých dalších výzkumů. **Červená barva** pak znamená, že společnost se tímto tématem vůbec nezabývá.

	Quaglia Institute	My Student Survey	Youth Truth	Tripod
Interakce učitel - žák				
Spolupráce s rodinou				
Relevance učiva pro žáka		*		*
Rozmanité Vyučovací metody,				
Kooperace ve výuce				
Aktivní přístup (samostatné kritické myšlení, motivace)				
Zdraví a bezpečnost				

*Dotazníky přímo neobsahují tuto položku, vyplývá však z celkového pojetí a je částečně zařazená v jiných kategoriích

5.6.1.8 Interpretace výsledků

Je zřejmé, že všechny dotazníky se do značné části překrývají s navrhovanými standardy pro české školství. Většina položek je přímo pokryta ať už v dotazníku pro studenty nebo se tématem příslušná společnost zabývá v přidružených výzkumech.

V tabulce vidíme, že nejvíce zelených polí obsahuje dotazník I Know My Class od společnosti Quanglia institute společně s dotazníkem pro studenty od společnosti YouthTruth. Zbylé dva dotazníky obsahují stejný počet žlutých i červených polí.

Z našeho srovnání tedy můžeme vyvodit, že žádný dotazník není vyloženě nevhodný pro naše prostředí a nesrovnatelný s našimi požadavky na učitele.

5.6.2 Standardy v Německu

V následujícím textu probereme navrhované standardy pro Spolkovou Republiku Německo a opět je srovnáme s probíranými dotazníky pro hodnocení učitele studenty z USA. Cílem je opět zjistit, zda hodnoty, které reprezentují společnosti Quaglia Institute, Tripod, My Student Survey a YouthTruth v USA (a jejich výzkumné nástroje, které tyto hodnoty ztělesňují), jsou srovnatelné s evropskou vzdělávací tradicí.

Německé standardy jsme vybrali proto, že německé a české školství jsou si historicky velmi blízké. Navíc jsou německé standardy zpracovány velmi jasně a podrobně. Německé vzdělávání má výbornou úroveň a učitel je zde prestižní povolání, což můžeme vidět například ve srovnání ročního výdělku učitelů: „V České republice činil v roce 2008 průměrný roční plat po 15 letech praxe na nižší sekundární úrovni vzdělávání 22 084 US $. Na 54 000 US $ a více mají nárok v Německu, Irsku, Koreji a Švýcarsku.“[72]

„Standardy pro učitelské vzdělávání jsou ve Spolkové republice Německo (SRN) v posledním desetiletí vytvářeny na objednávku Stálé konference ministrů kultu školství (KMK). Jejich deklarovaným cílem je zvýšit kvalitu ve vzdělávání prostřednictvím vymezení a ověřování kompetencí absolventů učitelství a souvisejících evaluací učitelského vzdělávání.“[73] Jak z definice vyplývá, cílem je právě vymezit kompetence učitelů a jejich následná evaluace. Právě evaluace těchto kompetencí je cílem dotazníků, kterými se v práci zabýváme. Navíc v případě České republiky jasné vymezení didaktických kompetencí neexistuje, a proto obsah dotazníků můžeme brát jako inspiraci.

V následující části si představíme požadavky, na jejichž základě byly standardy vytvářeny a srovnáme je s požadavky v prezentovaných výzkumech z USA. Je důležité, že tyto požadavky/cíle odpovídají pojetí učitele, na němž se KMK shodla s učitelskými spolky.[74] Nejedná se tedy o nařízení shora, ale o kooperaci a vytváření standardů společně s učiteli, což je, jak už bylo zmíněno ve srovnání se českými standardy, velmi důležitý bod.

[72] ČEBIŠOVÁ, Aneta. *Postavení učitele ve společnosti (mezinárodní srovnání)* [online]. 2011 [cit. 2016-04-06]. Dostupné z: https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/107817. Vedoucí práce Radomír Havlík.

[73] *Orbis Scholae: Standardy v učitelské profesi*. Praha: Univerzita Karlova, 2014, **8**(3), str. 47, ISSN 1802-4637.

[74] *Tamtéž, str. 50.*

5.6.2.1 Požadavky/cíle pro tvorbu standardů učitele v Německu

1. *Učitelé jsou odborníci na učení a vyučování – jejich hlavní úloha spočívá v cíleném a vědecky fundovaném plánování, realizování a reflektování procesů vyučování a učení a v jejich individualizovaném hodnocení a systémové evaluaci. Profesní kvalita učitele rozhoduje o kvalitě výuky.*[75]

K tomuto cíli by mohly přispět všechny probírané výzkumy, neboť jejich ústředním tématem je právě zmíněná reflexe procesů vyučování a individualizované hodnocení.

2. *Učitelé jsou si vědomi své výchovné úlohy − výchova je spojena nejen s výukou, ale i s běžným životem ve škole. Předpokladem dobrého propojení je spolupráce s rodiči. Obě strany (učitel a rodiče) by si měly vzájemně porozumět a aktivně spolupracovat při řešení obtíží ve výchově a učení.*[76]

Spolupráce s rodinou byla již tématem předchozího srovnání s navrhovanými standardy pro české školství. V širším pojetí se tomuto tématu věnují Quanglia Institute a My Student Survey, viz sekce „5.5.1.2 Spolupráce s rodinou."

3. *Učitelé jsou si vědomi své úlohy hodnotitele a poradce ve výuce a odpovědně ji naplňují při rozhodování žáků o budoucí profesi či dalším vzdělávání. K tomu musí disponovat vysoce rozvinutými diagnostickými kompetencemi.*[77]

Pod tuto položku by se dalo jistě zařadit shrnutí klíčových kompetencí s názvem „Vztah mezi učitelem a studenty, individuální přístup". V této sekci můžeme najít otázky přímo relevantní k tomuto tématu jako například: „Učitel se mě ptá, jak si vedu v ostatních předmětech", „Učitel pozná, když mě něco trápí" nebo „Učitel zná moje přání a vize." (příklady jsou z dotazníků MSS, IKMC a Tripod, v tomto ohledu zůstává pozadu YouthTruth, který se zaměřuje v této sekci pouze na spravedlivé pojetí výuky a zdvořilé vystupování učitele)

Dotazníky se však nezabývají faktickými diagnostickými schopnostmi učitele, ale spíše jeho schopností empatie, kterou mohou vypozorovat sami žáci.

[75] *Orbis Scholae: Standardy v učitelské profesi*. Praha: Univerzita Karlova, 2014, **8**(3), str. 50, ISSN 1802-4637.

[76] Tamtéž.

[77] Tamtéž.

4. *Učitelé se podílejí na rozvoji školy, který pomáhá vytvořit produktivní kulturu učení a motivující klima ve škole. Souvisí to i s jejich ochotou podílet se na autoevaluaci školy.*[78]

Z dostupných informací můžeme vyčíst, že produktivní kulturou školy se zabývá pouze Quanglia institute. K dosažení svého cíle – aspirace studentů (viz 4.1 Quaglia institute for student's aspiration) využívá principu ctižádostivost studentů. Právě ctižádostivost vzniká, pokud studenti pracují v komunitě, jejíž členů si váží a respektují je. Zároveň mají kolem sebe přátele, na které se mohou spolehnout. A pokud sami studenti mají důvěru, že ve svém životě mohou dosáhnout cílů, které si stanovili. Tento princip je podporován třemi dalšími podmínkami, mezi které patří sounáležitost s komunitou, klíčové osobnosti („hrdinové", kteří studenta inspirují k práci a může se na ně vždy obrátit) a pocit úspěchu, tedy pochvala za snahu a dobře odvedenou práci.[79] Zmíněná podpora komunitě, a klíčové osobnosti odpovídají pojmům produktivní kultura a motivující klima.

Všechny dotazníky se však zabývají motivováním studentů přímo ve vyučovacích hodinách. (viz kategorie, kterou jsme při porovnávání klíčových kategorií nazvali jako „**Motivování studentů**, očekávání učitele, atraktivita probírané látky" sekce 5.3.5)

5. Učitelé kontinuálně rozvíjejí své kompetence a využívají různé nabídky k dalšímu vzdělávání, aby mohli ve své praxi těžit z nových poznatků. Z tohoto důvodu by si měli udržovat kontakt s mimoškolními institucemi.[80]

Výzkumy, kterými se zabýváme, nabízejí různé systémy mentoringu na základě obdržené zpětné vazby, jelikož se však primárně zaměřují na didaktické oblasti vyučovací hodiny z pohledu studentů, tak nehodnotí další vzdělávání učitelů.

[78] *Orbis Scholae: Standardy v učitelské profesi*. Praha: Univerzita Karlova, 2014, **8**(3), str. 50-51, ISSN 1802-4637.

[79] Our framework: aspiration. *Quaglia Institute: for students aspiration* [online]. [cit. 2015-10-12]. Dostupné z: http://www.qisa.org/framework/aspirations.jsp

[80] *Orbis Scholae: Standardy v učitelské profesi*. Praha: Univerzita Karlova, 2014, **8**(3), str. 50-51, ISSN 1802-4637.

Obr. č. 11: Srovnání požadavků/cílů pro tvorbu standardů učitele v Německu s obsahem zkoumaných dotazníků

	Quaglia Institute	My Student Survey	Youth Truth	Tripod
1. *reflektování procesů vyučování a učení*				
2. spolupráce s rodiči				
3. diagnostické kompetence				
4. kultura učení, motivující klima				
5. další vzdělávání učitelů				

5.6.2.2 Kompetence a standardy učitele Stálé konference ministrů kultu (školství) pro Spolkovou republiku Německo

V následující části se budeme zabývat konkrétními navrženými kompetencemi a standardy učitele, resp. jejich praktickou částí.

Byly navrženy 4 kompetenční oblasti: 1. vyučování, 2. výchova, 3. hodnocení, 4. inovace, které obsahují konkrétní kompetence. K nim jsou pak přiřazeny jednotlivé standardy. Standardy jsou dále rozdělené na teoretické a praktické. Teoretické se týkají vzdělávání nových učitelů, praktické se týkají učitelova vlastního vyučování, my se tedy logicky zaměříme na praktickou část.

V následujících řádcích prezentujeme všechny kompetenční oblasti a jejich standardy pro praktické vzdělávání a porovnáme, do jaké míry se shodují s obsahem dotazníků pro studenty, případně s dalšími částmi průzkumů, které v této práci studujeme. Všechny německé standardy pocházejí z časopisu Orbis Scholae.[81]

[81] *Orbis Scholae: Standardy v učitelské profesi*. Praha: Univerzita Karlova, 2014, **8**(3), str. 53-58, ISSN 1802-4637.

5.6.2.3 Kompetenční oblast: vyučování – učitelé jsou odborníci na výuku

První kompetenční oblast se zabývá přímo vyučováním, proto bychom obdobu zde zmíněných konceptů měli najít i v dotaznících. [82]

Kompetence 1, realizace výuky

„Učitelé plánují výuku odborně a věcně a realizují ji oborově korektně.“

Standardy pro praktické vzdělávání

I. *Propojují oborové a oborově didaktické argumenty a plánují a realizují výuku, volí obsahy, metody, formy práce ve výuce a formy komunikace.*

Využívání různých metod práce učitele zkoumají YouthTruth, MSS a Tripod, klíčové kategorie, které k tomu využívají, jsme spojili pod název „Praktické schopnosti sestavování hodiny a jasnost výuky“. V těchto kategoriích stojí například otázky: „Učitel nás předem upozorňuje na často se opakující chyby.“ nebo „Učitel nás seznamuje s cíli hodiny.“ Jedná se tedy o standard, který jde do jisté míry prověřit dotazníky pro studenty.

II. *Didakticky smysluplně integrují moderní informační a komunikační technologie a reflektují využití médií ve vlastní výuce*.

Bohužel tato kategorie v dotaznících zcela chybí. Je to politováníhodné, neboť vhodné využití informačních technologií ve výuce jednoznačně patří mezi klíčové dovednosti kvalitního učitele.

III. *Ověřují kvalitu vlastní výuky*.

Tento standard pochopitelně není obsahem dotazníků pro studenty, je však samozřejmou součástí, která z používání dotazníků pro studenty vyplývá. Tento bod potvrzuje nutnost využívání podobných autoevaulačních nástrojů.

[82] *Orbis Scholae: Standardy v učitelské profesi*. Praha: Univerzita Karlova, 2014, **8**(3), str. 55, ISSN 1802-4637.

Kompetence 2, motivace studentů

*„Učitelé tím, že vytvářejí učební situace, podporují učení žáků. Motivují žáky a vedou je k tomu, aby si všímali souvislostí a používali to, co se naučili***.“**[83]

Standardy pro praktické vzdělávání

I. *Iniciují a podporují různé formy učení*

Do této kategorie bychom opět mohli zařadit otázky na různé formy výuky, ze stejných klíčových kategorií, které jsou zmíněny v první kompetenci. Konkrétně sem patří např. otázka: „Během hodiny se učíme různými způsoby (výklad učitele, otevřená diskuse, práce ve skupině, projekty, atd.)“ nebo „Jak často učitel vysvětlí látku jiným způsobem, pokud někdo něčemu nerozumí?“

II. *Realizují procesy vyučování a učení při zohlednění poznatků o tom, jak se utvářejí znalosti a dovednosti.*

Vzhledem k tomu, že tento standard se týká spíše teoretických znalostí vyučujících, tak není obsažen v žádném dotazníku pro studenty. Nicméně by toto téma klidně mohlo být obsaženo v některém z dotazníků, jelikož žáci by se v hodinách měli naučit učit se, měli by se dozvědět, že existují různé styly učení atp. Mohla by být vytvořena otázka např. „V hodinách jsem se naučil, jak si můžu látku co nejlépe zapamatovat“ nebo „V hodinách se bavíme o tom, jakým způsobem se připravujeme na zkoušku“. V České republice máme požadavek na tuto dovednost zahrnut v klíčových kompetencích, konkrétně v kompetenci k učení a v kompetenci k řešení problému.[84]

III. *Probouzejí a posilují v žácích jejich potenciality učit se a podávat výkony.*

[83] *Orbis Scholae: Standardy v učitelské profesi*. Praha: Univerzita Karlova, 2014, **8**(3), str. 55, ISSN 1802-4637.

[84] HAUSENBLAS, Ondřej, Hana KOŠŤÁLOVÁ a Šárka MIKOVÁ. *Klíčové kompetence na gymnáziu*. Str. 13-40, Praha: Výzkumný ústav pedagogický, 2008. ISBN 978-80-87000-20-5.

Tento standart je v dotaznících reflektován v hojné míře. Jak už bylo zmíněno, dotazníky, kterými se v práci zabýváme, pochází z USA, kde je školství více orientováno na individuální výkon. Při srovnávání dotazníků jsme vytvořili sekci „**Motivování studentů**, očekávání učitele, atraktivita probírané látky“, ve které mají svoje klíčové kategorie všechny vybrané dotazníky. Mezi příklady relevantních otázek patří: „Jak dobrý výkon od tebe učitel očekává?“, „Ve třídě vynakládám svoje nejlepší úsilí“, „Učitel mě podporuje v tom, že když budu tvrdě pracovat, budu mít dobré výsledky.“ a mnoho dalších.

Kompetence 3, samostatné učení

„Učitelé podporují schopnosti žáků autonomně se učit a jednat.“[85]

Standardy pro praktické vzdělávání

I. Zprostředkovávají a podporují učební a pracovní strategie.

Tuto položku již obsahují zmiňované metody výuky. Není jasné, co konkrétně je myšleno pod učebními a pracovními strategiemi. Opět můžeme konstatovat, že v dotaznících chybí důraz na učitelovo vysvětlování stylů a strategií učení se.

II. Zprostředkovávají žákům metody autonomního, zodpovědného a kooperativního učení (se) a jednání.

V dotaznících je jedna samostatná klíčová kategorie s názvem kooperativní vyučování (kterou obsahuje dotazník od Quaglia institute), obsahuje otázky typu: „Je důležité, abych sdílel svoje vědomosti a pomáhal tak ostatním“. Co se týče autonomního jednání Tripod a Quaglia inst. obsahují klíčové kategorie, které jsme v souhrnu nazvali jako „kritické myšlení a vlastní uvažování“. Můžeme zde najít otázky jako „Pravidelně hodnotím a zlepšuji svoji práci.“ Nebo „Učitel chce, abych vysvětlil své odpovědi – co si myslím a proč.“ Domnívám se, že tyto kategorie přesně vystihují podstatu daného německého standardu.

[85] *Orbis Scholae: Standardy v učitelské profesi*. Praha: Univerzita Karlova, 2014, **8**(3), str. 56, ISSN 1802-4637.

5.6.2.4 Kompetenční oblast: výchova – učitelé plní svoji úlohu vychovatele

Kompetence 4, individuální přístup

„Učitelé jsou si vědomi sociálních a kulturních podmínek života žáků a ovlivňují v rámci školy jejich individuální rozvoj“[86]

Standardy pro praktické vzdělávání

I. *Rozpoznají znevýhodnění a nabízejí pedagogickou pomoc a prevenci.*
II. *Individuálně podporují.*
III. *Zohledňují kulturní a sociální různost v dané skupině učících se.*

Jak již bylo zmíněno ve srovnání dotazníků, dotazníky se zabývají individuálním vztahem učitele a žáka (v sekci „**Vztah mezi učitelem a studenty**, individuální přístup“). O znevýhodněných dětech a příslušném poradentství se však ve zkoumaných materiálech nemluví. Neprobírá se ani sociální rozdílnost ve skupině (není to politicky korektní.)

Kompetence 5, autonomní jednání a hodnocení

„Učitelé zprostředkovávají hodnoty a normy a podporují autonomní (něm. selbstbestimmtes) hodnocení a jednání žáků.“[87]

Standardy pro praktické vzdělávání

I. *Reflektují hodnoty a hodnotové postoje a jednají odpovídajícím způsobem.*
II. *Postupně žáky vedou k jejich vlastnímu zodpovědnému posuzování a jednání.*
III. *Využívají formy konstruktivního jednání v situacích, kdy se dostávají do konfliktu různé normy.*

Tématem výchovy žáka se do větší míry zabývá pouze Quaglia institute, ostatní společnosti svůj dotazník berou spíše jako výzkumný a podpůrný nástroj bez požadavku na výchovu dítěte (viz sekce 4.1 Quaglia institute for student’s aspiration). Vlastním a zodpovědným posuzováním se zabývají klíčové kategorie, které jsme sjednotili pod název „**kritické myšlení**

[86] *Orbis Scholae: Standardy v učitelské profesi*. Praha: Univerzita Karlova, 2014, **8**(3), str. 56, ISSN 1802-4637.

[87] *Tamtéž.*

a vlastní uvažování, ověřování a aplikování znalostí. Zaměřeno na aktivitu žáka“, ve které mají své dotazníky Tripod, YouthTruth a Quaglia inst.

Kompetence 6, řešení konfliktu

„Učitelé nacházejí řešení obtíží a konfliktů ve škole a ve výuce“[88]

Standardy pro praktické vzdělávání

I. *Utvářejí sociální vztahy a sociální procesy ve výuce a ve škole*
II. *Vytvářejí s žáky pravidla mezilidského jednání a naplňují je.*
III. *V konkrétních případech uplatňují strategie a formy prevence a řešení konfliktů.*

Dotazníky řeší dodržování kázně ve třídě, ve srovnání klíčových kategorií jsme tuto souhrnnou položku nazvali “**Kultura třídy a kázeň**, pracovní morálka, spolupráce mezi studenty“ řadí se sem YT, MSS a Tripod a mezi příklady otázek patří: „Žáci diskutují a sdílejí své názory na práci v hodině“, „Studenti se chovají tak, jak učitel vyžaduje.“ Jedná se však spíše o kontrolu třídy v hodinách, nebavíme se zde o vytváření vzorů lidského chování. Tím se společnosti zabývají ve svých měřeních klimatu školy a školní bezpečnosti (viz srovnání s českými standardy, bezpečnost ve škole, sekce 5.5.1.7). Nejvíce k tomuto tématu může říct, jak již bylo zmíněno, Quanglia Institute se svým kooperativním učením zakomponovaným přímo v dotazníku a rozpracovaným systémem studentské aspirace.

5.6.2.5 kompetenční oblast třetí (hodnocení) a čtvrtá (inovování)

Standardy obsahují ještě další 2 kompetenční oblasti, první nese název hodnocení a druhá inovování. Základní popis oblasti hodnocení je: “*Učitelé plní svojí úlohu hodnotitele spravedlivě a zodpovědně“* Spravedlivý přístup je něco, na co jsou studenti obzvláště citliví, proto se tato otázka objevuje i v dotaznících, konkrétně YouthTruth. Ten obsahuje v klíčové kategorii vztah učitel a žák otázku *„Je učitel spravedlivý?“* a *„Platí pro všechny stejná pravidla?“.*

Kompetenční oblast inovování nese popis: *„Učitelé kontinuálně rozvíjejí své kompetence“.* Tento standard se týká osobního přístupu učitele k vlastnímu povolání a dalšímu vzdělání. Jeho

[88] *Orbis Scholae: Standardy v učitelské profesi*. Praha: Univerzita Karlova, 2014, **8**(3), str. 56, ISSN 1802-4637.

hlavní součástí je schopnost introspekce a sebereflexe, což studenti nemohou z průběhu vyučování posoudit, proto se tímto tématem žádný z dotazníků nezabývá.[89]

5.6.3 Témata, která v dotaznících chybí

Téma, co v dotaznících chybí a přitom má vliv na kvalitu výuky a zároveň je měřitelné je „**integrace informačních a komunikačních technologií do výuky**". Jedná se o zásadní téma pro učitele 21. století, a přestože tento aspekt výuky by se zároveň dal od studentů snadno zjistit, žádný z dotazníků se na něj nezaměřuje.

Dále by mohlo být zakomponováno téma „**učitel vysvětluje žákům, jak se učit**". Toto téma obsahují naše klíčové kompetence. Žáci by měli znát různé strategie, jak se co nejefektivněji danou látku naučit a tyto strategie by také měli sdílet mezi sebou. Naučit se učit není pro každého přirozené a podporovat u žáků tímto způsobem kompetence k učení je velmi důležité. Navíc není obtížné získat od žáků informace, zda se tomuto tématu v hodinách věnují.

5.7 Srovnání obsahu dotazníků s didaktickými zásadami uvedenými v české odborné pedagogické literatuře

V této kapitole uvedeme didaktické zásady uvedené v české pedagogické literatuře a porovnáme je s obsahem zkoumaných dotazníků. Náš cíl je opět zjistit, do jaké míry jsou obecně didaktické zásady uvedené v české pedagogické literatuře shodné se zásadami, které zkoumají a reprezentují dotazníky původem z USA.

Jako knihu pro porovnání didaktických zásad jsme vybrali Obecnou didaktiku od Lucie Zormanové.[90]

[89] *Orbis Scholae: Standardy v učitelské profesi*. Praha: Univerzita Karlova, 2014, **8**(3), str. 57-58, ISSN 1802-4637.

[90] *ZORMANOVÁ, Lucie. Obecná didaktika: pro studium a praxi. Vydání 1. Praha: Grada, str. 63-66, 2014. ISBN 978-80-247-4590-9.*

5.7.1 Zásada uvědomělosti a aktivity

Zásada uvědomělosti se týká zodpovědného vztahu žáka k učení. Uvědomělý žák chce získat co nejkvalitnější dovednosti a vyvine pro tento cíl maximální úsilí. Učitel by se měl snažit, aby žáka pro učení získal, aby žák pojal cíle výuky za své a aby vyvíjel žádoucí aktivity vedoucí k rozvoji jeho osobnosti.[91]

Problematikou uvědomělosti žáka a jeho vztahu k vyučovacím cílům se nejvíce zabývají klíčové kategorie zahrnuté pod názvem „motivování studentů“ kde mají svoje zástupce všechny zkoumané dotazníky. V otázkách se řeší motivovanost samotných studentů např.: „Ve třídě vynakládám svoje nejlepší úsilí.“ nebo „Těším se na hodiny tohoto učitele“. A také subjektivní otázka poutavosti samotné výuky, viz otázky: „Zadání prací je zajímavé“ nebo „Aktivity, které děláme v hodině, mě zajímají.“ Nezkoumá se zde však samotná příčina této motivace ale pouze momentální subjektivní pocit respondenta.

Co se týče rozvoje osobnosti žáka, jedná se o téma, které je pro podobné dotazníky nesnadno uchopitelné. Žáci si těžko mohou být vědomi, které aktivity rozvíjí jejich osobnost a navíc samotný rozvoj osobnosti se dá posoudit pouze retrospektivně a za významné časové období.

Obecně však můžeme určit vyučovací metody, které rozvíjí takzvané soft skills. V tomto ohledu dotazníky obsahují relevantní otázky, zjišťující zda vyučující používá různorodé metody práce vedoucí k samostatnému myšlení. V rámci porovnávání klíčových kategorií jsme vytvořili souhrn s názvem Kritické myšlení a vlastní uvažování, své zástupce zde mají YouthTruth, Tripod a IKMC a objevují se zde otázky jako: „Jsem otevřený novým nápadům a způsobům myšlení.“, „Studuji události, problémy a výzvy z různých úhlů pohledu.“ nebo „Žáci diskutují a sdílejí své názory na práci v hodině.“ Pokud na zmíněné otázky respondenti odpovědí kladně, je velká pravděpodobnost, že ve zkoumaných hodinách rozvíjejí svoje soft skills.

[91] *ZORMANOVÁ, Lucie. Obecná didaktika: pro studium a praxi. Vydání 1. Praha: Grada, str. 64., 2014. ISBN 978-80-247-4590-9.*

5.7.2 Zásada komplexního rozvoje žáka

Cílem zásady komplexního rozvoje žáka je rozvíjet všechny základní komponenty osobnosti žáka. Naplňovat jak kognitivní tak afektivní a psychomotorické cíle.[92]

Problematiku rozvoje osobnosti žáka jsme řešili již u předchozí kategorie.

Co se týče zakomponování všech kategorií výukových cílů, dotazníky se touto problematikou příliš nezabývají. V porovnáváních klíčových kategorií jsme vytvořili skupinu: Praktické schopnosti sestavování hodiny a jasnost výuky, ta sice obsahuje otázku „Během hodiny se učíme různými způsoby (výklad učitele, otevřená diskuse, práce ve skupině, projekty, atd.)“, která se nejvíce blíží zmíněnému rozdělování výukových cílů. Nicméně dotazníky se více zabývají jasností a uspořádaností vykládané látky.

V tomto ohledu dotazníky opravdu lehce zaostávají, domnívám se, že různé formy a metody výuky mohou žáci posoudit a proto by toto téma mohlo (mělo) být v dotaznících obsaženo.

5.7.3 Zásada vědeckosti

Zásada vědeckosti říká, že poznatky ve výuce musí být pravdivé a vědecky ověřené. Učitel se proto musí o svůj obor zajímat a neustále jej studovat.[93]

Dotazníky pouze výjimečně obsahují otázky týkající se odbornosti učitele. Žáci ze své úrovně znalostí jen těžko dokážou posoudit odborné kompetence vyučujícího. Přesto dotazník My student survey obsahuje kategorii odborník, která zahrnuje otázky jako „Učitel přináší do hodiny doplňující materiály týkající se látky. (novinové články, předměty, atd.)“ nebo „Učitel výklad doplňuje fakty/příklady, které nenalezneme v učebnici“

Stejně tak žáci těžko posuzují, do jaké míry se učitel věnuje dalšímu studiu. Zajímavé a relevantní jsou však otázky „Učitel je nadšený pro svůj obor.“ a „Učitel vypadá, že ho učení tohoto předmětu baví“, které obě pocházejí z dotazníku My Student Survey. Nadšení a zájem

[92] ZORMANOVÁ, Lucie. Obecná didaktika: pro studium a praxi. Vydání 1. Praha: Grada, 2014. str. 64, ISBN 978-80-247-4590-9.

[93] Tamtéž.

učitele o svůj obor totiž žáci opravdu mohou zpozorovat a na základě tohoto údaje se pak dá předpokládat učitelův zájem o další samostudium.

5.7.4 Zásada spojení teorie s praxí

Pro naplnění zásady spojení teorie s praxí musí být teoretická a praktická rovina vyučování v rovnováze.[94]

Spojení teoretické stránky výuky s praxí, tedy schopnosti učitele žákům přiblížit vyučovanou látku a skloubení výuky s každodenním životem studentů nejlépe popisuje sobor klíčových kategorií nazvaný „Relevance učiva s ohledem na zájmy a životní styl studentů.“ V tomto souhrnu jsou klíčové kategorie dotazníků YouthTruth a IKMC. V těchto KK se vyskytují například otázky „Učitel zapojuje do vyučování aktuální témata“, „jak dobře učitel propojuje témata, která probíráte s vaším životem mimo školu?“ nebo „Chápu, jak můžu využít látku, co se učíme, v každodenním životě.“

5.7.5 Zásada přiměřenosti a soustavnosti

Zde jsme spojili dvě zásady dohromady, protože dotazníky obě tyto zásady zahrnují do jednoho souhrnu klíčových kategorií, který nese název „Praktické schopnosti sestavování hodiny, jasnost výuky.“[95]

Zásada přiměřenosti udává, že cíle, prostředky a obsah výuky musí být přiměřené věku žáků. Jejich jazykovým schopnostem, dovednostem atp.

Pro zásadu soustavnosti je nejdůležitější systematičnost. Celky musí logicky navazovat od jednoduššího ke složitějšímu, od známého k neznámému. Na žáka by se měly postupně zvyšovat nároky.

Tyto charakteristiky vyučování se opět z pohledu žáků těžko zkoumají, pokud nemají na ten samý předmět více učitelů. Je otázkou, jak může žák poznat, že za jeho špatné porozumění

[94] ZORMANOVÁ, Lucie. Obecná didaktika: pro studium a praxi. Vydání 1. Praha: Grada, 2014. str. 65, ISBN 978-80-247-4590-9.

[95] Tamtéž.

látce může nesystematický výklad učitele a ne například nedostatek žákova úsilí nebo neochota se danému tématu věnovat.

Navíc žáci nemohou posoudit cíle a prostředky výuky ale pouze její obsah. V porovnání klíčových kategorií se vyskytl souhrn, který se tématem názornosti a soustavnosti výuky zabývá. Nese název „Praktické schopnosti sestavování hodiny, jasnost výuky“ a vyskytují se v něm otázky z dotazníků Tripod a MSS. Mezi konkrétní otázky zabývající se přiměřeností výuky patří „Učitel vysvětluje obtížné věci jasně“, „Učitel pozná, kdy látce rozumíme a kdy ne“ nebo „Aktivity, které děláme v hodinách, mi pomáhají pochopit, co se učíme.“ A co se týče soustavnosti a systematičnosti výuky, mohli bychom sem z té samé kategorie zařadit otázky „Učitelův výklad je dobře zorganizovaný“ nebo „Učitel propojuje novou látku s tím, co již známe“.

5.7.6 Zásada individuálního přístupu a zásada emocionálnosti

Zde jsme opět spojili dvě zásady dohromady, jelikož jejich obsah spolu přímo souvisí. Zásada individuálního přístupu doporučuje ke každému žákovi přistupovat jako k individualitě a zásada emocionálnosti říká, že učitel by měl představovat i důvěrníka a rádce, měl by mít ve třídě pozitivní atmosféru a vyvolávat v žácích důvěru.[96]

V dotaznících je na toto téma brán velký důraz. Jak již bylo zmíněno, dotazníky spojují emocionálnost a individuální přístup dohromady, protože vycházejí z předpokladu, že učitel naváže pozitivní a důvěryhodné vztahy ve třídě právě skrze individuální přístup k jednotlivým žákům.

Klíčové kategorie, které se zabývají touto problematikou, jsou obsaženy v souhrnu „Vztah mezi učitelem a studenty, individuální přístup“ a mají zde svoje zástupce všechny zkoumané dotazníky. Mezi otázky, které studenti vyplňují, patří například „Líbí se mi, jak se ke mně učitel chová, když potřebuji pomoc.“, „Mám pocit, že učiteli na mně opravdu záleží.“ nebo „Učitel zná moje přání a vize.“ Jak je z uvedených otázek vidět, dotazníky předpokládají mnohem

[96] *ZORMANOVÁ, Lucie. Obecná didaktika: pro studium a praxi. Vydání 1. Praha: Grada, 2014. str. 65, ISBN 978-80-247-4590-9.*

hlubší zájem o žáka, než je v našem prostředí obvyklé. Nabízí se tedy otázka, zda by nebylo vhodné tuto kategorii upravit.

5.7.7 Zásada trvalosti

Zásada trvalosti říká, že cílem vyučování je pevné a trvalé osvojení učiva. Proto by měla být látka provázána s dalšími vědomostmi, nejenom memorována.[97]

Provázanost učiva s dalšími vědomostmi se částečně vyskytuje v souhrnu KK „Relevance učiva s ohledem na zájmy a životní styl studentů“, který jsme již zmiňovali u zásady propojení teorie s praxí. Konkrétní otázka na souvislosti v rámci jednoho předmětu je obsažena v dotazníku IKMC: „Chápu, jak na sebe hodiny navazují.“ Nicméně dotazníky se více zaměřují na studentův subjektivní pocit propojení učiva s jeho každodenním životem než na návaznost samotných vyučovacích hodin. Což by se možná mělo doplnit, protože návaznost jednotlivých vyučovacích hodin je pro pochopení látky důležitá a zároveň by neměl být problém pro studenty tuto charakteristiku posoudit.

5.7.8 Zásada názornosti

Zásada názornosti prosazuje výuku všemi smysly. Smyslovou zkušenost považuje za nenahraditelnou.[98]

Toto téma dotazníky příliš nezkoumají. Jak již bylo zmíněno výše, dotazník MSS obsahuje otázku „Během hodiny se učíme různými způsoby (výklad učitele, otevřená diskuse, práce ve skupině, projekty, atd.)“, která je zaměřená na různorodé metody výuky, důraz na různorodost smyslových zkušeností ve výuce však v dotaznících chybí. Může to být způsobeno také tím, že dotazníky se snaží být co nejobecnější, aby mohly být aplikované na všechny vyučovací předměty a výuka ve všech smyslech je do některých předmětů špatně implementovatelná.

[97] ZORMANOVÁ, Lucie. Obecná didaktika: pro studium a praxi. Vydání 1. Praha: Grada, 2014. str. 65. ISBN 978-80-247-4590-9.

[98] Tamtéž, str. 66.

5.7.9 Zásada zpětné vazby

Zásada zpětné vazby nabádá učitele ke kladení otázek, aby si prověřil žákovo porozumění učiva a případně učivo znovu vysvětlil.[99]

Zpětná vazba je klíčovou součástí všech dotazníků. Jak již bylo zmíněno výše, dotazníky očekávají od učitele velmi otevřený a opravdu pedocentrický přístup, což u nás zatím rozhodně není standardem. Jako příklad dotazníkových otázek, které zjišťují, zda se učitel ptá na zpětnou vazbu od žáků, můžeme uvést „Učitel se nás během výkladu ptá, zda všemu rozumíme.“, „Učitel nám během výkladu pokládá otázky, aby se ujistil, že ho posloucháme“ nebo „Učitel se ujišťuje, že rozumíme tomu, co nás učí.“ Všechny tyto otázky pocházejí z průzkumu Tripod.

5.8 Diskuze

Z výše zmíněné kvalitativní i kvantitativní analýzy dotazníků vyplývá, že obsahově se témata dotazníků do značné míry překrývají s didaktickými tématy aktuálními pro naše vzdělávání. Původ dotazníků v USA, tedy nehraje zásadní význam v jejich aplikaci pro české prostředí.

Navíc, učitelé v kvantitativním výzkumu dokázali, že považují zmíněná témata za důležitá v běžné výuce a že studenti jsou schopni tyto kvality vyučování posoudit.

Co se týče porovnávání dotazníků se standardy, ukázalo se, že až na výjimky jsou pokryta všechna podstatná didaktická témata, kterými se standardy zabývají.

Z komparace dotazníků nevyplývá jasný favorit. Nedá se říci, že by některý z dotazníku byl pro naše prostředí jednoznačně nejlepší.

I v relativně krátkém výzkumu, se ukázalo, že tato témata nejsou učitelům lhostejná a že před implementací samotného dotazníku, je velmi důležité dát učitelům prostor pro poznámky, kritiku a alternace.

Domnívám se, že dotazníky mimo jiné nabízí ucelený pohled na základní didaktická témata ve vyučování a že by se daly využít i v jiném výzkumu, kde by tato témata hrála roli. Např. při zkoumání vlivu technologií na zapojení studentů do výuky (engagement), by se dotazníková šetření mohla použít jako jeden z výzkumných nástrojů.

[99] ZORMANOVÁ, Lucie. Obecná didaktika: pro studium a praxi. Vydání 1. Praha: Grada, 2014. str. 66. ISBN 978-80-247-4590-9.

5.9 Závěr praktické části

V části porovnání klíčových kategorií jsme zjistili, že témata dotazníků se do značné míry překrývají a žádný dotazník velkou měrou nevybočuje ze stanovených kolejí. Nedá se tedy určit jednoznačný favorit pro naše prostředí. Je však podstatné zdůraznit, že dotazníky se na základě naší kvalitativní analýzy do značné míry shodují v obecných didaktických otázkách (klíčových kategoriích), které považují ve vyučování za důležité. A tím poukazují na to, že se tyto charakteristiky vyučování dají objektivně posoudit.

Dále jsme zkoumali, zda učitelé považují souhrny klíčových kategorií, tedy obecně didaktické otázky, kterými se dotazníky zabývají, za důležité. Z našeho průzkumu jasně vyšlo, že učitelé ve své výuce považují tato témata za důležitá a navíc se domnívají, že studenti jsou schopni tato témata relevantně posoudit.

Následně jsme kvalitativně analyzovali souhrny klíčových kategorií s plánovanými standardy učitele v České republice a v Německu. Vyšlo najevo, že téměř všechny důležité didaktické koncepty, které standardy obsahují, jsou v nějaké míře zastoupeny také v dotaznících. Stejně tak proběhlo porovnání s českou literaturou, kde jsme u dotazníků nenašli žádné obsahové deficity.

Když měli dotazníky mezi sebou porovnat učitelé, vyšlo najevo, že jasná a srozumitelná formulace klíčových kategorií je velmi důležitá. Přehlednost samotného dotazníku se zdá být pro učitele velmi podstatné kritérium pro výběr dotazníku.

Jako velmi důležitá se také projevila diskuze o dotaznících se samotnými učiteli. Bylo patrné, že učitelé k tomuto tématu mají co říct a zmíněné otázky jim rozhodně nebyly lhostejné.

Podařilo se nám splnit cíle, které jsme si stanovili. Jediný problém byl s prvním kvalitativním dotazníkem pro učitele, ve kterém měli respondenti vybrat ten nejvhodnější. Dotazník byl totiž příliš dlouhý, a tak se nám podařilo získat pouze malé množství odpovědí.

Závěr

Tato práce ve své teoretické části shrnuje dostupné poznatky o dotaznících získávající zpětnou vazbu pro učitele od společností Quaglia Institute, YouthTruth, My Student Survey a

Tripod. Principy a otázky stejně jako způsoby zjišťování a poskytování zpětné vazby, které zmíněné instituty nabízejí, mohou být velkou inspirací i pro naše školství.

V praktické části se ukázalo, že dotazníky získávající zpětnou vazbu pro učitele, používají nezávisle na sobě podobné klíčové kategorie a jsou svým obsahem srovnatelné s našimi evropskými představami o kvalitním vyučování. Tento způsob získávání zpětné vazby, by v budoucnu mohl obohatit naši vzdělávací politiku. I samotný fakt, že práce představuje nástroj, který dává velký hlas samotným studentům, je pro naše základní a střední školství spíše neobvyklý a mohl by zásadně přispět k pedocentrickému pohledu na žáka a samozřejmě k problematice hodnocení a autoevaluace učitelů jako takové.

Seznam použitých informačních zdrojů

8 Conditions That Make a Difference. *Aspirations Briefs: A series of papers for those who work with students*. Quaglia Institute for student aspirations, 2014.

A Partnership in Survey Administration. My Student Survey: Student Survey Development and Administration [online]. [cit. 2016-01-22]. Dostupné z: http://mystudentsurvey.com/service/

BALCH, Ryan. *The Validation of a Student Survey on Teacher Practice*. Vanderbilt University.

BALCH, Ryan. *Engaging Teachers in Student Surveys*. 2015.

ČEBIŠOVÁ, Aneta. *Postavení učitele ve společnosti (mezinárodní srovnání)* [online]. 2011 [cit. 2016-04-06]. Dostupné z: https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/107817. Vedoucí práce Radomír Havlík.

BUNDICK, Matthew J. *Scale Validation of the iKnow My Class Survey*. 29 Falmouth St. Portland: Quaglia Institute for Student Aspirations, 2011.

CASE STUDY FULL REPORT: Dayton Early College Academy. *My Voice: Student Voice* [online], [cit. 2015-12-06]. Dostupné z: http://www.qisa.org/dmsView/PF_MVCaseStudy_DECA

Climate Survey. *My Student Survey: Student Survey Development and Administration* [online]. [cit. 2016-01-02]. Dostupné z: http://mystudentsurvey.com/our-surveys/climate-survey/

HAUSENBLAS, Ondřej, Hana KOŠŤÁLOVÁ a Šárka MIKOVÁ. *Klíčové kompetence na gymnáziu*. Praha: Výzkumný ústav pedagogický, 2008. ISBN 978-80-87000-20-5.

Hanover Research: Student Perception Surveys and Teacher Assessments, 2013.

I Know My Class Survey. *Quaglia institute: for students aspiration* [online]. [cit. 2015-12-06]. Dostupné z: http://svsurveys.corwin.com/myClass.jsp?loc=US

My Aspiration Action Plan. *Quaglia Institute* [online]. [cit. 2015-11-02]. Dostupné z: https://www.mymaap.org/uk.html

Our frameworks and survey modules. *Tripod: Education Partners* [online]. CAMBRIDGE [cit. 2016-02-06]. Dostupné z: http://tripoded.com/survey-modules/

Our framework: aspiration. *Quaglia Institute: for students aspiration* [online]. [cit. 2015-10-12]. Dostupné z: http://www.qisa.org/framework/aspirations.jsp

Our story. *My Student Survey: Student Survey Development and Administration* [online]. [cit. 2016-01-22]. Dostupné z: http://mystudentsurvey.com/about/story/

Orbis Scholae: Standardy v učitelské profesi. Praha: Univerzita Karlova, 2014, **8**(3), ISSN 1802-4637.

Parent Engagement Survey. *My Student Survey: Student Survey Development and Administration* [online]. [cit. 2016-01-02]. Dostupné z: http://mystudentsurvey.com/our-surveys/parent/

QUAGLIA, Russell a Michael CORSO. *Student Voice The Instrument of Change*. Corwin; 2014. ISBN 9781483379784.

Services & Products: Quaglia School Voice Surveys. *Quaglia institute: for students aspiration* [online]. [cit. 2015-10-12]. Dostupné z: http://svsurveys.corwin.com/

Smart Survey. *My Student Survey: Student Survey Development and Administration* [online]. [cit. 2016-02-02]. Dostupné z: http://mystudentsurvey.com/smartsurvey/

Staff Survey. *My Student Survey: Student Survey Development and Administration* [online]. [cit. 2016-01-02]. Dostupné z: http://mystudentsurvey.com/our-surveys/staff/

Student Survey Results. *Youth Truth* [online]. [cit. 2016-04-02]. Dostupné z: https://youthtruth.surveyresults.org/

Student Survey Teacher Report. *My Student Survey: Student Survey Development and Administration* [online]. [cit. 2016-02-02]. Dostupné z: http://mystudentsurvey.com/reports/sample/

YouthTruth: about. *YouthTruth survey* [online]. [cit. 2015-11-02]. Dostupné z: http://www.youthtruthsurvey.org/about/

YouthTruth Student Survey: Design and Methodology [online]. [cit. 2016-04-02]. Dostupné z: http://www.youthtruthsurvey.org/wp-content/uploads/2016/01/YouthTruth-Design-and-Methodology-Report-2016.pdf

ZORMANOVÁ, Lucie. Obecná didaktika: pro studium a praxi. Vydání 1. Praha: Grada, 2014. ISBN 978-80-247-4590-9.

Seznam příloh

Příloha č. 1, zadání dotazníku pro experty obsahující shrnutí všech dotazníků pro studenty.

Příloha č. 2, vytisknutý a naskenovaný dotazník z kvantitativního výzkumu pro učitele.

Příloha č. 1, zadání dotazníku pro experty společně se shrnutím všech dotazníků pro studenty.

Výzkumné úkoly

Vážení kolegové, dovolil jsem si Vás oslovit, coby experty na danou problematiku, a požádat Vás o Váš názor na srovnání dotazníků získávajících zpětnou vazbu od studentů, s cílem sebereflexe a zkvalitnění výuky konkrétního učitele.

V této práci najdete 4 dotazníky přeložené z anglického originálu. U každého dotazníku naleznete popis klíčových kategorií a škálu odpovědí, kterou dotazník využívá.[100] a v závěru práce naleznete pro lepší orientaci srovnání všech klíčových kategorií, které dotazníky využívají a jejich systematické rozdělení.

Cílem této práce je vybrat z dostupných dotazníků ten nejvhodnější a optimalizovat ho pro české prostředí.

Pro Vás bych si dovolil předložit následující výzkumné úkoly:

1. Vyberte z dotazníků jeden, který si myslíte, že je pro naše školní prostředí nejvhodnější a svoji volbu zdůvodněte.
2. Z vybraného dotazníku vyškrtněte otázky, které se nehodí pro české prostředí a svoji volbu zdůvodněte.
3. Z vybraného dotazníku v každé klíčové kategorii podtrhněte otázky, které považujete za nejdůležitější a svoji volbu zdůvodněte.
4. Prostor pro Vaše komentáře, a doplňující informace. Např. použili byste sami dotazník ve své hodině? Jaké otázky nebo kategorie Vám v dotazníku chybí? Bylo by dobré využít kombinaci různých dotazníků?

Předem Vám děkuji za spolupráci, věřím, že přinese užitek mnoha učitelům, žákům i celým školám.

[100] Informace o dotazníku jsou velmi stručné, v případě zájmu o podrobnější informace se na mě prosím obraťte mailem (jan.juricek@seznam.cz), podrobný popis dotazníků je již součástí mojí diplomové práce, rád se o něj s Vámi podělím.

Pro všechny dotazníky platí

Všechny dotazníky, které jsou zde uvedené, mají jeden společný cíl. Smysl těchto výzkumných nástrojů je zjistit zpětnou vazbu od studentů a na jejím základě provést konkrétní kroky ke zlepšení vyučování.

Postup sběru dat je také u všech dotazníků stejný. Učitel, který se rozhodne k získání zpětné vazby od svých studentů, rozdá příslušný dotazník ve všech třídách, ve kterých vyučuje a následně se data vyhodnotí, porovnají a v závislosti na dotazníku je poskytnuta zpětná vazba.

Dotazník se zabývá obecnými didaktickými charakteristikami vyučování, atmosférou v hodinách a učitelovým přístupem ke studentům, je tedy nezávislý na předmětové specializaci učitele.

Všechny dotazníky lze využít na středních školách a druhém stupni základních škol.

Všechny dotazníky byly testovány a validovány a v praxi se reálně se používají ke zjišťování zpětné vazby od studentů.

Seznam dotazníků a jejich stručný popis

Dotazník I Know My Class

Klíčové kategorie, které dotazník používá:

- smysluplné zapojení studentů
- souvislosti ve výuce – relevance učiva pro studenty
- efektivita výuky z pohledu studentů
- vztah učitel – žák
- zapojení kooperativního vyučování
- pěstování kritického myšlení.

Škála odpovědí: zcela nesouhlasím, nesouhlasím, bez hodnocení, souhlasím, zcela souhlasím

Tabulka č. 1: dotazník I Know My Class, klíčové kategorie a příslušné otázky

Klíčové kategorie -Oblast vyučování	Otázka v dotazníkovém šetření
Smysluplné zapojení studentů	Pokud něčemu ve škole nerozumím, tak to vzdávám.
	Přicházím do třídy připraven a s pocitem, že se chci naučit něco nového.
	Mám možnost v této třídě vyjádřit svoje pocity a názory.
	Ve třídě vynakládám svoje nejlepší úsilí.
	Moje výkony v této třídě mě nezajímají.
	V těchto hodinách se nudím.
	Je pro mě důležité navštěvovat právě tyto hodiny.
Souvislosti ve výuce, relevance učiva pro studenty	Chápu, jak můžu využít látku, co se učíme, v každodenním životě.
	V těchto hodinách diskutujeme o věcech, které mě zajímají.
	Věřím, že čas strávený v těchto hodinách, je důležitý pro mojí budoucnost.
	Učitel zapojuje do vyučování aktuální témata
	Chápu, jak tyto hodiny souvisejí s další výukou.
	V těchto hodinách mám osobní cíle, které chci splnit.
Vztah učitel - žák	Respektuji učitele.
	Učitel si užívá práci se studenty.
	Učitel mě inspiruje k lepším výsledkům.
	Učitel se zajímá o moje absence.
	Učitel ví, jak se jmenuji.
	Učitel respektuje moje názory a myšlenky.
	Učitel zná moje přání a vize.
	Učitel s žáky rozvíjí pozitivní vztahy.

	Učitel ode mě očekává úspěch.
	Učitel je ochotný učit se od svých studentů.
Efektivita výuky z pohledu studentů	Cítím se dobře, když se v hodině na něco ptám.
	Klidně svého učitele můžu požádat o individuální pomoc, pokud něčemu nerozumím.
	Jsem schopný vysvětlit různými způsoby, co jsem se naučil.
	Jsem přesvědčen o své schopnosti se dobře naučit vykládanou látku.
	V těchto hodinách můžu být sám sebou.
	Moje zodpovědnost je podávat v těchto hodinách dobré výkony.
Zapojení kooperativního vyučování	Je důležité, abych sdílel svoje vědomosti a pomáhal tak ostatním.
	V hodinách mám příležitost ovlivnit to, jak přemýšlejí moji spolužáci.
	Respektuji svoje spolužáky.
	Společná práce s ostatními mi pomáhá v rozvoji.
	Mí spolužáci mě v hodinách respektují.
	Učitel povzbuzuje studenty ke společné práci.
Pěstování kritického myšlení	Jsem otevřený novým nápadům a způsobům myšlení.
	Pravidelně hodnotím a zlepšuji svoji práci.
	Studuji události, problémy a výzvy z různých úhlů pohledu.
	Vyučování mě nutí k zamyšlení.
	Učitel nechává žákům čas na zamyšlení a řešení problému.

Dotazník Youth truth

Klíčové kategorie, které dotazník používá

- **zapojení studentů**: Popisuje, do jaké míry učitel v žácích vyvolává pozitivní vztah k učení a touhu po úspěchu.
- **studijní úsilí a očekávání žáků**: Popisuje, zda je učitel schopný zadávat žákům náročnou a smysluplnou práci, která v žácích podporuje pracovní morálku a kritické myšlení
- **relevantnost učiva**: Popisuje, do jaké míry učitel propojuje výuková témata s každodenním životem studentů.
- **metody předáván učiva**: Do jaké míry učitel využívá různé výukové metody, přispívající k pochopení učiva a zda jsou jeho metody studentům opravdu nápomocné.
- **vztah učitel-žák**: Do jaké míry dokáže učitel podporovat studijní výsledky žáků skrze dobré osobní vztahy.
- **kultura třídy**: Do jaké míry učitel ve třídě vytváří prostředí, které je organizované a založené na vzájemném respektu a motivaci studentů

Škála odpovědí: Dotazník používá různě položené otázky a tedy specifickou různorodou škálu odpovědí, která je závislá na konkrétní otázce, vždy se však jedná o 5 stupňovou škálu odpovědí, kdy první odpověď odpovídá nejmenší shodě a poslední naopak maximální shodě. Např. na otázku: „jak často si opravdu užíváš učení v těchto hodinách“ mohou studenti odpovědět: „velmi zřídka, málokdy, někdy, celkem často, velmi často“. Kdežto na otázku:“ Kolika spolužákům záleží na tom, aby v těchto hodinách měli dobré výkony?“ mohou studenti odpovědět: „Nikomu, jen pár lidem, několika spolužákům, hodně lidem, všem“.

Tabulka č. 2: Dotazník YouthTruth klíčové kategorie a příslušné otázky

Klíčová kategorie	Obsažené otázky
zapojení studentů: Popisuje, do jaké míry učitel v žácích vyvolává pozitivní vztah k učení a touhu po úspěchu.	Jak často se opravdu snažíš, abys předvedl dobrý výkon?
	Jsi pyšný na svoji práci v těchto hodinách?

	Jak dobrý výkon od tebe učitel očekává?
	Jako často si opravdu užíváš učení v těchto hodinách?
studijní úsilí a očekávání žáků: Popisuje, zda je učitel schopný zadávat žákům náročnou a smysluplnou práci, která v žácích podporuje pracovní morálku a kritické myšlení	Nutí tě vyučování opravdu přemýšlet nad věcmi, co probíráte?
	Kolik se toho naučíš v těchto hodinách každý den?
	Jak moc učitel rozumí látce, kterou vyučuje?
	Kolik úsilí od tebe učitel v těchto hodinách očekává?
	Jak často opravdu zapojuješ svůj mozek a neučíš se jen věci nazpaměť?
	Jak velkou snahu od studentů učitel očekává, pokud dostanete opravdu náročný úkol.
relevantnost učiva: Popisuje, do jaké míry učitel propojuje výuková témata s každodenním životem studentů.	Snaží se tě učitel lépe pochopit a poznat tvůj život mimo školu?
	Jak moc na tobě učiteli záleží?
	Jak užitečné je to, co se v tomto předmětu naučíš, pro tvůj život mimo školu
	Jak dobře učitel spojuje to, co děláte ve třídě, s vaším životem mimo školu?
metody předáván učiva: Do jaké míry učitel využívá různé výukové metody, přispívající k pochopení učiva a zda jsou jeho metody studentům opravdu nápomocné.	Jak často učitel pobízí studenty, aby lépe vysvětlili svoji odpověď?
	Jak často učitel chce, aby studenti vysvětlili svoji odpověď, co si myslí a proč?
	Jak často vám učitel během výuky klade otázky, aby se ujistil, že rozumíte látce?

	Jak často učitel vysvětlí látku jiným způsobem, pokud někdo něčemu nerozumí?
	Naučil ses, v těchto hodinách, opravovat svoje chyby?
vztah učitel-žák: Do jaké míry dokáže učitel podporovat studijní výsledky žáků skrze dobré osobní vztahy.	Je učitel spravedlivý?
	Respektuje učitel ve třídě ostatní studenty, je zdvořilí?
	Je učitel ochotný ti v případě potřeby individuálně pomoci s učením?
	Platí pro všechny stejná pravidla?
kultura třídy: Do jaké míry učitel ve třídě vytváří prostředí, které je organizované a založené na vzájemném respektu, motivaci studentů.	Kolik spolužáků se chová tak, jak po nich učitel vyžaduje?
	Je chování studentů v těchto hodinách pod kontrolou učitele?
	Respektují spolužáci učitele v těchto hodinách?
	Jak často třída opravdu pracuje a neztrácí čas?
	Kolika spolužákům záleží na tom, aby v těchto hodinách měli dobré výkony?
	Jako často si opravdu užíváš učení v těchto hodinách?

Dotazník My Student Survey

Klíčové kategorie, které dotazník používá

- **Přednášející**: schopnost předávat informace a sestavit hodinu.
- **Manažer**: schopnost zvládat třídu.
- **Poradce**: učitelovy vztahy se žáky.
- **Leader**: poskytování zpětné vazby a zatěžování studentů.

- **Odborník**: znalost problematiky a podpora samostatného myšlení žáků.
- **Motivátor**: zaujetí studentů a jejich zapojení do výuky.

Škála odpovědí: nikdy, občas, často, téměř vždy, vždy

Tabulka č. 3: Dotazník My Student Survey, klíčové kategorie a příslušné otázky

Klíčové kategorie - Učitelova dovednost	Související otázky
Přednášející: schopnost předávat informace a sestavit hodinu	Učitel nás předem upozorňuje na často se opakující chyby.
	Učitel používá příklady, aby lépe vysvětlil látku.
	Učitel propojuje novou látku s tím, co již známe.
	Učitel vysvětluje věci srozumitelným způsobem.
	Učitel nás seznamuje s cíli hodiny.
	Během hodiny se učíme různými způsoby (výklad učitele, otevřená diskuse, práce ve skupině, projekty, atd.)
	Mám možnost si v hodině procvičit nové věci, které se učíme.
	Na konci každé hodiny učitel shrne, co jsme se naučili.
	Aktivity, které děláme v hodinách, mi pomáhají pochopit, co se učíme.
Manažer: Schopnost zvládat třídu	Učitel má materiály pro následující aktivity vždy připravené.
	Studenti se chovají tak, jak učitel vyžaduje.

	Učitel napomíná žáky, kteří se chovají nevhodně.
	Učitel nás chválí, když se chováme správně.
	Učíme se nebo pracujeme po celou hodinu.
	Učitel má pro mě připravené cvičení, kdybych dokončil zadanou práci rychleji než ostatní studenti.
	Učíme se nebo pracujeme až do úplného konce hodiny.
Poradce: učitelovy vztahy se žáky	Když vypracováváme v hodině úkoly, učitel chodí po třídě a kontroluje.
	Respektuji svého učitele.
	Učitel se mě ptá, jak si vedu v ostatních předmětech.
	Učitel si ověřuje, že rozumím tomu, co se učíme.
	Učitel mi prokazuje respekt.
	Pokud něčemu v hodině nerozumím, učitel to vysvětlí jinak, abych to pochopil.
	Když potřebuji, mohu se na učitele obrátit i mimo vyučovací hodinu.
Leader: poskytování zpětné vazby a zatěžování studentů	Učitel věří v moje dobré výkony.
	Učitel mě chválí za dobrou práci.
	Učitel mi poskytuje zpětnou vazbu k mé práci.
	Učitel předem vysvětluje, jak bude naše práce hodnocena.

	Učitel vyhodnotí hotovou práci v rozumném časovém rozmezí.
	Ze svých chyb v hodině se dokáži poučit.
	Učitel nám ukazuje příklady studentských prací.
	V této hodině musím tvrdě pracovat, abych dosáhl dobrého výsledku.
	Když odpovím špatně na otázku, učitel mi pomůže najít správnou odpověď.
	Učitel ode mě očekává, že ke splnění úkolu udělám vše, co je v mých silách.
Odborník: Znalost problematiky a podpora samostatného myšlení žáků	Učitel je nadšený pro svůj obor.
	Učitel je schopen odpovědět na dotazy, které se týkají konkrétní látky.
	Učitel přináší do hodiny doplňující materiály týkající se látky. (novinové články, předměty, atd.)
	Učitel mi dává možnost, ukázat co umím různými způsoby. (testy, projekty, prezentace, atd.)
	Když se učitel na něco zeptá, počká pár vteřin, než někoho vyvolá.
	Učitel při hodině pokládá otázky, které mě nutí se opravdu zamyslet nad tím, co se učíme.
	Učitel výklad doplňuje fakty/příklady, které nenalezneme v učebnici.
	Učitel chce, abych vysvětlil, jak jsem se dobral ke své odpovědi.

motivátor: Zaujetí studentů a jejich zapojení do výuky	Učitel vypadá, že ho učení tohoto předmětu baví.
	Aktivity, které děláme v hodině, mě zajímají.
	Učitel mě povzbuzuje ve sdílení nápadů nebo svých názorů ohledně probírané látky.
	Učitel nabádá všechny studenty k aktivitě, ne jen ty, kteří se hlásí.
	Těším se na hodiny tohoto učitele.
	Učitel nás nabádá, abychom mu během hodin pokládali otázky.
	Učitel mě podporuje v tom, že když budu tvrdě pracovat, budu mít dobré výsledky.
	Učitel mi pomáhá pochopit, proč jsou věci, co se učíme, důležité.

Dotazník Tripod (7C)

Klíčové kategorie, které dotazník používá:

- **Podpora studentů** – učitel projevuje zájem o žáky a uvědomuje si svoji odpovědnost.
- **Řízení třídy** – zachovávání pořádku, respektu a soustředěné práce.
- **Jasnost výuky** – rozvíjení pochopení a vysvětlování nejasností.
- **Obtížnost výuky** – nabádání žáků k akademickému úsilí a vytrvalosti.
- **Poutavost výuky** – podporování zvídavosti a zájmu o předmět.
- **Předávání informací** – podpora samostatného myšlení a diskuze.
- **Shrnutí učiva** – ucelení učiva a zvýraznění klíčových bodů.

Škála odpovědí: nikdy, většinou ne, občas, většinou ano, vždy

Tabulka č. 4: Dotazník Tripod, klíčové kategorie a příslušné otázky i se škálou odpovědí.

Klíčová kategorie	Obsažené otázky
Podpora studentů	Líbí se mi, jak se ke mně učitel chová, když potřebuji pomoc.
	Když se na něco ptám, tak je ke mně učitel milý.
	Mám pocit, že učiteli na mně opravdu záleží.
	Učitel mi pomůže, když jsem smutný nebo naštvaný
	Učitel mě povzbuzuje, abych si vedl co nejlépe.
	Učitel pozná, když mě něco trápí.
	Učitel nám dává čas na vysvětlení našich nápadů.
Řízení třídy	Mí spolužáci se chovají tak, jak učitel chce.
	Naše třída je stále zaměstnaná a nemarní čas.
	Žáci se chovají tak hrozně, že to zpomaluje naše učení.
	Každý ví, co se zrovna v hodině vyučuje a co má dělat.
Jasnost výuky	Učitelův výklad je dobře zorganizovaný.
	V hodinách se učíme opravovat naše chyby.
	Učitel vysvětluje obtížné věci jasně.
	Učitel umí vysvětlit každé téma, které v hodinách děláme, několika způsoby.
	Chápu, co se mám v hodinách naučit.
	Učitel pozná, kdy látce rozumíme a kdy ne.
	Učebna je uklizená – všechno má své místo a věci lze snadno najít.
	Pokud něčemu nerozumím, učitel to vysvětlí jinak.
Obtížnost výuky	Učitel nás nutí opravdu přemýšlet o tom, co se učíme.
	Učitel nás nutí tvrdě pracovat.
	V hodinách musíme hodně přemýšlet o tom, co píšeme.
	Učitel nás nutí, abychom se v hodině opravdu snažili.

Poutavost výuky	Zadání prací je zajímavé
	Dostáváme zajímavé domácí úkoly.
	Domácí úkoly mi pomáhají s učením.
	Práce ve škole, kterou děláme, není příliš zajímavá (Souhlasíš?)
Předávání informací	Učitel se nás během výkladu ptá, zda všemu rozumíme.
	Učitel nám během výkladu pokládá otázky, aby se ujistil, že ho posloucháme.
	Učitel se ujišťuje, že rozumíme tomu, co nás učí.
	Učitel nám říká, co se učíme a proč.
	Učitel chce, abychom se podělili o naše myšlenky.
	Žáci diskutují a sdílejí své názory na práci v hodině.
	Učitel chce, abych vysvětlil své odpovědi – co si myslím a proč.
Shrnutí učiva	Učitel na konci každé hodiny shrne, co jsme se naučili.
	Když učitel hodnotí moji práci, napíše ke známce vysvětlení, abych věděl, co jsem udělal špatně.

Srovnání klíčových kategorií mezi dotazníky

V následující tabulce můžete vidět vzájemné srovnání klíčových kategorií všech dotazníků. Pro lepší orientaci a ujasnění obsahu jsme klíčové kategorie rozdělili do 8 skupin se shodnou nebo příbuznou tématikou.

Tabulka č. 5: Srovnání klíčových kategorií mezi dotazníky a jejich shrnutí a rozdělení do 8 skupin.

	Název dotazníku plus klíčové kategorie			
Souhrny klíčových kategorií	**Tripod**	**My student survey**	**Youthtruth**	**I Know My Class**
1. **vztah mezi učitelem a studenty**,	**podpora studentů** – učitel projevuje zájem o žáky a	**poradce**: učitelovy vztahy se žáky	**vztah učitel-žák**: Do jaké míry dokáže učitel podporovat	**vztah učitel-žák**

individuální přístup	uvědomuje si svoji odpovědnost		studijní výsledky žáků skrze dobré osobní vztahy.	
2. **kritické myšlení a vlastní uvažování**, ověřování a aplikování znalostí. Zaměřeno na aktivitu žáka	**předávání informací** – podpora samostatného myšlení a diskuze		**metody předáván učiva**: Do jaké míry učitel využívá různé výukové metody, přispívající k pochopení učiva a zda jsou jeho metody studentům opravdu nápomocné.	**pěstování kritického myšlení**
3. **relevance učiva s ohledem na zájmy a životní styl studentů,** propojení učiva s každodenním životem studentů**.**			**relevantnost učiva**: Popisuje, do jaké míry učitel propojuje výuková témata s každodenním životem studentů.	**souvislosti ve výuce, relevance učiva pro studenty**
4. **obtížnost výuky, očekávání učitele**, nároky učitele	**Obtížnost výuky -** nabádání žáků k akademickému úsilí a vytrvalosti,	**leader**: poskytování zpětné vazby a zatěžování studentů	**studijní úsilí a očekávání žáků**: popisuje, zda je učitel schopný zadávat žákům náročnou a smysluplnou práci, která v žácích podporuje pracovní morálku a kritické myšlení	**efektivita výuky z pohledu studentů**
5. **motivování studentů**, očekávání učitele,	**poutavost výuky** – podporování zvídavosti a	**motivátor**: zaujetí studentů a jejich zapojení do výuky	**zapojení studentů**: popisuje, do jaké míry učitel v žácích vyvolává	**smysluplné zapojení studentů**

atraktivita probírané látky (subjektivní)	zájmu o předmět		pozitivní vztah k učení a touhu po úspěchu	
6. **kultura třídy a kázeň**, pracovní morálka, spolupráce mezi studenty	**řízení třídy** – zachovávání pořádku, respektu a soustředěné práce	**manažer**: schopnost zvládat třídu	**kultura třídy**: do jaké míry učitel ve třídě vytváří prostředí, které je organizované a založené na vzájemném respektu, motivaci studentů	
7. **praktické schopnosti sestavování hodiny a jasnost výuky**, názornost, procvičování, shrnutí, organizace výkladu, zaměřeno na učitele	**jasnost výuky** – rozvíjení pochopení a vysvětlování nejasností **shrnutí učiva** – ucelení učiva a zvýraznění klíčových bodů.	**přednášejí cí** schopnost předávat informace a sestavit hodinu		
8. **odborník**, zaujetí pro věc, znalost oboru		**odborník**: znalost problematiky a podpora samostatného myšlení žáků		
9. zapojení **kooperativníh o vyučování**				**zapojení kooperativníh o vyučování**

2. Výzkumné úkoly

2.1 Vyberte z dotazníků jeden, který si myslíte, že je pro naše školní prostředí nejvhodnější a svoji volbu zdůvodněte.

2.2 Z vybraného dotazníku vyškrtněte otázky, které se nehodí pro české prostředí a svoji volbu zdůvodněte.

2.3 Z vybraného dotazníku v každé klíčové kategorii podtrhněte otázky, které považujete za nejdůležitější a svoji volbu zdůvodněte.

2.4 Prostor pro Vaše komentáře, a doplňující informace. Např. použili byste sami dotazník ve své hodině? Jaké otázky nebo kategorie Vám v dotazníku chybí? Bylo by dobré využít kombinaci různých dotazníků?

Příloha č. 2, vytisknutý a naskenovaný dotazník z kvantitativního výzkumu pro učitele.

Dotazník pro učitele

Vážení kolegové, dovolil jsem si Vás oslovit coby experty na danou problematiku a požádat Vás o Váš názor na vybraná témata z obecné didaktiky. Potřebujeme zjistit, jakou důležitost přikládáte níže zmíněným didaktickým tématům.

Hodnocení probíhá na škále od 1 do 5, kdy 1 stojí za nejméně důležité téma a 5 naopak za téma s maximální důležitostí. Důležitostí myslíme, jak moc je dané téma potřebné (důležité) v každodenní výuce.

Otázka, která následuje, vždy zjišťuje, zda se domníváte, že by zmíněné téma dokázali posoudit studenti - zda je možné, aby studenti k tomuto tématu dali učiteli relevantní zpětnou vazbu pouze na základě svých zkušeností z vyučování konkrétního učitele.

Seznam témat zmíněných v tomto dotazníku:
1. Vztah mezi učitelem a studenty, individuální přístup učitele.
2. Způsoby, jakými učitel dokáže motivovat studenty a učinit tak pro ně látku atraktivnější.
3. Kultura třídy a kázeň vyžadovaná vyučujícím, pracovní morálka ve skupině, spolupráce mezi studenty.
4. Učitelova odbornost a znalost vyučovaného předmětu a jeho zaujetí pro věc.
5. Zapojení kooperativního vyučování do běžné výuky.
6. Praktické schopnosti učitele při sestavování hodiny a jasnost výuky, názornost a celková organizace výkladu.
7. Snaha učitele o rozvoj kritického myšlení a vlastního uvažování žáků, ověřování a aplikování znalostí třídy.
8. Učitelovo přizpůsobení učiva žákům s ohledem na jejich zájmy a životní styl.
9. Obtížnost výuky, nároky učitele.

*Povinné pole

1. **Zde prosím napište název školy, ve které působíte.**

   .....

2. **1. "Vztah mezi učitelem a studenty, individuální přístup učitele." Příklad: Učitel bere ohledy na žákovo momentální rozpoložení. Učitel zjišťuje jak si žák vede v ostatních předmětech.** *

   Označte jen jednu elipsu.

	1	2	3	4	5	
nedůležité téma	◯	◯	◯	◯	◯	velmi důležité téma

3. **Dokázali by podle Vás téma "Vztah mezi učitelem a studenty, individuální přístup učitele." posoudit samotní žáci?** *

   Označte jen jednu elipsu.

   - ◯ Ano
   - ◯ spíše ano
   - ◯ spíše ne
   - ◯ ne

4. **2. "Způsoby, jakými učitel dokáže motivovat studenty a učinit tak pro ně látku atraktivnější." Příklad: Učitel povzbuzuje žáky ve sdílení nápadů nebo svých názorů ohledně probírané látky. Učitel pomáhá žákům pochopit, proč jsou věci, co se učí, důležité. Učitel věří v dobré výkony svých žáků.** *

Označte jen jednu elipsu.

	1	2	3	4	5	
nedůležité téma	◯	◯	◯	◯	◯	velmi důležité téma

5. **Dokázali by podle Vás téma "Způsoby, jakými učitel dokáže motivovat studenty a učinit tak pro ně látku atraktivnější." posoudit samotní žáci?** *

Označte jen jednu elipsu.

- ◯ Ano
- ◯ spíše ano
- ◯ spíše ne
- ◯ ne

6. **3. "Kultura třídy a kázeň vyžadovaná vyučujícím, pracovní morálka ve skupině, spolupráce mezi studenty." Příklad: Studenti se chovají tak, jak učitel vyžaduje. Studentům záleží na tom, aby v těchto hodinách měli dobré výsledky.** *

Označte jen jednu elipsu.

	1	2	3	4	5	
nedůležité téma	◯	◯	◯	◯	◯	velmi důležité téma

7. **Dokázali by podle Vás téma "Kultura třídy a kázeň vyžadovaná vyučujícím, pracovní morálka ve skupině, spolupráce mezi studenty." posoudit samotní žáci?** *

Označte jen jednu elipsu.

- ◯ Ano
- ◯ spíše ano
- ◯ spíše ne
- ◯ ne

8. **4. "Učitelova odbornost a znalost vyučovaného předmětu a jeho zaujetí pro věc." Příklad: Učitel je nadšený pro svůj obor. Učitel výklad doplňuje fakty/příklady, které nejsou v učebnici.** *

Označte jen jednu elipsu.

	1	2	3	4	5	
nedůležité téma	◯	◯	◯	◯	◯	velmi důležité téma

9. **Dokázali by podle Vás téma "Učitelova odbornost a znalost vyučovaného předmětu a jeho zaujetí pro věc." posoudit samotní žáci?** *
Označte jen jednu elipsu.

- ◯ Ano
- ◯ spíše ano
- ◯ spíše ne
- ◯ ne

10. **5. "Zapojení kooperativního vyučování do běžné výuky." Příklad: Žáci v hodinách mají příležitost vyjádřit svůj názor a otevřít diskuzi. Učitel povzbuzuje studenty ke společné práci.** *
Označte jen jednu elipsu.

	1	2	3	4	5	
nedůležité téma	◯	◯	◯	◯	◯	velmi důležité téma

11. **Dokázali by podle Vás téma "Zapojení kooperativního vyučování do běžné výuky." posoudit samotní žáci?** *
Označte jen jednu elipsu.

- ◯ Ano
- ◯ spíše ano
- ◯ spíše ne
- ◯ ne

12. **6. "Praktické schopnosti učitele při sestavování hodiny a jasnost výuky, názornost a celková organizace výkladu." Příklad: Studenti se v hodinách učí opravovat svoje chyby. Učitel propojuje novou látku s tím, co již znají.** *
Označte jen jednu elipsu.

	1	2	3	4	5	
nedůležité téma	◯	◯	◯	◯	◯	velmi důležité téma

13. **Dokázali by podle Vás téma "Praktické schopnosti učitele při sestavování hodiny a jasnost výuky, názornost a celková organizace výkladu." posoudit samotní žáci?** *
Označte jen jednu elipsu.

- ◯ Ano
- ◯ spíše ano
- ◯ spíše ne
- ◯ ne

14. **7. "Snaha učitele o rozvoj kritického myšlení a vlastního uvažování žáků, ověřování a aplikování znalostí třídy." Příklad: Studenti pravidelně hodnotí a zlepšují svoji práci. Učitel jim říká, co se učí a proč.** *
Označte jen jednu elipsu.

	1	2	3	4	5	
nedůležité téma	◯	◯	◯	◯	◯	velmi důležité téma

15. **Dokázali by podle Vás téma "Snaha učitele o rozvoj kritického myšlení a vlastního uvažování žáků, ověřování a aplikování znalostí třídy." posoudit samotní žáci?** *
Označte jen jednu elipsu.

- ◯ Ano
- ◯ spíše ano
- ◯ spíše ne
- ◯ ne

16. **8. "Učitelovo přizpůsobení učiva žákům s ohledem na jejich zájmy a životní styl." Příklad: Učitel se snaží lépe pochopit a poznat život studentů mimo školu. Učitel zapojuje do vyučování aktuální témata.** *
Označte jen jednu elipsu.

	1	2	3	4	5	
nedůležité téma	◯	◯	◯	◯	◯	velmi důležité téma

17. **Dokázali by podle Vás téma "Učitelovo přizpůsobení učiva žákům s ohledem na jejich zájmy a životní styl." posoudit samotní žáci?** *
Označte jen jednu elipsu.

- ◯ Ano
- ◯ spíše ano
- ◯ spíše ne
- ◯ ne

18. **9. "Obtížnost výuky, nároky učitele." Příklad: Učitel nutí žáky, aby se v hodině opravdu snažili. Učitel od žáků očekává velmi dobré výkony.** *
Označte jen jednu elipsu.

	1	2	3	4	5	
nedůležité téma	◯	◯	◯	◯	◯	velmi důležité téma

19. **Dokázali by podle Vás téma "Obtížnost výuky, nároky učitele." posoudit samotní žáci?** *

Označte jen jednu elipsu.

- ◯ Ano
- ◯ spíše ano
- ◯ spíše ne
- ◯ ne

20. **Prostor pro Vaše připomínky a komentáře.**

.....

.....

.....

.....

.....

Používá technologii
Google Forms